

دانشگاه شهر
دانشگاه شهر
دانشگاه شهر

دانشگاه شهر

دانشگاه شهر

رشد آموزش

فن و حرفه‌الله و کردانش

[فصل نامه آموزشی، تحلیلی و اطلاع رسانی] برای معلمان، مدرسان و دانشجویان
دوره دوازدهم، شصتادویست و سه [۷۴۵ صفحه] | مسنان [۳۶] | ارال [۱۰] | ایمک [۲۰۰۸۹۹۵۸] |
www.roshdmag.ir

- گذراز برنامه درسی سنتی به برنامه درسی مبتنی بر شایستگی
- در جستجوی گشف استعدادها
- ریشه‌های اضطراب در هنرستان
- آموزش همراه با تولید و فروش
- الگوهای تدریس و یادگیری در آموزش فنی و حرفه‌ای

- چگونگی مهارت و شایستگی** / دکتر بتول عطاران / ۲
- گذراز برنامه درسی سنتی به برنامه درسی هبتی بر شایستگی** / دکتر بهناز مرجانی / ۴
- گزارشی از چهاردهمین دوره مسابقات علمی- کاربردی هنرجویان شاخص کارداش / نصرالله دادر / ۱۴**
- رفتار هوشمندانه در محیط آموزشی پیوند بین نظریه و عمل آموزشی /**
- پاتریک جی ام کاستلو متراجمن: احمد شریفان، سیده ربابه ریاضی و شهربانو سرداری / ۲۰
- در جستجوی کشف استعدادها / گزارشی از هفدهمین جشنواره هنرهای تجسمی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای کشور در استان سمنان / علی محمد بخشوده / ۲۵**
- ریشه‌های اضطراب در هنرستان / میترالینی، شمسی محمد کریمی، مریم محمد کریمی / ۳۰**
- گزارشی از دهمین دوره جشنواره مهارت‌های هنری هنرستان‌های کارداش / سریه محمدزاد / ۳۴**
- طبع سنتی چه می‌گوید؟ / مرضیه صفری / ۴۰**
- آموزش همراه با تولید و فروش / نصرالله دادر / ۶**
- آکاپوپنیک (آب کشت)، انقلابی در کاهش مصرف آب و افزایش تولید / حسین رادنیا / ۵۰**
- الگوهای تدریس و یادگیری در آموزش فنی و حرفه‌ای / رضا کاووسی / ۵۳**
- چگونه می‌توانیم کارگاه اینمن ۵ آشته باشیم؟ / حبیب‌الله عمارلو / ۵۸**

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی

مدیر مسئول: محمد ناصری
سردیبر: دکتر بتول عطاران
مدیر داخلی: علی محمد بخشوده
هیئت تحریریه:
احمدرضا درادیش
بنول عطاران
بهناز مرجانی
علی محمد بخشوده
محسن جعفر آبادی
غلامحسین حسین زاده یوسفی
نصرالله دادر
سید محمد حسین حسینی
ویراستار: بهروز راستانی
طرح گرافیک: علیرضا خوادی
نشانی دفتر مجله:
تهران ابرانشهر شمالی، پلاک ۲۶۶
صندوق پستی ۱۵۸۷۵-۶۵۸۵
تلفن دفتر مجله:
.۲۱ - ۸۸۳۰-۸۸۶۲
وبگاه: www.roshdmag.ir
پیام‌نگار:
faniherfeievakarodanesh@roshdmag.ir
پیامک: ۰۳۰۰-۸۹۹۵۹۸
roshdmag:

تلفن پیام‌گیر نشریات رشد:
۸۸۳۰-۱۶۸۲ و ۸۸۸۳۹۲۲۲
چاپ: شرکت افست
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه
چاپ: شرکت افست (سهامی عام)

- قابل توجه نویسنده‌گان و مترجمان:
- مقاله‌هایی که برای درج در مجله می‌فرستید، باید با اهداف و رویکردهای آموزشی تربیتی فرهنگی این مجله مرتبط باشند و نباید قابل در جای دیگری جاپ شده باشند.
 - مقالات‌ای که ترجمه شده باید با متن اصلی همخوانی داشته باشد و متن اصلی نیز همراه آن باشد. جناب‌جه مقاله را خلاصه می‌کنید، این موضوع را قید بفرمایید.
 - مقاله یک خط در میان، در یک روی کاغذ و با خط خوانا نوشته یا تایپ شود. مقاله‌ها می‌توانند با نرم‌افزار word و بر روی CD یا از طریق رایانه مجله ارسال شوند.
 - نشر مقاله باید روان و از نظر دستور زبان فارسی درست باشد و در انتخاب واژه‌های علمی و فنی دقت لازم مبذول شود.
 - محل قراردادن جدول‌ها، شکل‌ها و عکس‌ها در متن مشخص شود.
 - مقاله باید دارای چکیده باشد و در آن هدف‌ها و پیام نوشار در چند سطر تنظیم شود.
 - کلمات حاوی مفاهیم نمایه (کلید واژه‌ها) از متن استخراج و روی صفحه‌ای جدایانه نوشته شوند.
 - مقاله باید دارای تیتر اصلی، تیترهای فرعی در متن و سوتیتر باشد.
 - معرفی نامه کوتاهی از نویسنده یا مترجم همراه یک قطعه عکس، عنوان و آثار وی بیوست شود.
 - مجله در رد، قبول، پیرایش و تلخیص مقاله‌های رسیده مختار است.
 - مقالات دریافتی بازگردانده نمی‌شود.
 - آرای مندرج در مقاله ضرورتاً مبین رأی و نظر مستلزمان مجله نیست.

چگونگی (نمایندگی) کشوارسته و تثبیت شرکت

کشورهایی مثل سنگاپور، چین، مالزی و... مقایسه کنید. ... مشکل کجاست؟ امروزه چرخ توسعه اقتصادی بر محور نوآوری می‌چرخد و از این بابت، اقتصاد به کارکنانی نیازمند است که دارای مهارت‌های گوناگون برپایه علم روز باشند. گرچه ثروت به عنوان یکی از عوامل سرمایه‌گذاری مطرح می‌شود، اما مهارت کارکنان می‌تواند آن را به سودآوری با بهره‌وری بالا برساند. مهارت‌های پایه در هنرجویان، که شامل سواد ریاضی، سواد علمی، سواد فناوری اطلاعات، سواد عملی، سواد مدنی و فرهنگی است، اگر با مهارت‌های

نگرانی‌های فراوان مسئولان اقتصادی کشور از چگونگی نیروی کار و وضعیت فارغ‌التحصیلان مدارس، تأمل برانگیز است. وزیر محترم کار در گزارش خود به مجلس دهم می‌گوید: «به صراحت می‌گوییم که این نیروها به شدت غیرماهر و فاقد استانداردهای لازم برای اقتصاد امروز دنیا هستند و توسعه آموزش به شکل فعلی، درمان مشکلات مهارت نیروی کار کشور نبوده است». همه کشورهایی که رشد پایداری را تجربه کرده‌اند، نیروی کار ماهر پرورش داده‌اند. نیروی کار را در

آموزش جهانی به واسطه فناوری‌های نوین برپایه مهارت‌های تازه‌ای شکل گرفته است. اما هنوز در اکثر کشورهای در حال توسعه، از جمله کشور ما، سیاری از دانش‌آموzan دارای مهارت‌های مورد نیاز قرن بیست و یکم نیستند. از آنجا که هنرجویان به کسب مهارت‌های مورد نیاز بازار کار داخلی و جهانی احتیاج دارند، تغییر برنامه درسی و به کارگیری فناوری‌های نوین آموزشی در فرایند یادگیری، سبب کاهش فقر مهارتی هنرجویانی خواهد شد که نیروی کار آینده را می‌سازند.*

دانش آکادمیک دیرور کفایت نیازهای امروز را نمی‌کند. لذا تغییر رویکرد برنامه درسی همواره موردنظر محققان و پژوهشگران بود است.

برای اطلاع و درک مفهوم «شاپیستگی» در تربیت حرفه‌ای و مهارت‌آموزی و اثر آن در الگوهای توسعه منابع انسانی، نظر خوانندگان و همکاران را به مقاله سرکار خانم دکتر مر جانی (ص ۴) جلب کنم.

همچنین میزان تحقق این شاپیستگی‌ها را در هنرجویان می‌توانید در گزارش‌های صفحه‌های ۲۶، ۳۴ و ۳۶ همین شماره از مجله مطالعه کنید. سرددیر

مبتنی بر شایستگی، از قبیل همکاری، خلاقیت، حل مسئله، پشتکار، کنجدکاوی و ابتکار عمل هماهنگ شود، قادر است هنرجو را به نیروی کار شایسته‌ای برای قرن بیست و یکم تبدیل کند.

آموزش چگونگی روبرو شدن با چالش‌های پیچیده، مثل تفکر انتقادی - توانایی شناسایی و تجزیه و تحلیل و ارزیابی شرایط، ایده‌ها و اطلاعات به منظور پاسخ به مشکلات - توانایی تصویر و طراحی و تدوین روش‌های نوآورانه تازه، پرداختن به مشکلات، و پاسخ به پرسش‌ها، باید از طریق کاربرد و تجزیه تحلیل دانش صورت گیرد. روبرو شدن با چالش ارتباط و همکاری که شامل یادگیری کار با دیگران برای هماهنگی و انتقال اطلاعات به منظور مقابله با مشکلات می‌شود، شایستگی دیگری است که نیروی کار قرن بیست و یکم باید به آن محجه باشد.

در تغییر سریع بازار کار، فرد فقط از طریق پشتکار، سازگاری و انعطاف‌پذیری قادر خواهد بود با عبور موقوفیت‌آمیز از مواعن، کنجدکاوی و ابتکار عمل سبب کشف ایده‌های تازه شود.

در نمودار زیر مهارت‌های ضروری هنرجویان را در قرن بیست و یکم مشاهده می‌کنیم.

مهارت‌های ضروری نیروی کار در قرن ۲۱

*پی‌نوشت

* برای مطالعه بیشتر در مورد این بحث رجوع شود به: ویژه‌نامه رشد معلم، مهر ۱۳۹۵، ص ۹۲.

کار از برنامه درسی

بسته بودن برنامه درسی

مبحثی بر شایستگی

چکیده

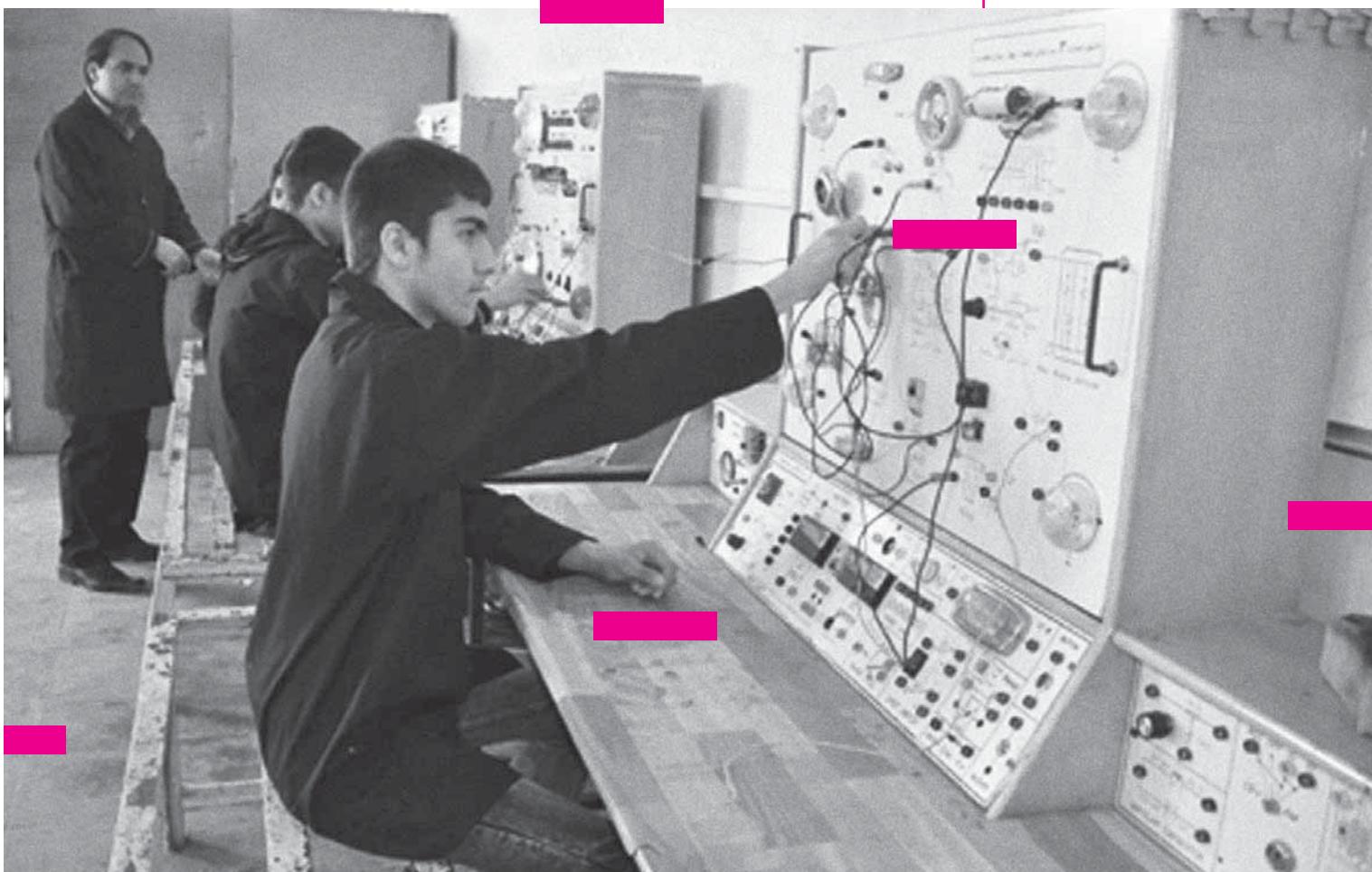
واقع شده و الگوهای توسعه منابع انسانی را تحت تأثیر قرار داده است.

مفهوم شایستگی مجموعه‌ای از دانش، مهارت، ارزش و نگرش‌ها را در بر می‌گیرد که بواساس مبنای ارزشی موجود، تعاریف متفاوتی از آن ارائه شده است. نتایج این بررسی نشان می‌دهند که دو اندیشه اساسی در رویکرد شایستگی وجود دارد: تفکر جزء‌گرا یا رفتاری و تفکر کل‌گرا یا تلفیقی. هر یک از این دو نیز مبتنی بر معرفت‌شناسی خاصی است که این مبانی، عناصر برنامه و فرایند تهیه آن‌ها را نیز متأثر می‌سازد.

هدف مقاله حاضر شناخت رویکرد مبتنی بر شایستگی با توجه به مبانی معرفت‌شناسنی و الزامات آن در برنامه‌های درسی است. به این منظور و برای پاسخ‌گویی به چگونگی حرکت در جهت استقرار رویکرد مبتنی بر شایستگی در برنامه‌ریزی درسی، روش تحلیلی-توصیفی مورد استفاده قرار گرفته است. براساس یافته‌های این مطالعه، توجه به شایستگی‌ها اگرچه سابقه‌ای طولانی دارد، اما طی دهه‌های اخیر در نظامهای آموزشی و برنامه‌های درسی، بهویژه در حوزه تربیت حرفه‌ای و مهارت‌آموزی، مورد عنایت جدی

کلیدواژه‌ها:

شایستگی، مهارت‌آموزی، تربیت حرفه‌ای، معرفت‌شناسی، رفتارگرایی، ساختن‌گرایی.

مقدمه

تربیت حرفه‌ای و مهارت‌آموزی بخشی از نظامهای آموزشی است که هدف آن تربیت افراد برای ورود به دنیای کار و اشتغال است. اما امروزه رقابت‌های شدید، تغییرات سریع و تحولات صنعتی و اقتصادی از سویی، و نیز عدم تطابق توانمندی‌های فارغ‌التحصیلان با نیازهای بازار کار از سوی دیگر، این نوع آموزش را با جالش جدی مواجه کرده، به نحوی که لزوم بازنگری در برنامه‌های درسی این حوزه را ضروری ساخته است. یکی از جهت‌گیری‌هایی که طی دهه‌های اخیر الگوی توسعه منابع انسانی را در بخش آموزش و صنعت تغییر داده، رویکرد «شایستگی محور» در آموزش و مهارت‌آموزی است؛ تا آنجا که برخی اواخر قرن بیست را شاهد خاتمه یافتن عصر «محتمل‌محوری» در آموزش، و قرن بیست و یکم را عصر «شایستگی محوری» می‌دانند که در آن بر حوزه گسترده‌ای تأکید می‌شود؛ حوزه‌ای که علاوه بر محتوا، تمام عناصر دیگر را هم دربر می‌گیرد.

آموزش و مهارت‌آموزی مبتنی بر شایستگی، شیوه‌ای مبتنی بر پیامد است که به‌نظر می‌رسد با نیازهای در حال تغییر دانش‌آموزان، معلمان و جامعه سازگار باشد. به عبارت دیگر، برنامه‌ریزی و یادگیری مبتنی بر شایستگی در قلمرو شغلی، به معنای شناسایی شایستگی‌هایی است که ارتباط مستقیمی با عملکرد آینده فرد دارند و بنابراین می‌توانند اهداف برنامه‌های آموزشی را تشکیل دهند. بدون تردید، تدوین شایستگی‌هایی که بتواند هم در عرصه آموزش و هم در حوزه کار مناسب باشند، امری دشوار و مستلزم هماهنگی کارفرمایان، برنامه‌ریزان و دست‌اندرکاران نظام آموزشی است. اما باید توجه داشت که آموزش و مهارت‌آموزی مبتنی بر شایستگی نیز جهت‌گیری‌هایی دارد که هر یک بر مبنای معرفتی خاص استوار است. بدیهی است بدون توجه به این مبانی تدوین برنامه‌های درسی با اهداف نظامهای آموزشی، موقعیت‌های اقتصادی و نیز فناوری موجود جوامع تناسب نخواهد داشت و از کارایی لازم برخوردار نخواهد بود.

نوشتار حاضر تلاشی در جهت آشنایی با مفهوم شایستگی، مبانی معرفت‌شناسی آن و نیز چگونگی گذر از برنامه درسی سنتی به برنامه درسی مبتنی بر شایستگی در تربیت حرفه‌ای به شمار می‌رود که امید است بتواند گامی مؤثر در جهت شناخت بیشتر

این رویکرد و الزامات آن در طراحی برنامه‌های درسی تربیت حرفه‌ای کشور باشد. به این منظور نخست به تعریف مفهوم شایستگی می‌پردازیم.

مفهوم شایستگی و مؤلفه‌های آن

**کوچانسکی
شایستگی‌های
عبارت از مهارت‌ها،
توانایی‌ها، دانش
و ویژگی‌هایی
می‌داند که درون یک
نقش کاری یا طبقه
شغلی، اجرآکنندگان
برجسته را از
اجراکنندگان سطوح
متوسط متمايز
می‌سازد**

**بعضی از محققان
مفهوم شایستگی
رادرسیاستهای
آموزش ملی و
ارتباط درونی یعنی
تعلیم و تربیت و بازار
می‌دانند**

یکی از مفاهیمی که امروزه در قلمرو برنامه‌ریزی درسی و بهویژه در آموزش‌های حرفه‌ای و مهارت‌آموزی به کار می‌رود، مفهوم شایستگی است. از این مفهوم تاکنون تعریف واحدی ارائه نشده است. به بیان دیگر باید گفت براساس رویکردهایی که در این حیطه وجود دارند، تعاریف متفاوتی نیز توسط متخصصان مطرح شده‌اند که به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود:

اسپنسر^۱ (۱۹۹۳) در تعریفی از شایستگی، آن را ویژگی‌های زیرینایی فردی می‌داند که با اجرای مؤثر ملاک‌دار یا اجرای برتر یک شغل یا موقعیت ارتباط دارد. (Guthrie, 2009:19) این تعریف همچنان که مشخص است بیشتر بر صفات فردی تأکید دارد.

کوچانسکی^۲ (۱۹۹۷) شایستگی‌ها را عبارت از مهارت‌ها، توانایی‌ها، دانش و ویژگی‌هایی می‌داند که درون یک نقش کاری یا طبقهٔ شغلی، اجرآکنندگان برجسته را از اجرآکنندگان سطوح متوسط متمايز می‌سازد. او معتقد است، برخی نظامهای مبتنی بر شایستگی به این دلیل موفق نیستند که شایستگی‌ها را هر آن چیزی تعریف می‌کنند که کارکنان در مشاغل خود انجام می‌دهند. (همان، ص ۴۲) بر این اساس کوچانسکی جایگاهی برتر برای شایستگی قائل است و آن را عملکردی فراتر از وظایف عادی کارکنان می‌داند.

کوپر و پالت^۳ (۲۰۰۱) نیز با تأکید بر اینکه مفهوم شایستگی در دامنهٔ وسیعی به کار می‌رود که دلیل آن برداشت‌های آموزشی ملی مختلف یا ارتباط درونی بین تعلیم و تربیت و بازار کار می‌دانند. آن‌ها ضمن اشاره به این نکته که به لحاظ آموزشی نوع نگرش رفتارگرایان، شناختگرایان و ساختارگرایان به شایستگی متفاوت است، شایستگی را نوعی توانایی در فرد (دانش‌آموز / کارگر) تعریف می‌کند که وی را قادر می‌سازد، ضمن انجام شایسته وظایفش، راه حل‌هایی را بیابد و آن‌ها را در موقعیت‌های کاری مورد توجه قرار دهد. این دیدگاه با ضرورت توصیف شایستگی‌ها براساس نوع نگرش و نیز ارزیابی آن‌ها هماهنگ است.

- دانش (عمومی، ویژه تخصصی، ویژه شغل، ویژه سطح و ویژه سازمان)؛
- شایستگی جسمانی (بینیه و توان)؛
- سبک‌ها (رهبری، مدیر و کارمند)؛
- شخصیت (جهت‌گیری اجتماعی)؛
- اصول، ارزش‌ها، باورها، نگرش‌ها و معنویت (انصاف و عدالت)؛
- علاقه‌ها (معاشرت با مردم و سروکار داشتن با واقعیت‌ها).

با دقت در موارد فوق می‌توان گفت، اگرچه برخی از ابعاد و مؤلفه‌ها شایستگی ذاتی فرد هستند، اما بسیاری از مؤلفه‌های آن نیز اکتسابی هستند، که با برنامه‌ریزی‌های دقیق و آموزش مناسب و مفید می‌توان آن‌ها را ایجاد کرد یا ارتقا داد.

پیشینه رویکرد شایستگی

اگرچه مفهوم شایستگی و برنامه‌ریزی براساس آن در دهه‌های اخیر مورد توجه قرار گرفته است اما بررسی‌ها نشان می‌دهند که کاربرد این مفهوم در قلمرو تربیت و آموزش افراد از ساخته‌ای طولانی برخوردار است. کوستیید معتقد است که رومی‌ها در تلاش برای دستیابی به صفات جزئی و تفصیلی سریاز خوب، از شایستگی استفاده می‌کردند (دیانتی و عرفانی، ۱۳۸۸). بر این اساس این مفهوم از گذشته‌های دور مورد توجه بوده است.

سابقه «برنامه درسی مبتنی بر شایستگی»^۷ (CBC) نیز به قرن نوزدهم و دهه ۱۸۶۰ باز می‌گردد. در آن زمان ویکتور دلاوس روش‌هایی برای تحلیل وظیفه در مسکو تدوین کرد. اما حدود یک قرن بعد این مفهوم با عنوان جنبش تربیت معلم مبتنی بر عملکرد مورد توجه امریکایی‌ها قرار گرفت. ظهور این رویکرد را به دهه‌های آخر قرن بیستم نسبت می‌دهند و خاستگاه آن را نیز ایالات متحده می‌دانند.

بسیاری از تحلیلگران اتفاق نظر دارند که پرتاب فضایی‌ای «اسپیتنيک» در سال ۱۹۵۷ توسط شوروی انگیزه اصلی تحولاتی بود که به پیدایش مهارت‌آموزی مبتنی بر شایستگی منجر شد. واکنش سریع ایالات متحده در این زمینه، توجه ویژه به پژوهش در زمینه نظام آموزشی و مهارت‌آموزی بود. به بیان دیگر، اسپیتنيک موجب مشروعیت بخشیدن و عملیاتی کردن نقش دولت فدرال در

همچنین، در تعریفی دیگر شایستگی گزاره‌ای تلقی می‌شود که به توصیف چگونگی تلفیق خوشة دانش، مهارت‌ها و نگرش‌های مرتبطی می‌پردازد که قابل مشاهده و سنجش‌اند و در انجام شغل مستقل و با سطح تخصصی معین ضروری محاسب می‌شوند. (Sudsom & Anmana Tarkul, 2007:37-38)
به نظر می‌رسد این تعریف به نگاه رفتارگرایانه نزدیک است که در ادامه این نوشتار به آن خواهیم پرداخت.

ایلرس^۴ (۲۰۰۹) هم در میان تعاریف متعددی که مطرح‌اند، تعریف اورجننس^۵ (۱۹۹۹) را مناسب و کافی می‌داند. او معتقد است، مفهوم شایستگی به این معنا نیست که شخص بر یک حیطه تخصصی تسلط پیدا کند، بلکه به این معنی است که فرد بر آن، دانش را در ارتباط با پیش‌نیازهای ذاتی یک موقعیت که ممکن است غیرقطعی و غیرقابل پیش‌بینی باشد، مورد استفاده قرار دهد. به این ترتیب، شایستگی شامل ارزیابی‌ها و نگرش‌های فرد و توانایی او برای رسیدن به بخش قابل توجهی از صلاحیت‌های شخصی وی می‌شود (همان، ص ۸۴) آنچه در این تعریف بر جسته است، توان کاربرد دانش تخصصی در یک زمینه کاری ویژه یا به کارگیری آن در عمل است.

از بررسی و تحلیل تعاریف فوق می‌توان چنین نتیجه گرفت که مفهوم شایستگی به رغم متفاوت بودن، به‌طور کلی به مجموعه‌ای از دانش، مهارت، نگرش و توانایی‌هایی اشاره دارد که حاکی از تسلط فرد بر یک حیطه تخصصی و توان کاربرد آن در عمل و موقعیت کاری است. اما در ارتباط با این موضوع که شایستگی‌ها ذاتی‌اند یا اکتسابی نیز دیدگاه‌های متفاوتی وجود دارند. کوپر و پالت (۲۰۰۱) شایستگی‌ها را شامل دو دسته مؤلفه می‌دانند: مؤلفه‌هایی که قابل آموزش‌اند (دانش و مهارت‌ها) و مؤلفه‌هایی که تغییر دان آن‌ها دشوارتر است (نگرش‌ها و باورها). آن‌ها اشاره می‌کنند، به رغم آنکه اکثر مردم شایستگی‌ها را به عنوان ویژگی‌های فردی تعریف می‌کنند، برخی برآموزش‌پذیر بودن (اکتسابی) آن‌ها تأکید دارند. بعضی از سازمان‌ها نیز شایستگی‌ها را به عنوان جنبه‌هایی از کل شخصیت تلقی می‌کنند که متشکل از موارد زیر است:

- استعداد (کلامی، عددی و مکانی)؛
- مهارت‌ها و توانایی‌ها (تفکر و رهبری)؛

مفهوم شایستگی به‌طور کلی به مجموعه‌ای از دانش، مهارت‌ها، نگرش‌ها و توانایی‌هایی اشاره‌دارد که حاکی از تسلط فرد بر یک حیطه تخصصی و توان کاربرد آن در عمل و موقعیت کاری است

اگرچه برخی از ابعاد و مؤلفه‌های شایستگی ذاتی فرد هستند، اما بسیار از مؤلفه‌های آن نیز اکتسابی هستند، که با برنامه‌ریزی‌های دقیق و آموزش مناسب و مفید می‌توان آن‌ها را ایجاد کرد

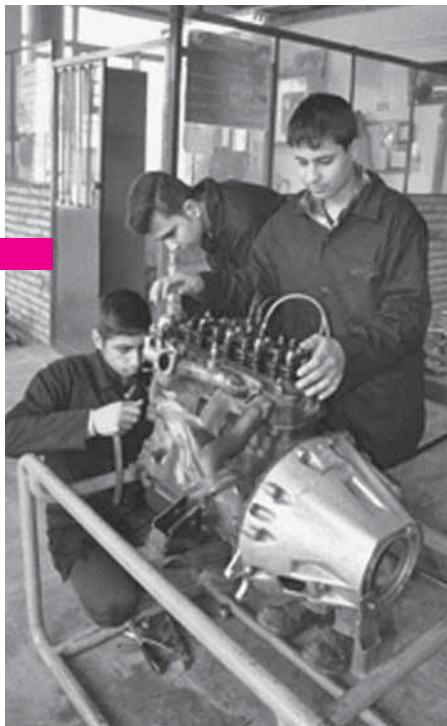
آموزش و پرورش شد.

نخستین اقدام رسمی تصویب قانون «آموزش دفاع ملی» در سال ۱۹۵۸ بود که دو دهه دخالت جدی دولت فدرال را در آموزش و پرورش به دنبال داشت و موجب حمایت اقتصادی از توسعه مهارت آموزی مبتنی بر شایستگی شد. محرك دیگر برای توجه به آموزش حرفه‌ای مبتنی بر شایستگی، نگرانی از ترک تحصیل دانش آموزان متوسطه و مشکلات فارغ‌التحصیلان در زمینه اشتغال در اوایل دهه ۱۹۶۰ بود که به تصویب قانون آموزش حرفه‌ای ۱۹۶۳ انجامید. این قانون موجب رشد بی‌سابقه آموزش حرفه‌ای و افزایش تقاضا برای معلمان آموزش دیده شد که در سال ۱۹۵۶ با تصویب قانون آموزش ابتدایی و متوسطه، زمینه برای تکامل مهارت آموزی مبتنی بر شایستگی فراهم آمد.

(Hodge, 2007) روش‌شناسی مبتنی بر شایستگی نیز در اواخر دهه ۱۹۶۰ و اوایل دهه ۱۹۷۰ توسط شرکت «های مک بر»^۹ و مؤسس آن دیوبید مک کلنند^{۱۰} مطرح شد. مک کلنند، روان‌شناس دانشگاه هاروارد، در جستجوی آزمون‌ها و ابزارهایی بود که بتواند عملکرد را پیش‌بینی کند. وی بر این اعتقاد بود که شایستگی باید به جای هوش انداره‌گیری شود. کار او به ایجاد یک فرایند پژوهشی منجر شد که «روش ارزیابی شایستگی شغل»^{۱۱} (JCAM) نامیده می‌شود. این شیوه یک روش تجربی - تحلیلی برای تعیین شایستگی هاست که به همراه عناصر یک شغل، به منظور ایجاد یک مدل شایستگی برای شغل به کار می‌رود. (مؤمنی مهőئی، ۱۳۸۶)

در دهه (۱۹۹۰)، موج جدیدی در توجه به شایستگی در برنامه‌ها پدید آمد که از جمله آن‌ها، «نظام صلاحیت‌های حرفه‌ای ملی»^{۱۲} (NVQs) در انگلستان و ولز، «چارچوب صلاحیت‌های ملی»^{۱۳} نیوزلند، استانداردهای شایستگی مورد تأیید «هیئت مهارت آموزی ملی»^{۱۴} (NTB) استرالیا، و «کمیسیون دستیابی به مهارت‌های ضروری وزارت خانه»^{۱۵} (SCANS) و استانداردهای مهارت‌های ملی ابداعی در ایالات متحده است ظاهراً این اقدامات به دلیل نتایج نویدبخش خود مورد توجه واقع شده‌اند و به سایر بخش‌های جهان، مانند کشورهای کارائیب و نیز کشورهای آمریکای لاتین گسترش یافته‌اند، به نحوی که آن‌ها هم به تقویت صلاحیت‌های حرفه‌ای مبتنی بر شایستگی مبادرت ورزیده‌اند.

مبانی معرفت‌شناختی رویکرد شایستگی

منابع موجود حاکی از آن است که برنامه‌های درسی تدوین شده با رویکرد شایستگی، همه بر یک مبنای معرفت‌شناختی استوار نبوده‌اند و کاربرد و جهت‌گیری آن‌ها نیز یکسان نیست. به همین دلیل در انتخاب و به کارگیری این رویکرد باید به مبانی نظری و معرفتی آن توجه ویژه داشت. به طور کلی دو مبانی اساسی در این زمینه وجود دارد: جزء‌گرایی یا رفتار‌گرایی و کل‌گرا یا تلفیقی (Kerka, 1998؛ Wesselink, et al., 2005) در ادامه به مطالعه و تحلیل آن‌ها می‌پردازیم.

الف. مبانی جزء‌گرا یا رفتار‌گرایی
رویکرد شایستگی بر مبانی رفتار‌گرایی، رویکردی نسبتاً قدیمی است که در برنامه‌های درسی برخی

ما هریک از این شرایط را تنها براساس نتایجی که تولید می‌کند، می‌شناسیم؛ یعنی چیزهایی ساخته شده، کلمات بیان شده، اعمال انجام شده و غیره. اندازه‌گیری هر یک از این نتایج به آن معناست که مقدار آن را به گونه‌ای تعیین کنیم که اشخاص ماهر، درجه اهمیت و قدر آن را بهتر از زمانی که اندازه‌گیری انجام نشده است، بشناسند.»

مک کوآن می‌افزاید: ثورندایک برای مهارت‌آموزی مبتنی بر شایستگی و اساساً در حوزه تعیین کمیت اندازه‌گیری فردی و ارزشیابی پیامد، مبنای تدوین کرد. برداشت وی مبنی بر اینکه یادگیری مستلزم تقویت تداعی‌های آرمون و خطاست، سرآغازی برای جنبش تعلیم و تربیت مبتنی بر اهداف شد. تربیت مبتنی بر اهداف نیز به نوبه خود تأثیر عمده‌ای بر مهارت‌آموزی شایستگی محور گذاشت. این تأثیر اساساً در استفاده از اهداف رفتاری قابل اندازه‌گیری است که طبق یک سلسه مراتب منطقی مرتب شده تا برنامه‌ریزی درسی را ساماندهی و بر مبنای آن آزمون‌هایی تهیه کند. (ص ۱۳ و ۱۴)

اما فدریک تیلور، پدر مدیریت علمی، عقیده «کارایی عقلانی» خود را براساس تحقیقات حرکت زمان، و منفعت - هزینه بنیاد نهاد. او عبارت «تحلیل وظیفه» را وضع کرد که مبنایی برای برنامه‌های مهارت‌آموزی مبتنی بر شایستگی شد. وی تصریح کرد که مدیران باید اطلاعاتی در مورد کل فرایند تولید که در گذشته در اختیار کارگران ماهر بود، جمع‌آوری کنند. سپس این اطلاعات را دسته‌بندی کنند و تا حد مقررات و قوانین و طرز کارهای جزئی تقلیل دهند. تیلور مدعی بود که تحلیل وظیفه مهم‌ترین رکن مدیریت علمی است. او اعتقاد داشت که مدیران باید راهنمایی‌های کامل و منظمی در مورد جزئیات وظیفه‌ای که باید انجام شود، مانند اهداف تولید و روش‌های مورد استفاده برای رسیدن به اهداف مزبور، ارائه دهند. (McCowan, 1998: 16-17)

تیلور کمک بسیاری به مهارت‌آموزی مبتنی بر شایستگی کرد. وی ضمن ابداع تحلیل وظیفه، تفکر توصیف شفاف شغل را ترویج کرد. همچنین استانداردهای عملکرد و ارزیابی کارگران را بر مبنای شایستگی‌های مرتبط با شغل، به صورت کمی و با عدد نشان داد. شایستگی‌های مزبور با پیامدهای قابل اندازه‌گیری برنامه در ارتباط بود. در مجموع رفتارگرایی با تأکید بر نظریه یادگیری

کشورها از جمله ایالات متحده بیشتر مورد استفاده Delamare Le Deist & Win- Terton, 2005) در مبنای جزء‌گرایی یا رفتارگرایی، مفهوم شایستگی موارد جزئی و بنیادی رفتار را در بر می‌گیرد. کرکا (۱۹۹۸) اشاره می‌کند که رفتارگرایی، به عنوان یکی از رویکردهای مبتنی بر شایستگی، بیش از همه رایج و مؤثر بوده و این تا حدی به دلیل آن است که مشخص کردن رفتارهای مبتنی بر وظیفه، ساده‌تر از شناسایی و تشریح ویژگی‌های زیربنایی است. بنیاد معرفت‌شناسی رفتارگرایی ریشه در اندیشه فیلیسوфан تجربه‌گرایی قرن‌های هفدهم و هجدهم انگلیس، یعنی لاک، برکلی و هیوم دارد که بر شناخت حسی یا تجربه تأکید داشتند. هرچند شوارتز^{۱۶} (۱۹۸۹) متذکر می‌شود که پیش از این هم گالیله و دکارت به ادراک حسی و نقش آن در معرفت توجه کرده بودند (مرجانی، ۱۳۸۱، ۱۱۵-۱۱۴). پس از ثورندایک^{۱۷} نیز، از افرادی مانند واتسن^{۱۸} به عنوان نماینده رفتارگرایی کلاسیک، و اسکینر^{۱۹} به عنوان نماینده رفتارگرایی جدید یاد می‌شود. یکی از موضوع‌های مورد توجه رفتارگرایان، یادگیری است که آن را کسب رفتارها می‌دانند. به طور کلی، این دیدگاه برداشتی مکانیکی از تعلیم و تربیت دارد که آن را تا حد تشکیل عادت‌ها و پاسخ‌های مطلوب کاهش می‌دهد.

در رویکرد رفتارگرایی، شایستگی در قالب انجام وظایف مجزا طبقه‌بندی می‌شود که با تحلیل کارکردی نقش‌های کاری شناسایی می‌شوند. این تحلیل مبنایی برای گزاره‌ها یا استانداردهای شایستگی است. مک کوآن (۱۹۹۸) در این زمینه می‌نویسد: ثورندایک و تیلور^{۲۰} مبنای نظری برای مهارت‌آموزی مبتنی بر شایستگی در ایالات متحده ایجاد کردند. رفتارگرایی ثورندایک مبنای روان‌شناسی برای تعلیم و تربیت و یادگیری فراهم آورد، در حالی که تیلور ساختاری روش‌شناسی برای مدیریت علمی در حوزه تجارت و صنعت تدوین کرد. ثورندایک برای جنبه کمی مهارت‌آموزی مبتنی بر شایستگی، چنین استدلال می‌کند: «هر چیزی که موجود است، مقداری دارد. اگر بخواهیم آن را دقیق تر بشناسیم، باید از کمیت و کیفیت آن اطلاع داشته باشیم. تعلیم و تربیت با تغییر در انسان‌ها سروکار دارد. هر تغییر عبارت است از تفاوت بین دو شرایط،

تیلور کمک بسیاری به مهارت‌آموزی مبتنی بر شایستگی کرد وی ضمن ابداع تحلیل وظیفه، تفکر توصیف شفاف شغل را ترویج کرد

نفوذ زیادی بر ایجاد و توسعه رویکرد کلی تربیت حرفه‌ای مبتنی بر شایستگی داشت. اما این رویکرد به رغم ساده بودن، مورد انتقاد بسیاری از صاحب‌نظران قرار گرفت. به نظر منتقدان، رویکرد رفتاگرایی بیش از حد تقلیل‌گرایانه، انعطاف‌پذیر و تجزیه شده است و به لحاظ تجربی و آموزشی غیرقابل اعتماد است. آن‌ها دلیل زیر را برای نقد دیدگاه رفتاگرایان مطرح می‌سازند:

• مواردی چون: روابط بین وظایف، خصوصیاتی که مبنای عملکرد واقع می‌شوند، معنا، قصد یا آمادگی انجام کار، بافت (زمینه) عملکرد و تأثیر جنبه‌های درون‌فردي و اخلاقی نادیده گرفته می‌شوند.

• بدليل پیچیدگی و ماهیت نامعلوم موقعیت‌های واقعی کار، در مرحله عمل نمی‌توان به اهداف رفتاگرای آن‌چنان که در مرحله نظریه مطرح می‌شود، دست یافت.

• اعتبار فنون (تکنیک‌های) سنجش مرتبط با الگوی یادگیری رفتاگرایی، به عنوان شاخص‌های یادگیری بر جسته، نامعلوم و غیرقابل پیش‌بینی است. به‌ویژه رویکرد چکلیست که در آن مواردی مانند شایستگی قابل دستیابی هست/ نیست، یا شخص می‌تواند/ نمی‌تواند وظایف خاصی را انجام دهد، رویکردی ساده‌انگارانه و نامیدکننده تلقی می‌شود و به جای آنکه معیاری برای برتری باشد، نشان‌دهنده حداقل عملکرد مورد قبول است. (Kerka, 1998) در تقابل با این دیدگاه و به منظور رفع مشکلات ناشی از نگرش رفتاگرایی، رویکرد شایستگی براساس مبنای کل‌گرا یا تلفیقی مورد توجه قرار گرفت که در آن به شایستگی از منظری وسیع نگریسته می‌شود.

ب. مبنای کل‌گرا یا ارتباطی

رویکرد شایستگی بر مبنای کل‌گرایی یا ارتباطی یا تلفیقی که بیشتر در اروپا و به‌ویژه در کشورهایی چون فرانسه و آلمان و نیز استرالیا مورد استفاده قرار می‌گیرد، (Delamare Le Deist & WinTerTon, 2005) شایستگی را ترکیب پیچیده‌های از دانش، نگرش، مهارت و ارزش‌هایی می‌داند که در بافت (زمینه) اجرای وظیفه نشان داده می‌شوند. در این دیدگاه از چشم‌انداز «ساختن‌گرایی (سازه‌گرایی) اجتماعی»^{۱۰} به یادگیری توجه می‌شود. ساختن‌گرایی به رغم آنکه حوزه‌ای نوبن، وسیع و پیچیده در روان‌شناسی و تعلیم‌و تربیت تلقی می‌شود،

اما از سابقه‌ای طولانی برخوردار است. تامپسون^{۱۱} (۲۰۰۱) به نقل از بروکر و بروکر^{۱۲} (۱۹۹۹) اظهار می‌دارد که شاید بتوان ریشه‌های ساختن‌گرایی را در سراسر طول تاریخ تا زمان سقوط رومانی کرد؛ با این حال آن‌ها بنیان‌های این دیدگاه را از زمان امانوئل کانت دنبال می‌کنند. کانت به هر شیوه دانستن عینی و ذهنی توجه می‌کرد. در قرن بیستم هم از ژان پیاژه^{۱۳} به عنوان پیشگام تفکر ساختن‌گرا یاد می‌شود.

به‌طور کلی پیشینه رویکرد ساختن‌گرایی توان در آثار اندیشمندانی مانند دیویوی، پیاژه، و بگوتسکی^{۱۴}، بروونر^{۱۵} و بارتلت^{۱۶} یافت. (یادگارزاده، ۱۳۸۷: ۷۳). ساختن‌گرایی طی قرن بیستم در محافل تربیتی مورد توجه واقع شد. در حقیقت طی سال‌های ۱۹۷۰ - ۱۹۶۰ اصول تعلیم و تربیت سنتی به‌طور جدی مورد تردید قرار گرفتند که این امر به تغییر خط‌نمایی تعلیم و تربیت و توجه بیشتر به این رویکرد انجامید. به عبارت دیگر، ساختن‌گرایی پاسخی به ناکارامدی رویکرد عینیت‌گرا و رفتاگرایی به یادگیری بود. از نظر پیاژه، ساختن‌گرایی حاصل نارضایتی از نظریه‌های دانش در سنت فلسفه غرب بوده است. دانش باید معرف جهان واقعی باشد که وجود خارجی دارد و مستقل از فرد است. (Wesselink, et al, 2005) این دیدگاه امروزه در رشته‌های مشاوره، موسیقی درمانی، آموزش سلامت، مددکاری اجتماعی و آموزش پرستاری مورد استفاده قرار می‌گیرد.

ساختن‌گرایی به عنوان یک رویکرد روان‌شناسی اجتماعی، بر این فرض استوار است که انسان‌ها واقعیت اجتماعی خود را در تعامل با دیگران می‌سازند. طبق معرفت‌شناسی ساختن‌گرا، دانش ساختن‌گرای انسانی دارد که در دو مرحله شکل می‌گیرد: در مرحله اول، انسان‌ها شروع به تشکیل الگوهای ذهنی در محیط خود می‌کنند و در مرحله دوم، تجربه جدیدی نسبت به الگوی ذهنی موجود، تفسیر و درک می‌شود.

در معرفت‌شناسی ساختن‌گرا، هر فرد حقیقت و دانش خاص خود را می‌سازد. در بسیاری از موارد ساخت دانش در زمینه‌ای اجتماعی صورت می‌گیرد. بنابراین گروهی از افراد حقیقت یا واقعیت اجتماعی ویژه خود را می‌سازند. در این رویکرد یادگیری دیگر از نوع پدیده محرک - پاسخ در نظر گرفته نمی‌شود، بلکه مستلزم خودگردانی و ایجاد

دررویکره
رفتارگرایانه معلمان
دانش انتخابی را
رواج می دهد،
دربیافت منفعتانه
حقایق توسط
یادگیرندگان را
اندازه‌گیری می کنند
و برکنترل رفتار و
اتمام وظیفه متمنکر
می شوند

اندیشه استوار است که یک محرك فطری انسانی برای معنا بخشیدن به جهان وجود دارد. به جای جذب دانش عینی یا دریافت منفعتانه آن «که وجود خارجی دارد»، یادگیرندگان بهطور فعالانه دانش را می سازند. به این صورت که اطلاعات و تجربیات جدید را در قالبی تلفیق می کنند که قبل اآن را درک کرده‌اند، و نیز دانش قدیمی را مورد تجدیدنظر و تفسیر مجدد قرار می‌دهند تا آن را با دانش جدید وفق دهن (Kerka, 1992).

طبق تعریف فنسترمacher^{۲۸} (۱۹۸۶) دیگر نباید معلم را به عنوان شخصی تعریف کنیم که دارای محتوای C است و باید این محتوا را به یادگیرند، یعنی کسی که اصولاً فاقد محتوای C است، انتقال دهد. زیرا معلم و یادگیرنده حداقل به یک میزان به محتوا و ارزشیابی دسترسی دارند. (Smith, 1999: 70). در این دیدگاه، فراگیرندگان از طریق گفت‌و‌گو و تفکر جمعی، ایده‌های قدیمی و جدید را جستجو می‌کنند و از طریق مکالمه با یکدیگر و با معلم، معانی جدیدی را می‌سازند. در واقع فرایند هماهنگ کردن تفاوت‌ها، به توافق رسیدن در مورد معنی، و بازسازی مداوم تفکر، اصل اساسی ساختن‌گرایی است (Hunter, et al, 2010).

به این ترتیب در محیط یادگیری شایستگی محور

در مجموع، نظریه یادگیری ساختن‌گرا که از درون رشتۀ تعلیم و تربیت بیرون آمده است، بر این امر دلالت دارد که یادگیرندگان با گردآوری آنچه تاکنون از تجارب زندگی قبلی شناخته‌اند، از اطلاعات جدید در صدد است از تجارب قبلی، چشم‌اندازهای متعدد و فرصت‌های یادگیرنده بهره‌برداری کند تا یادگیری را در راست اجتماعی مرتبط جاییندازد.

به عبارت دیگر، برخلاف رویکرد رفتارگرایانه که معلمان دانش انتخابی را رواج می‌دهند، دریافت منفعتانه حقایق توسط یادگیرندگان را اندازه‌گیری می‌کنند و بر کنترل رفتار و اتمام وظیفه متمنکر می‌شوند، در رویکرد ساختن‌گرا، معلمان یادگیری را تسهیل می‌کنند. به این ترتیب که تحقیق فعالانه را ضمیمی را مورد سؤال قرار دهن و در فرایند ساختن آن‌ها را تعلیم می‌دهند. زیرا رویکرد مذکور بر این

بر مبنای تلفیقی، دانشآموز بخشی از مجموعه عمل است. در حقیقت او نه به عنوان دانشآموز با کارآموز؛ بلکه به عنوان همکار سطح پایین تلقی می‌شود. بدیهی است معلمان هم کارشناسانی هستند که از طریق گفتگوی محترمانه، در ساختن دانش فراگیرندگان نقش دارند. در این رویکرد، از آنجا که یادگیری متناسب با سرعت شخصی دانشآموزان صورت می‌گیرد، معلمان به جای انتقال داش، فرصت‌های یادگیری را سازماندهی می‌کنند.

با توجه به نظریه یادگیری ساختن‌گرایی باید این نکته را مدنظر داشت که در رویکرد تلفیقی، شایستگی موقفيتی قطعی تلقی نمی‌شود، بلکه سطوح متفاوتی برای آن در نظر می‌گیرند؛ سطوحی مانند مبتدی، با تجربه و متخصص. در واقع، شایستگی در این رویکرد تنها رفتاری نیست که آموزش داده شود، بلکه قابلیت‌های تفکری و فرایند تحولی را نیز دربرمی‌گیرد. رویکرد ارتقابی، بافت (زمینه) فرهنگ و رویه‌های اجتماعی مؤثر در اجرای شایسته را به رسمیت می‌شناسد و نشان می‌دهد که چگونه از ویژگی‌های شخصی برای دستیابی به پیامدهای شغلی واقع در روابط انسانی استفاده می‌شود که البته این روابط سازمانی در درون روابط گسترده‌تر با بازار کار و جامعه جای دارند.

در مجموع، تربیت و مهارت‌آموزی مبتنی بر شایستگی کل گرایانه که امروزه کاربرد بیشتری دارد، برخلاف شکل رفتار گرایانه آن، از تعابیر گسترده‌تری برخوردار است که با دیدگاه شناختی یادگیری هماهنگ است. البته به رغم استقبال گسترده‌ای از این رویکرد، نقدهایی را نیز بر آن وارد می‌دانند. از جمله این انتقادها، بی‌توجهی به ارزش‌ها، نگرش‌ها و تمایلات است. چنان‌که کرکا (۱۹۹۷) می‌نویسد: ساختارهای شناختی که یادگیرندگان می‌سازند، در برگیرنده دانش «رویه‌ای»^{۲۹} و دانش «گزاره‌ای»^{۳۰} است. دانش رویه‌ای یعنی «چگونگی» که شامل فنون، مهارت‌ها و توانایی‌ها می‌شود و دانش گزاره‌ای که در برگیرنده وقایع و مفاهیم و گزاره‌های است. بنابراین آنچه مورد غفلت قرار می‌گیرد، تمایلات، نگرش‌ها، ارزش‌ها و علاوه‌هایی هستند که به یادگیرندگان کمک می‌کنند تا تصمیم بگیرند که آیا این موضوع ارزش انجام دادن دارد (یا خیر)؟ بدیهی است بدون تمایل به انجام دادن، دانستن چگونگی و دانستن وقایع و مفاهیم کفايت نمی‌کند.

علاوه بر این، برخی معتقدند که به رغم ساده بودن

تعريف ساختن‌گرایی، کاربرد آن در کلاس درس دشوار است. به عبارت دیگر، این دیدگاه نمی‌تواند مدلی برای کاربرد ارائه دهد (یادگارزاده، ۱۳۸۷: ۵). با وجود این، دیدگاه‌های کل گرا و ساختن‌گرای اجتماعی در زمینه یادگیری تأثیر عمده‌ای بر برنامه‌های درسی داشته‌اند.

گذر از برنامه درسی سنتی به برنامه درسی مبتنی بر شایستگی

در جوامع دانش‌محور هدف اصلی تحصیل دیگر انتقال دانش به عنوان محصولی ارزشمند و عینی از نسل دیگر نیست، بلکه این جوامع به دانشی نیاز دارند که در چارچوب شایستگی، یعنی توانایی شناسایی و حل مشکلات آینده قرار داشته باشد. بدیهی است برنامه‌های درسی نیز باید این گونه تدوین شوند و تمرکز بیشتری بر شایستگی‌ها داشته باشند؛ شایستگی‌هایی مانند یادگیری چگونه یاد گرفتن، مهارت‌های تعاملی، مهارت‌های برقراری ارتباطی، پردازش اطلاعات، حل مسئله و مهارت‌های تفکر. این مهارت‌ها در واقع پیش‌نیازی برای ورود به جامعه‌ای هستند که در آن کار فیزیکی و وظایف روزمره به تدریج جای خود را به اطلاعات و دانشی می‌دهند که مهم‌ترین فرایندهای دارای ارزش افزوده، تلقی می‌شوند.

به طور کلی یکی از مشکلات برنامه‌ریزان درسی، اعم از آموزش عمومی و حرفه‌ای، حرکت از برنامه درسی سنتی به سمت برنامه درسی مبتنی بر شایستگی است. این امر مستلزم درک تفاوتی است که بین این دو دیدگاه وجود دارد. برای گذر از برنامه درسی سنتی به برنامه درسی مبتنی بر شایستگی (به‌ویژه بر مبنای تلفیقی یا کل گرا) نخست باید دید در این رویکرد چه اهدافی را باید دنبال کنیم. مون^{۳۱} (۲۰۰۷) اهداف آموزش در الگوی مبتنی بر شایستگی را شناسایی و پرورش توانایی‌های منحصر به فرد عقلانی، عاطفی و جسمانی جوانان می‌داند که به آن‌ها کمک می‌کند تا با تحقق استعدادهای خود، زندگی موفقی را اداره کنند. وی با توجه به این اهداف معتقد است که هر الگوی آموزشی مبتنی بر شایستگی از ویژگی‌های زیر برخوردار است:

- تعلیم و تربیت مجموعه‌ای از فعالیت‌هایی تلقی می‌شود که برای پرورش استعدادهای فردی دانش‌آموزان و یاری رساندن به آن‌ها در این زمینه طراحی شده است. در چنین نظامی دانش‌آموزان،

درویکده ساختن‌گرای معلمان یادگیری را تسهیل می‌کند. به این ترتیب که تحقیق فعالنه را تشویق و یادگیرندگان را هدایت می‌کند تا فرضیات ضمی را مورده سؤال قرار دادهند

در برنامه‌های درسی را مورد توجه قرار داده‌اند. به طور کلی، تأکید این رویکرد در آموزش حرفه‌ای بر پیامدهای مهارت‌آموزی و فعالیت‌هایی است که فرد پس از پایان دوره آموزش می‌تواند در محیط کار انجام دهد. در واقع هدف مهارت‌آموزی و تربیت حرفه‌ای مبتنی بر شایستگی، تربیت افرادی است که از دانش و مهارت استاندارد شده و متناظر با محیط کار برخوردار باشند و در زمینه واقعیت‌های محیط کار به تأمل بپردازنند. به عبارت دیگر این دیدگاه، یادگیری در محیط کار، و نیز کار در ضمن درس را مورد توجه قرار می‌دهد.

البته باید توجه داشت که استقرار نظام برنامه‌ریزی براساس شایستگی به سادگی امکان‌پذیر نیست و مستلزم اقداماتی اساسی است. در رویکرد شایستگی (به‌ویژه بر مبنای تلفیقی و کل‌گرای)، مدارس ناگزیر باید به سازمان‌دهی مجدد خود بپردازنند. آن‌ها نباید تنها به ارائه مجموعه دانشی ثابت و استاندارد شده اکتفا کنند، بلکه باید با همکاری سازمان‌ها و کارفرمایان به برگزاری دوره‌های تخصصی بپردازنند. تیلما و همکارانش (۲۰۰۰) معتقدند که مدارس حرفه‌ای برای رسیدن به شایستگی محوری باید حداقل پیش‌نیازهای زیر را تأمین کنند:

- هدایت و اداره آن‌ها به عهده دانش‌آموزان باشد که مستلزم انعطاف‌پذیری یعنی پومنانی کردن دوره‌هاست.

- برنامه‌های کارمحور یا شایستگی محور ایجاد و ارائه شوند.

- مدارس دوره‌های مجازی برای گروه‌های هدف خاص در نظر بگیرند.

- بین مسیرهای یادگیری متفاوت در نظام تربیت حرفه‌ای نوعی انسجام برقرار شود.

- رویکرد آموزشی متمایزی برای ارزیابی و سنجش ایجاد شود.

بالاخره آخرین پیش‌نیاز می‌تواند ایجاد معیار مطمئنی برای موفقیت ارائه برنامه‌های درسی مبتنی بر شایستگی در آموزش حرفه‌ای باشد.

جدول ۱ حاصل مقایسه‌ای است که سودسامبون^{۳۳} (۲۰۰۷) بین برنامه درسی مبتنی بر شایستگی انجام (سنتی) و برنامه درسی مبتنی بر شایستگی انجام داده است که توجه به آن می‌تواند برنامه‌ریزان را در حرکت به سوی برنامه درسی شایستگی محور باری رساند.

بر این اساس می‌توان نتیجه گرفت که تربیت

علمان و مدارس از استقلال بسیار زیادی برخوردار هستند.

- دانش‌آموزان فرصت‌های زیادی برای کسب تجربه گوناگون دارند و به ابراز خود برای پرورش استعدادهایشان می‌پردازنند. البته باید توجه داشت که در این شیوه مطالعات موضوع محور مانع فعالیت‌های مربوط به پرورش استعدادها نشوند، بلکه به عنوان روشی برای کسب دانش پایه به کار روند.

- ساعات درسی به صورت هماهنگ و متوازن به فعالیت‌های کسب تجربه، ابراز وجود و فعالیت‌های موضوع محور اختصاص می‌یابند. در این روش تأکید زیاد بر فعالیت‌هایی است که زمینه لازم را برای کسب تجربه مستقیم دانش‌آموزان فراهم می‌آورند و همچنین ابراز وجود آن‌ها را به منظور فرایند خوداکتشافی شخصی تشویق می‌کند.

- فرصت‌های آموزشی (مانند بورس تحصیلی، گذر به سطوح بالاتر تحصیلی، انتخاب رشته، پذیرش در دانشگاه و غیره) بر مبنای استعدادها، ذوق، تمایلات، علاقه‌ها و موفقیت‌های دانش‌آموزان (نه فقط براساس نمرات آزمون) توزیع می‌شوند و مقیاس‌های کمی عملکرد تنها به عنوان یکی از عوامل به حساب می‌آید.

- مدارس دانش‌آموزان را با یک معیار استاندارد شده، یعنی عملکرد آن‌ها در مطالعات موضوعی، ارزشیابی نمی‌کنند، بلکه از معیارهای متفاوتی مانند استعداد، ذوق و توانایی بهره می‌گیرند (ص ۳۳۹). به اعتقاد تیلما^{۳۴} و همکارانش (۲۰۰۰) نیز هر

پژوهشی در زمینه برنامه درسی شایستگی محور، بر این فرض استوار است که دانش‌مهاجرتی ذهنی است که کسی نمی‌تواند آن را انتقال دهد، بلکه باید مجدداً توسط هر فرد کسب شود. در حقیقت در یک برنامه درسی مبتنی بر شایستگی، محتوا موضوع اصلی نیست، بلکه موضوع اصلی و محوری ارزیابی مهارت‌های کسب شده است.

در زمینه تربیت حرفه‌ای نیز این جهت‌گیری، یعنی حرکت از برنامه درسی موضوع محور به برنامه درسی شایستگی محور، ضرورت به شمار می‌رود. در حقیقت، تغییرات پدید آمده در دنیای کار و اشتغال طی دهه‌های اخیر، لزوم بازنگری در برنامه‌های درسی تربیت حرفه‌ای را بیش از پیش آشکار ساخته است. به همین دلیل در قلمرو تربیت حرفه‌ای و مهارت‌آموزی نیز توجه برنامه‌ریزان به رویکرد شایستگی معطوف شده و بر این اساس نیز بازنگری

جدول ۱- مقایسه دو نوع برنامه درسی

پی نوشت ها *	برنامه درسی مبتنی بر شایستگی	برنامه درسی مبتنی بر موضوع درسی
<p>1. Spencer 2. Kochanski 3. Cooper & Palt 4. Illeris 5. Jorgensen 6. CresTed 7. Competency Based Curriculum 8. Victor Della Vos 9. Hay Mc Ber 10. McClelland 11. Job Competency Assessment Method 12. National Vocational Qualification System 13. National Qualification Framework 14. National Training Board 15. Secretary,s Commission on Achieving Necessary Skill 16. Schwartz 17. Thorndike 18. Watson 19. Skinner 20. Taylor 21. Social Constructivist 22. Tampson 23. Brooks and Brooks 24. Piaget 25. Vygotsky 26. Bruner 27. Bartlett 28. Fenstermacher 29. Proce???ral 30. Propositioitral 31. Moon 32. tillma 33. Sudsomboon 34. Pedagogy 35. Andragogy</p> <p>* منابع</p> <p>۱. دیانتی، محمد و عرفانی، مريم، (۱۳۸۸)، «شایستگی، مفاهیم و کاربردها»، تدبیر، شماره ۲۰۶.</p> <p>۲. مرجانی، بهناز، (۱۳۸۱)، «بررسی و نقد مبانی معرفت‌شناسی تربیت حرفه‌ای در ایران و مقایسه آن با معرفت‌شناسی حرفه‌گرایی جدید»، پایان نامه دکتری، رشته فلسفه تعلیم و تربیت، دانشگاه تهران.</p> <p>۳. مؤمنی مهمونی، حسین، (۱۳۸۶)، «برنامه‌ریزی درسی، بهویژه در قلمرو تربیت شایستگی در آموزش عالی؛ گامی در جهت اشتغال فارغ‌التحصیلان دانشگاهها»، فصل نامه روشن، شماره ۱۹.</p> <p>۴. یادگارزاده، غلامرضا؛ پند، کوروش؛ بهرامی، آرش، (۱۳۸۷)، «تأملی بر کاربرد نظریه یادگیری ساختن‌گرایی در آموزش عالی»، ماهنامه مهندسی فرهنگی، سال سوم، شماره ۲۳ و ۲۴.</p> <p>منابع انگلیسی زبان در آرشیو دفتر مجله موجود می‌باشد.</p>	<p>پیامدها شایستگی‌ها نمره (ارزشیابی) ملاک محور ارزیابی عینی دانش‌آموز محور یادگیری تلفیقی آموزش بزرگ‌سالان^{۲۰} تدوین (فرمول‌بندی) تکوینی عملکرد یادگیرنده تمرکز بر مهارت‌ها / عملکرد تمرکز بر پیامدها ارزیابی براساس عملکرد زمان و توالی براساس ارزیابی به دست می‌آید</p>	<p>محظوظ اهداف نمره (ارزشیابی) هنجار محور ارزیابی ذهنی معلم محور یادگیری منفعل آموزش کودک^{۲۱} ارزشیابی تراکمی ارائه (بیان) آموزشی تمرکز بر داشت / نظریه تمرکز بر ساختار / فرایند ارزیابی براساس شمارش قرار گرفتن در برابر محتوای خاص برای مدت زمان از پیش تعیین شده</p>

- حرفه‌ای و مهارت آموزی زمانی می‌تواند بر شایستگی مبتنی باشد که موارد زیر را مد نظر قرار دهد:
 - بیشتر بر عملکرد نیروی کار تأکید کند تا بر محتوای درسی.
 - پیامدهای آموزش را مورد توجه قرار دهد.
 - از مزبندی سنتی برنامه‌های علمی (نظری) اجتناب کند.
 - زمینه یادگیری را متناسب با شرایط پیچیده محیط کار فراهم کند.
 - امکان تلفیق محتوای مناسب را با کار فراهم سازد.
 - استقلال افراد را تشویق و ترویج کند.
 - نقش معلمان را به عنوان تسهیل‌کننده یادگیری در نظر گیرد.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

تربیت و آموزش مبتنی بر شایستگی یکی از نوآوری‌هایی است که به رغم برخورداری از سابقه‌ای نسبتاً طولانی، طی دهه‌های گذشته در قلمرو نظام‌های آموزشی و بهویژه آموزش‌های مهارتی و حرفه‌ای مورد توجه قرار گرفته است. این دیدگاه که به لحاظ نظری اختلاف بین دست و ذهن، نظریه و عمل، و در پی آن، آموزش حرفه‌ای و عمومی را نادیده می‌گیرد؛ از جهت گیری‌های متفاوتی که مبتنی بر معرفت‌شناسی خاصی هستند، برخوردار است. در آموزش مبتنی بر جزء‌گرایی یا رفتار‌گرایی که شایستگی را موارد جزئی و بنیادی رفتار در نظر می‌گیرد، اهداف رفتاری قابل مشاهده و اندازه‌گیری، اساس برنامه‌ریزی درسی و ارزشیابی را شکل می‌دهد. اما در آموزش مبتنی بر کل گرایی یا ارتباطی که امروزه بیشتر مورد تأکید واقع

بزرگ‌ترین سرمایه، نیروی انسانی متخصص است

گزارشی از چهاردهمین دوره مسابقات علمی-کاربردی هنرجویان شاخه کاردانش

دانشآموزان دوره دوم متوسطه در شاخه‌های کاردانش و فنی و حرفه‌ای مشغول به تحصیل هستند که معتقدیم، با توجه به نیازهای جامعه، این رقم باید افزایش یابد تا فرصت‌های اشتغال و کارآفرینی زیادتر شوند.»

وی افزود: «۴۶هزار هنرجو در هنرستان‌های خراسان رضوی در ۱۶۶ رشته کاردانش و ۳۱ رشته فنی و حرفه‌ای مشغول آموزش هستند که این تعداد، ۸/۶ درصد کل هنرجویان کشور است.»

مهندس سید مصطفی آذرکیش، مدیرکل دفتر آموزش دوره دوم متوسطه کاردانش، سخنران بعدی این مراسم بود. وی ضمن تشکر از حسن میزانی آموزش و پرورش استان خراسان رضوی،

نفرات برتر چهاردهمین دوره مسابقات علمی - کاربردی هنرجویان شاخه کاردانش طی مراسم باشکوهی در شهر مقدس با حضور جمعی از مقامات وزارت‌خانه‌های آموزش و پرورش، صنعت، معدن و تجارت،

جهاد کشاورزی و... معرفی شدند.

در این مراسم، ابتدا دکتر سید جواد حسینی، مدیرکل آموزش و پرورش استان خراسان رضوی، به عنوان مسئول برگزارکننده چهاردهمین دوره مسابقات علمی- کاربردی هنرجویان شاخه کاردانش در سال تحصیلی ۱۳۹۴-۹۵، ضمن عرض خیر مقدم به میهمانان شرکت‌کننده در این مراسم، گفت: «در استان خراسان رضوی ۴۱/۸۹ درصد

عکاس: رضا معتمدی

هنرستان‌ها جلوه‌گاه تحقیق پژوهش نخبگان مهارتی هستند؛ کسانی که در کنار ذهن‌های خلاق پنجه‌های توانمند اند

چنین نیازهایی توجه بیشتری داشته باشد.»
وی در پایان گفت: «ما باید به نیازهای بازار کار بیشتر توجه کنیم و مزیت‌های نسبی کشور را در هر حوزه در نظر بگیریم. نیروی انسانی که ما تربیت می‌کنیم، باید هم پاسخ‌گوی نیازهای داخلی باشد و هم پاسخ‌گوی نیازهای جهانی. بنابراین ما نیازمند توسعهٔ مشارکت درون‌سازمانی و بیرون‌سازمانی هستیم.»

مهندس علی زرافشان، معاون آموزش متوسطه وزارت آموزش و پژوهش، در ادامه این مراسم گفت: «بزرگ‌ترین سرمایه هر کشور، نیروی انسانی متخصص، کارآمد، شایسته و ماهر است. شایستگی به این معنی که هم دانش داشته باشد و هم مهارت چنین نیرویی قطعاً می‌تواند سرمایه تولید کند.»

وی افزود: «آموزش و پژوهش وظیفهٔ خطیری برای دستیابی به اهداف توسعهٔ کشور بر عهده دارد. هنرستان‌ها جلوه‌گاه تحقیق پژوهش نخبگان مهارتی هستند؛ کسانی که در کنار ذهن‌های خلاق پنجه‌های توانمند دارند.»

معاون وزیر آموزش و پژوهش، با بیان این نکته که شاخهٔ کارداش پیوند بسیار نزدیکی بین آموزش و دنیای کار ایجاد کرده است، خاطرنشان ساخت: «اولین گروه فارغ‌التحصیلان آموزش و پژوهش که مستقیماً وارد بازار کار می‌شوند، فارغ‌التحصیلان شاخهٔ کارداش‌اند.»

وی در ادامه افزود: «امیدواریم برگزاری این مسابقات که با حمایت دستگاه‌های اجرایی صورت گرفته است، روز به روز بهتر و برتر شود. این حمایت‌ها موجب دلگرمی ما و ایجاد شور و نشاط بین هنرجویان سراسر کشور می‌شود تا بتوانند نقش مثبت خود را در توسعهٔ پایدار کشور ایفا کنند.»

مهندی زرافشان در پایان گفت: «ما سال آینده (۲۰۱۷) شاهد حضور هنرجویان جهان اسلام در خراسان رضوی هستیم.»

در این مراسم همچنین تعداد دیگری از مسئولان کشور، مانند دکتر توفیق، مشاور وزارت صنعت، معدن و تجارت، دکتر نوراللهزاده، مشاور رئیس جمهور و مدیر عامل صندوق کارآفرینی امید، دکتر بصام، یکی از مدیران وزارت جهاد کشاورزی، و... نیز طی سخنان، ضمن تأکید بر ضرورت توسعهٔ آموزش‌های کارداش و فنی و حرفه‌ای در آموزش و پژوهش، اعلام کردند برای حمایت از

اهداف چهاردهمین دورهٔ مسابقات علمی - کاربردی هنرجویان شاخهٔ کارداش را به شرح زیر اعلام کرد:

• تشویق و ترغیب هنرجویان به نشان دادن خلاقیت‌های علمی و عملی؛

• تقویت روحیهٔ رقابت‌جویی و رقابت‌پذیری؛

• آشنایی جامعه با توانمندی‌های هنرجویان

شاخهٔ کارداش؛

• اشاعهٔ فرهنگ کار و مهارت آموزی؛

• بهبود کیفیت آموزش‌های مهارتی.

مهندی زرافشان در ادامه گزارشی از فرایند برگزاری این دوره از مسابقات ارائه کرد و گفت: «این مسابقات با صدور بخشنامه‌ای در آبان ماه سال ۱۳۹۴، در ۳۷ رشته کارداش، شروع شد و در چند مرحله ادامه یافت که امروز مرحلهٔ پایانی و کشوری آن برگزار شد.»

وی افزود: «مراحل اولیه این مسابقات در روزهای ۲۶ بهمن ماه ۱۳۹۴، ۱۹ اسفندماه ۱۳۹۴ و ۲۴ فروردین ماه ۱۳۹۵ در سراسر کشور برگزار شد که در مجموع ۳۲۲ هنرجو به مرحلهٔ پایانی این مسابقات راه یافتند. آن‌ها در مرحلهٔ عملی و پایانی که در روزهای ۲۱ تا ۲۳ تیرماه ۱۳۹۵ در مشهد مقدس برگزار شد، شرکت کردند و سه نفر برتر هر رشته تعیین شدند که امروز ضمن معرفی، جوایز آن‌ها نیز اهدا می‌شود.

سخنان رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

حجت‌الاسلام و المسلمین دکتر بهرام

محمدیان، معاون وزیر و رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، سخنران بعدی این مراسم بود.

وی با بیان این مطلب که ما در آستانه تحول بنیادین در آموزش و پژوهش هستیم، گفت: «یکی از رویکردهای جدید و مهم در آموزش و پژوهش، توجه به کار و فناوری و مهارت‌آموزی دانش‌آموزان است.»

ایشان افزود: «همواره و همیشه این گلایه از آموزش و پژوهش می‌شده که حافظه‌پرور یا حافظه‌محور است. اما با برنامه‌ریزی‌های تازه‌ای که کرده‌ایم، از پایه اول ابتدایی تا پایان دورهٔ متوسطه، توجه به کار و فناوری، بسیار جدی شده است.»

دکتر محمدیان تأکید کرد: «آنده کشور به دستان توأم‌مندی نیاز دارد که مشکلات کار، فناوری و اقتصادی کشور را حل کنند. برنامهٔ تحول در آموزش و پژوهش می‌خواهد به

۲. مصطفی حسنی، رتبه دوم از شهر تهران
۳. محمدمهردی مرادی، رتبه سوم از استان یزد

پرورش عمومی دام

۱. امیر حمیدی، رتبه اول از استان خراسان رضوی
۲. وحید هوشیار، رتبه دوم از استان فارس
۳. علی آقابابایی دیدرانی، رتبه سوم از استان اصفهان

پرورش و تولیدات زنبور عسل

۱. فاطمه بهمنی مقدم داغیان، رتبه اول از استان خراسان رضوی
۲. امیر دهقانی، رتبه دوم از استان کردستان
۳. میلاد رستمی، رتبه سوم از استان کرمانشاه

تأسیسات برودتی

۱. امیر حسین بلوج شهنازبادی، رتبه اول از استان خراسان رضوی
۲. امین بهرامی‌فرد، رتبه دوم از استان قم
۳. سیاوش نادعلی هزاوه، رتبه سوم از استان مرکزی

تأسیسات بهداشتی

۱. اسماعیل رنجبر، رتبه اول از استان فارس
۲. امید امینی، رتبه دوم از استان کردستان
۳. ابوالفضل عیسی‌آبادی، رتبه سوم از استان قم

تأسیسات گرمایی

۱. مهدی سفیدگوش، رتبه اول از استان خراسان رضوی
۲. سید احمد روشنایی، رتبه دوم از استان مرکزی
۳. میلاد ابراهیمی، رتبه سوم از استان خراسان جنوبی

تراشکاری CNC

۱. علی وحیدخواه، رتبه اول از استان خراسان رضوی
۲. محمدجواد گلچهره، رتبه دوم از استان فارس
۳. فرhan حسینی، رتبه سوم از شهر تهران

تزئینات داخلی چوبی

۱. سینا رنجیری مرکید، رتبه اول از استان آذربایجان شرقی

فارغ‌التحصیلان آموزش پرورش در این شاخه‌ها آمادگی کامل دارند.

براساس این گزارش، وزارت جهاد سازندگی برای حل مشکل سربازی فارغ‌التحصیلان این رشته‌ها و پرداخت وام اشتغال‌زایی به آن‌ها اعلام آمادگی کرد. این مراسم با معرفی نفرات برتر این دوره از مسابقات علمی- کاربردی هنرجویان و اهدای جوایز آن‌ها به پایان رسید.

نفرات برتر چهاردهمین دوره مسابقات

علمی- کاربردی هنرجویان

اسامی نفرات برتر چهاردهمین دوره مسابقات علمی- کاربردی هنرجویان شاخه کاردانش سراسر کشور در ۳۷ رشته مختلف به شرح زیر اعلام شد:

رشته الکترونیک صنعتی

۱. محمدجواد جمالی، رتبه اول از استان مرکزی
۲. محمدحسن خسروی، رتبه دوم از استان خراسان رضوی
۳. مصطفی مجیدیان، رتبه سوم از استان خراسان جنوبی

رشته امور اداری

۱. سمیه عاطفی‌نژاد، رتبه اول از استان سمنان
۲. زهرا شریفی، رتبه دوم از استان کرمان
۳. فاطمه زکایی، رتبه سوم از استان قزوین

رشته باغبانی

۱. ناهید صالحی، رتبه اول از استان اصفهان
۲. علی آهنکاران، رتبه دوم از استان آذربایجان شرقی
۳. حجت اسماعیلی عباس‌آباد، رتبه سوم از شهرستان‌های تهران

رشته برق ساختمان

۱. کیارش خسروی، رتبه اول از استان کرمان
۲. پژمان دانایی کویک، رتبه دوم از استان کردستان
۳. دانیال نامداری برناجی، رتبه سوم از شهر تهران

رشته برق صنعتی

۱. علیرضا احمدی شاپورآبادی، رتبه اول از استان اصفهان

جوشکاری

۱. مقصود پورموسی، رتبه اول از استان گیلان
۲. بهنام وهابپور، رتبه دوم از استان مرکزی
۳. امیرحسین صیدی، رتبه سوم از استان همدان

چهره‌سازی

۱. مهسا نیکجو، رتبه اول از شهرستان‌های تهران
۲. ماریه کوهکن، رتبه دوم از استان خراسان رضوی
۳. سمانه افشار، رتبه سوم از استان البرز

هنر فرش

۱. سارا صفاری روشن‌ناوند، رتبه اول از استان خراسان رضوی
۲. فاطمه خانی، رتبه دوم از شهر تهران
۳. فاطمه عرب اسدی، رتبه سوم از استان سمنان

حسابداری مالی

۱. منصوره یاوری نعیم‌آباد، رتبه اول از استان بزد
۲. زهرا سامه چالکسری، رتبه دوم از استان مرکزی
۳. مسلم جودی انرجان، رتبه سوم از استان آذربایجان شرقی

خیاطی

۱. زهرا کدخدا بلقور، رتبه اول از استان خراسان رضوی
۲. زینب موسیوند، رتبه دوم از استان البرز
۳. سارا قاسمی، رتبه سوم از استان فارس

۲. داریوش گل‌محمدی، رتبه دوم از استان همدان
۳. علیرضا جانی، رتبه سوم از استان خراسان جنوبی

تصویربرداری

۱. سیدمهدي مولايي، رتبه اول از استان فارس
۲. مهسا اياسه، رتبه دوم از استان زنجان
۳. زينب حجت‌زاده، رتبه سوم از استان کرمان

تعمیر موتور تراکتور

۱. مهدی حسن‌بور، رتبه اول از استان خراسان شمالی
۲. سينا سليماني، رتبه دوم از استان بوشهر
۳. ميشم صحرابور، رتبه سوم از استان گلستان

تعمیر موتور و برق خودرو

۱. رضا روزمهر، رتبه اول از استان گیلان
۲. ماهان راستگو، رتبه دوم از شهر تهران
۳. حسن روشن‌دل، رتبه سوم از استان خراسان رضوی

تولید چندرسانه‌ای

۱. مریم هراتي، رتبه اول از استان خراسان رضوی
۲. سعید رشیدی نصرآبادی، رتبه دوم از شهرستان‌های تهران
۳. حمیرا گرگيج، رتبه سوم از استان خراسان جنوبی

اجراه موسیقی سنتی خراسان

۳. ساناز هدایتی جوان، رتبه سوم از شهر تهران

طراحی و توسعه صفحات وب

۱. زهرا وجданی، رتبه اول از استان خراسان رضوی
۲. فاطمه گل شیری، رتبه دوم از استان اصفهان
۳. مهدیه فلاح اثانی، رتبه سوم از استان قزوین

طلاء و جواهرسازی

۱. عرفان ضرغامی، رتبه اول از شهر تهران
۲. امید حمیدی‌نور، رتبه دوم از استان اردبیل
۳. دردانه اصغرپور هنده خاله، رتبه سوم از استان خراسان رضوی

عکاسی دیجیتال

۱. زهرا زینلیان زاده، رتبه اول از استان یزد
۲. سیما محمدیان بیدختی، رتبه دوم از استان خراسان رضوی
۳. مریم ساجدی، رتبه سوم از شهرستان‌های تهران

CNC فرزکاری

۱. محمد پورغفار گلدر، رتبه اول از استان آذربایجان شرقی
۲. علیرضا رضازاده هلالی، رتبه دوم از استان مازندران
۳. علیرضا سلمانی‌ها، رتبه سوم از شهر تهران

دوخت‌های تزئینی

۱. زکیه طالی، رتبه اول از استان فارس
۲. محبوبه مخلصی، رتبه دوم از استان هرمزگان
۳. فاطمه نوروزی، رتبه سوم از استان قزوین

زراعت

۱. میثم قبرپور، رتبه اول از استان اردبیل
۲. مهدی بزرگی تبه افشاری، رتبه دوم از استان کرمانشاه
۳. علی رجبزاده، رتبه سوم از استان خراسان رضوی

ساختمان‌سازی

۱. حسن ایزانلو، رتبه اول از استان خراسان رضوی
۲. علیرضا لطفی، رتبه دوم از استان اصفهان
۳. محمد رضا همایون‌فر، رتبه سوم از استان فارس

سیستم‌های صوتی و تصویری

۱. فاطمه زاهد اینچه سابلاغ، رتبه اول از شهر تهران
۲. ایوب‌الفضل باقری، رتبه دوم از استان گلستان
۳. رسول خداوردی، رتبه سوم از استان سمنان

طراحی فرش دستیاب

۱. یاسمین ذاکری، رتبه اول از استان خراسان رضوی
۲. اعظم مرید بازمانده، رتبه دوم از استان کرمان

نقشه‌کشی ساختمان

۱. ذکیه اعظم باغبانیان، رتبه اول از استان خراسان رضوی
۲. کوثر محمودی زیرآبی، رتبه دوم از استان سمنان
۳. زهرا کمانی، رتبه سوم از استان آذربایجان شرقی

نقشه‌کشی صنعتی به کمک رایانه

۱. بلال زمانی زکریا، رتبه اول از استان آذربایجان شرقی
۲. مهدی آغباشلو، رتبه دوم از استان آذربایجان غربی
۳. میثم فرامرزی، رتبه سوم از استان مرکزی

نگارگری

۱. مبینا نجفی، رتبه اول از استان گلستان
۲. مبینا چوبان خو، رتبه دوم از استان خراسان رضوی
۳. خدیجه رضایی کینجی، رتبه سوم از استان مازندران

کابینت‌سازی چوبی

۱. محمدمهری مرادی، رتبه اول از استان همدان
۲. فرامرز زنگنه شهرکی، رتبه دوم از استان خراسان رضوی
۳. سالار مرادی، رتبه سوم از استان کردستان

گرافیک کامپیووتری

۱. مائدۀ جعفری، رتبه اول از استان اصفهان
۲. معصومه صفاییان حمام قلعه، رتبه دوم از استان خراسان رضوی
۳. شهین غلامی، رتبه سوم از استان کهگیلویه و بویراحمد

مدیریت و برنامه‌ریزی امور خانواده

۱. مریم دشتیان، رتبه اول از استان کهگیلویه و بویراحمد
۲. مریم افخمی، رتبه دوم از استان خراسان رضوی
۳. فاطمه باقری فهرجی، رتبه سوم از استان یزد

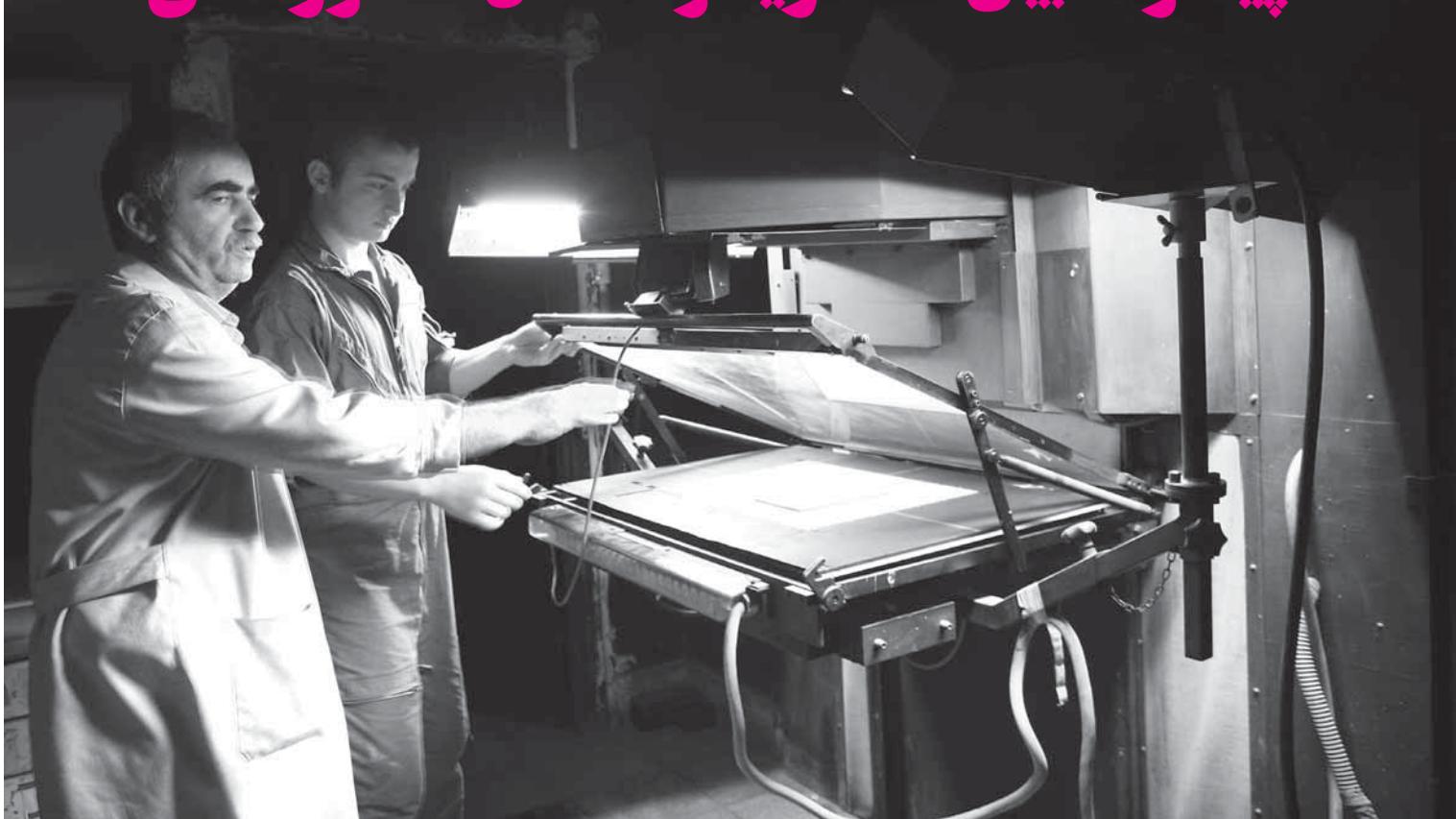
مرغداری صنعتی

۱. علی ارشنگی، رتبه اول از استان خراسان رضوی
۲. محمدحسین علیزاده، رتبه دوم از استان کرمان
۳. سهند محمددهخت، رتبه سوم از استان کردستان

رفتار هوشمندانه در محیط آموزشی

پیوند بین نظریه و عمل آموزشی

چگونه پروژه اقدام پژوهی را به پیش ببریم؟

به منظور نشان دادن نحوه پیشرفت پروژه اقدام پژوهی (از جمله جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها) یک نمونه در این مقاله مطرح شده است. هدف از طرح این نمونه‌ها، تمرکز روی برخی از مسائل کلی مربوط به انتخاب موضوع پژوهش، تدوین طرح پژوهش، و برقراری پیوند بین نظریه و عمل آموزشی، و محتوای کارگاه‌ها یا واحدهای درسی روش پژوهش است.

پیشبرد پروژه اقدام پژوهی

بر پایه تمرکز بر سؤال اصلی (چگونه پروژه اقدام پژوهی را به پیش ببریم؟) امکان دارد که در حال

اشاره

همان‌طور که در شماره گذشته از نظر تان گذشت، از اقدام پژوهی تعاریف گوناگون و متفاوتی به عمل آمده است. اما تمامی آن‌ها بر حل مسئله به صورت عملی توسعه افراد مختلف، (به‌ویژه معلمان) از طریق اندیشه نقادانه تأکید دارند که به بهبود فعالیت‌های آموزشی منجر شود. بنابراین، بهره‌گیری از اقدام پژوهی در محیط‌های آموزشی توسعه معلمان یا سایر افراد، نه تنها می‌تواند

به اثربخشی مدرسه به عنوان سازمان یادگیرنده کمک کند، بلکه به رشد حرفه‌ای معلمان نیز منجر می‌شود. زیرا در این نوع از فعالیت‌های پژوهشی، بین نظریه و عمل آموزشی پیوندی جدایی‌ناپذیر برقرار می‌شود. در مقاله حاضر، این مفهوم اساسی مورد بحث قرار گرفته است.

کلیدواژه‌ها:

رفتار هوشمندانه، معلم هوشمند، معلم پژوهند، رشد حرفه‌ای، بهبود آموزشی، اقدام پژوهی، پژوهش عملی، پیوند نظریه و عمل آموزشی

پژوهش اقدام‌پژوهی تان نیازمند نشان دادن پیوندیں نظریه و عمل آموزشی است. این موضوع شامل بررسی نقادانه آنچه نویسندهای در مورد مسائل آموزشی می‌گویند و به کارگیری دلایل، شواهد، استدلال و نکات قابل اثباتی می‌شود که در زمینه عملی کلاس درس، مدرسه یا سایر محیط‌های آموزشی ارائه می‌دهند

- نتایج احتمالی که در انتها به آن دست خواهد یافت؛

- رئوس مطالب و منابع.

این اطلاعات زمینه را برای اولین ملاقات شما با کمیته مذکور یا مدیر مرکز آموزشی فراهم می‌کند. قرار دادن اطلاعات جمع‌آوری شده در کنار هم، شما را وارد فرایند پژوهش و تفکر مقدماتی درباره موضوع خواهد کرد. این بعدی اساسی از فرایند پژوهش و روش کاملی است که شما را به ایجاد پایه‌ای محکم برای انجام پژوهه قدر خواهد کرد.

شما برای شروع نیازمند جستجو در پیشینه مربوط به موضوع اقدام‌پژوهی (ادبیات پژوهش) هستید. هدف از این جستجو، این است که مطمئن شوید: «ایا موضوع پژوهشی پیشنهادی تان قابلیت ارتقا دارد؟» اگر به میزان کافی به مطالعات انجام شده، هم برای تعمیق درک خودتان از زمینه پژوهشی انتخاب شده و هم برای تأیید پژوهشی که مسئولیت آن را پذیرفته‌اید، دسترسی ندارید، احتمالاً مدیر مرکز یا کمیته همکاران آموزشی پیشنهاد خواهد داد که موضوع مناسب‌تری را برای اقدام پژوهی انتخاب کنید.

پس از جستجو در متون علمی، می‌توانید فرایند بررسی ادبیات پژوهش را آغاز کنید. این بررسی کاملاً ضرورت دارد؛ زیرا پژوهه اقدام‌پژوهی تان نیازمند نشان دادن پیوند نظریه و عمل آموزشی است. این موضوع شامل بررسی نقادانه آنچه نویسندهای در مورد مسائل آموزشی می‌گویند و به کارگیری دلایل، شواهد، استدلال و نکات قابل اثباتی می‌شود که در زمینه عملی کلاس درس، مدرسه یا سایر محیط‌های آموزشی ارائه می‌دهند.

هدف معلم از مرور ادبیات پژوهش (کتاب‌ها، مقالات، منابع اینترنتی و ...) عبارت است از: کسب توانایی برای ارائه پاسخ به سوالات کلیدی؛ مانند: چه اتفاقی خواهد افتاد؟ آیا این اتفاق با تحریه خود منطبق است؟ اگر بله، چرا؟ اگر نه، چرا؟ در نتیجه این بررسی، آیا به ایجاد تغییرات مناسبی در کلاس درس نیاز دارم؟ اگر بله، چگونه می‌توانم این کار را انجام دهم؟

در اولین جلسه ملاقات، فرصت خواهد داشت در مورد پیشنهاد پژوهشی خود بحث کنید. نشان دهید که چرا فکر می‌کنید این موضوع برای پژوهش مهم است. به این منظور مطرح کردن هدف‌های کلیدی

حاضر، موضوع پژوهشی را در ذهنتان داشته باشید. در غیر این صورت، طیف گسترده‌ای از موضوعات بالقوه برای پژوهش وجود دارد که عبارت‌اند از:

- **چگونگی گذران وقت:** معلمان و دانش‌آموزان در کلاس درس چه می‌کنند و چگونه وقت خود را صرف می‌کنند؟

- **بحث‌های کلاس درس:** چه کسی با چه کسی درباره چه چیزی سخن می‌گوید؟

- **مدیریت کلاس درس:** قوانین کلاس درس چه هستند؟ منابع، زمان، مکان، رفتار دانش‌آموز و راهبردهای تدریس‌ستان چگونه مدیریت می‌شود؟

- **یادگیری دانش‌آموزان:** وظایفی که به‌عهده دانش‌آموزان گذاشته می‌شوند، کدام‌اند و میزان درگیری و درجه موفقیت آن‌ها در انجام وظایف محوله چه قدر است؟

- **دانش‌آموزان دارای نیازهای ویژه آموزشی:** تحریه آموزشی با دانش‌آموزان بسیار توانا و آن‌هایی که دارای مشکلات یادگیری هستند، ما را به چه حقایقی می‌رساند؟

- **رشد حرفه‌ای معلمان:** چگونه معلمان می‌توانند تدریس‌شان را بهبود بخشنند؟

- **نظرارت و بررسی فعالیتها و تکالیف دانش‌آموزان.**

- **کارگروهی:** فرایندها و نتایج آموزشی ناشی از فعالیت‌های دانش‌آموزان در گروه، ماهیت تکالیف محوله، روش‌های تصمیم‌گیری و میزان همکاری بین دانش‌آموزان چگونه است؟

- هنگامی که موضوع یا زمینه مناسبی را برای پژوهش تعیین کردید، تنظیم طرح پژوهشی ضروری است. معمولاً قبل از اجرای طرح، طرح پژوهشی شما توسط کمیته‌ای از همکاران بررسی می‌شود. لذا ممکن است از شما خواسته شود (حتی در صورت عدم درخواست) تا خلاصه‌ای از طرح (کمتر از دو یا سه صفحه) را بنویسید که حاوی اطلاعات زیر باشد:

- **اسمنتان:** عنوان طرح؛

- **هدف‌های طرح:**

- **سؤالات پژوهشی:**

- **مجموعه آموزشی یا محیطی** که پژوهه در آن انجام خواهد شد؛

- **مدت زمانی** که برای انجام پژوهه به آن نیاز دارید؛

- **روش پژوهشی** که برای انجام پژوهه در نظر

غالباً افراد مبتدی از طرح مسائل مربوط به طرح پژوهشی خودشان دچار نگرانی می‌شوند و یا شاید بنابه دلایلی، تمایلی به این کار نداشته باشند

۳. با تشویق شما، خستگی و کاهش انگیزه را از سر راهنم بردارند.
که به همکاری و حمایت از شما بپردازند.
بنابراین، همیشه برای ارائه گزارش پیشرفت کار آمادگی داشته باشید و از آن استقبال کنید.

اهمیت مطالعه پیشینه پژوهش از نظر روشناسی

مطالعه و بررسی گزارش‌های اقدام‌پژوهی مرتبط با موضوع مورد پژوهش شما، یک تمرین ارزشمند تلقی می‌شود، از دلهز شما برای اجرای اقدام‌پژوهی می‌کاهد و فرصتی را برای تفکر درباره سؤالات اساسی زیر برایتان فراهم می‌کند:

- قالب ارائه گزارش اقدام‌پژوهی چگونه است؟
- گزارش اقدام‌پژوهی شامل چه مطالعی می‌شود؟
- ساختار گزارش اقدام‌پژوهی چگونه است؟
- چگونه گزارش اقدام‌پژوهی نوشته می‌شود؟
- چگونه بخش‌های گوناگون اقدام‌پژوهی به یکدیگر مرتبط می‌شوند؟
- سهم هر بخش از گزارش اقدام‌پژوهی (بیان مسئله، ادبیات پژوهش، روشناسی پژوهش، تجزیه و تحلیل اطلاعات، بحث و نتیجه‌گیری و ...)
- در گزارش چه قدر است?
- چگونه خلاصه ادبیات پژوهش ارائه می‌شود؟
- چگونه روشناسی پژوهش انتخاب می‌شود؟
- چگونه داده‌ها یا اطلاعات مورد نیاز پژوهش جمع‌آوری می‌شود؟
- چگونه داده‌های جمع‌آوری شده مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرند؟
- ...

نمونه‌ای از پژوهه اقدام‌پژوهی

دقت در بررسی مسائل فوق در نمونه‌های زیر شما را قادر می‌سازد پایه محکمی برای پژوهه اقدام‌پژوهی خودتان فراهم کنید. نمونه‌های زیر با بهره‌گیری از الگوی اقدام‌پژوهی مورد استفاده اسلوب (۱۹۹۸) تهیه شده است. همان‌طور که قبل‌از نیز گفته شد، این الگو پنج مرحله را شامل می‌شود: ۱. فعالیت حرفا؛ ۲. اندیشه نقادانه؛ ۳. پژوهش؛ ۴. برنامه‌ریزی راهبردی؛ ۵. عمل. شکل زیر، یک نمونه خلاصه شده از آن را نشان می‌دهد:

آن و متقاعد کردن مدیر مرکز یا کمیته همکاران در این زمینه، شرایط لازم را برای دسترسی به محیط آموزشی اجرای پژوهه و دریافت کمک هزینه برایتان فراهم می‌کند. در این جلسه، امکان دارد اصلاحاتی به شما پیشنهاد شود یا از شما بخواهند بیشتر روی موضوع فکر کنید. در این مرحله است که ضرورت درک بیشتر موضوع برایتان مطرح می‌شود. ممکن است سؤالات یا ابهاماتی در مورد موضوع پژوهش و فرایند اجرایی آن داشته باشید که یک فرد مطلع بتواند به آن‌ها پاسخ دهد.

بنابراین، هرگز از پرسیدن سؤالات یا مطرح کردن ابهامات خودتان نترسید. زیرا غالباً افراد مبتدی از طرح مسائل مربوط به طرح پژوهشی خودشان دچار نگرانی می‌شوند و یا شاید بنا به دلایلی، تمایلی به این کار نداشته باشند. این امر نیز دلیل متعددی دارد که عبارت‌اند از:

۱. ممکن است مایل نباشید مدیر مرکز یا کمیته همکاران آموزشی تان بداند که شما نیاز به راهنمایی و حمایت دارید.

۲. امکان دارد سؤالات متعددی داشته باشید و مایل نباشید آن‌ها را در مقابل همکاران یا هر فرد دیگری مطرح کنید.

۳. شاید در مطرح کردن سؤالات یا ابهامات خودتان دچار تردید و دودلی هستید.

دلیل چنین عدم تمایلی هر چه باشد، باید بتوانید خود را از این وضعیت رها سازید و هر گونه نگرانی، ابهام یا پرسشی را که دارید، بیان کنید. با انجام این کار، احتمال بسیار زیادی برای موفقیت در تکمیل پژوهه به دست خواهد آورد. علاوه بر این، در بلند مدت ممکن است زمان زیادی را برای خود و همکارانتان صرف‌جویی کنید. زیرا، بحث‌های منظم به کاهش اشتباہات یا تصورات غلط هنگام انجام یا گسترش پژوهش تان منجر می‌شود و برای به سرانجام رساندن پژوهه بسیار مؤثر است.

از سوی دیگر، در مدت انجام پژوهه، به افراد مختلفی برمی‌خورید که تمایل دارند از فرایند انجام اقدام‌پژوهی و پیشرفت آن آگاه شوند. مطلع کردن آنان می‌تواند برایتان سودمند باشد، زیرا آنان با آگاه شدن از فعالیت پژوهشی شما: ۱. قادر خواهند بود تجارت خودشان را در اختیاراتان قرار دهند. ۲. اظهار نظرهای سازنده‌ای را ارائه کنند.

مطالعه و بررسی گزارش‌های اقدام‌پژوهی مرتبط با موضوع مورد پژوهش شما، یک تمرین ارزشمند تلقی می‌شود، از دله‌رده‌شما برای اجراي اقدام‌پژوهی می‌کاهد و فرستي را برای تفکر درباره سوالات اساسی برایتان فراهم می‌کند

حد امکان مشارکت دارند مورد بررسی قرار دهند. با توجه به هدف این مثال، ما فرض می‌کنیم نماینده معلمان یک دبیرستان (خانم الف)، کسی است که مایل به پذیرفتن مسئولیت پروژه است. او سه سال در این مقام بوده و در تمام جلسات هیئت امنی دبیرستان حضور داشته است (مرحله ۱: فعالیت حرفه‌ای). خانم الف که معمولاً به طور کامل درباره تمام موارد دستور جلسه صحبت می‌کند، متوجه شده است که برخی از اعضاء به ندرت در بحث‌ها شرکت می‌کنند. علاوه بر این، در طول گفت‌و‌گوهای غیر رسمی خودش با هیئت امنا دریافته است، بسیاری معتقدند جلسات بیش از حد طولانی‌اند و زمان بسیار زیادی به بحث درباره امور اداری اختصاص داده می‌شود. وقتی پرسیده شد: «چرا سطح مشارکت‌کشان بایین است؟» اظهاراتی مانند موارد زیر ارائه کردند:

- هیچ‌گاه از من خواسته نشده است صحبت کنم (نماینده دانش آموزان).
 - این جلسات را کسل‌کننده و خسته کننده می‌بینم (عضو هیئت امنا).
 - در بسیاری از موضوعات اطلاعات کمی دارم (مدیر دبیرستان).
 - معمولاً خانم ب از طرف همه ما صحبت می‌کند (نماینده اولیا).
 - نقشم را به همان اندازه ارائه حمایت مورد نیاز می‌بینم (نماینده کادر اداری).
- خانم الف، هم در مورد تجربه خودش از جلسات هیئت امنا و هم درباره بازخوردهای از اعضاء دریافت می‌کند، نقادانه می‌اندیشد (مرحله دوم: اندیشه نقادانه). او تصمیم می‌گیرد برای شروع، پروژه اقدام‌پژوهی را با اهداف زیر آغاز کند:
۱. بررسی ماهیت و میزان مشارکت در جلسات هیئت امنی مدرسه؛
 ۲. پیگیری دیدگاه‌های اعضای هیئت امنا درباره مشارکت‌کشان در جلسات؛
 ۳. پیگیری دیدگاه‌های اعضای هیئت امنا درباره چگونگی مؤثر شدن جلسات؛
 ۴. ایجاد تغییر مناسب بر پایه دیدگاه توسعه هیئت امنی مؤثر برای موفقیت دبیرستان.
- پس از مشورت با همکاران و برخی از مسئولان منطقه‌آموزشی خود، خانم الف توانست با قانون

۱. فعالیت حرفه‌ای
۲. اندیشه نقادانه (شناسایی مشکل یا ارزشیابی تغییرات)
۳. پژوهش (تحقیق دقیق و نظامدار)
۴. برنامه‌ریزی راهبردی (ترجمه یافته‌ها به برنامه عمل)
۵. عمل (وادار کردن به تغییر)

درواقع، الگوی مذکور با فعالیت حرفه‌ای و اندیشه نقادانه در مورد آن شروع می‌شود. چنین اندیشه‌ای می‌تواند به شناسایی مشکلات یا موضوعی که نیاز به پژوهش دارد، منجر شود. وقتی که این پژوهش به پایان برسد، یافته‌های پژوهش می‌توانند نقطه شروعی برای تدوین یک برنامه پژوهشی مجدد باشند. برنامه‌ریزی راهبردی ما را به تغییری (عملی) وا می‌دارد که با فعالیت حرفه‌ای در ارتباط است. پس چرخه دوباره شروع می‌شود و یک دور دیگر از اندیشه نقادانه، پژوهشگر (پژوهنده) را به ارزشیابی تغییرات ایجاد شده قادر می‌کند. در این مرحله ممکن است نتیجه‌گیری‌ها به ثمر برسند و در این صورت طرح از ارزشیابی ضرورت انجام پژوهش مجدد احساس شود. در این صورت، چرخه به سمت بازبینی مجدد با دقت و نظم بیشتری حرکت می‌کند.

نمونه ۱. توسعه هیئت امنی مؤثر برای موفقیت مدرسه

این پروژه اقدام‌پژوهی با این فرض که هیئت امنی مؤثر برای موفقیت آموزشی مدرسه ضروری است، آغاز می‌شود. علاوه بر این، سایر پژوهشگران می‌توانند مسائلی همچون: چگونه جلسات هیئت امنا اداره می‌شوند، موارد دستور جلسه که توسط اعضاء مورد بحث قرار می‌گیرند، کدام‌اند، مدت زمانی که صرف بحث‌های شخصی یا فردی می‌شود، چه قدر است، سطح مشارکت اعضای هیئت امنا در ارتباط با وظایف یا موضوع‌های محوله تا چه حد است، آیا جلسات هیئت امنی مدرسه به خوبی مدیریت می‌شوند، و آیا اعضای هیئت امنا به طور کامل و در

می‌تواند از فرم مشاهده برای جمع‌آوری و ثبت اطلاعات مورد نیاز پژوهش (میزان مشارکت، موضوعات مورد بررسی و ...) استفاده کند (مرحله سوم پژوهش). یک نمونه از فرم مشاهده تکمیل شده توسط خانم الف در جدول شماره ۱ آمده است:

از آنجا که خانم الف می‌خواهد پروژه اقدام‌پژوهی به دقیق‌ترین شکل ممکن انجام شود، با استفاده از سه ابزار فرم مشاهده، پرسشنامه، و مصاحبه اطلاعات مورد نیاز پژوهش را جمع‌آوری خواهد کرد تا اعتبار مشاهداتش افزایش یابد.

کردن آن‌ها از کمک هزینه‌پژوهشی برخوردار شود. اگرچه از نظر پژوهش، نیازی به جستجوی ادبیات پژوهش نداشت، اما مشتقانه به دنبال کسب اطلاعات لازم در زمینه سابقه و مأموریت‌های هیئت امنای مدارس و روش پژوهش بود. بنابراین، او به پایگاه داده‌های کتابخانه یک مؤسسه آموزش عالی مراجعه کرد و با به کارگیری چند کلیدواژه (مانند رئیسی مدرسه، هیئت امنای مدرسه، مدارس اثربخش، رهبری مدرسه، مدیریت آموزشی ...) به منابع اطلاعاتی مفیدی دست یافت.

خانم الف ضمن مطالعه منابع (به ویژه گزارش‌های اقدام‌پژوهی مرتبط با موضوع) متوجه می‌شود که

(جدول شماره ۱) ساعت و تاریخ مشاهده: ۱۲ اکتبر ۲۰۰۳ ساعت ۸/۳۰

سمت افراد	خط و نشان (هر خط نشان دهنده یک دقیقه)								مجموع خط و نشان	درصد
رئيس	 	 	 	 	 	 	 	1 1	41	۲۷/۴
منشی	 	1	1111			11	11	1111	21	14
نماینده معلمان	 	 	 1	 	 	11 	 	43	۲۸/۷	
مشاور آقای ...		11	1111			11	1	 	14	9/4
مشاور خانم ...		11	1111			1	1	 	13	8/7
نماینده والدین								1111	4	2/6
نماینده دانش‌آموزان								1	0	0
نماینده کادر اداری	1111 							11	10	7/6
زمان به دقیقه	۳۰	۲۰	۳۰	۱۰	۱۵	۱۵	۳۰	۱۵۰	100	
→ موضوعات	امور اداری	برنامه درسی	روابط درون مدرسه	امتحانات	نظم و انضباط	رشد حرفاء	سایر موارد			

*منابع

costello, Patrick j. m. (2007).
Action Research.
New York. Continuum.

در جستجوی کشف استعدادها

گزارش از هفدهمین جشنواره هنرهای تجسمی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای کشور در استان سمنان

هنر یک موهبت الهی و یک حقیقت فاخر است.
مقام معظم رهبری

اشاره

هر سال مسابقات علمی، عملی و کاربردی هنرجویان هنرستان‌های کشور در یکی از استان‌های برگزار می‌شود و هنرجویان منتخب با یکدیگر برای ارائه خلاقیت و ایده‌های نو در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای مسابقه می‌دهند که غالباً به کشف استعدادهای درخشان در رشته‌های گوناگون منجر می‌شود.

مهندس زرافشان، معاون آموزش متوسطه وزارت آموزش و پرورش درخصوص هفدهمین جشنواره هنرهای تجسمی گفت: «یکی از مهم‌ترین رسالت‌های آموزش و پرورش برای آنکه کشورمان به جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری به سطح منطقه در افق ۱۴۰۰ دست یابد، شناسایی، هدایت و پرورش استعدادهای نوجوانان و جوانان این مرز و بوم است.

دکتر سیدمحمسن حسینی مقدم

مهندس علی زرافشان

رشد و کمال برای جوامع انسانی است. در قرآن کریم از آیات الهی می‌توان استنباط کرد که برای اصلاح نقاط منفی تربیت در انسان‌ها، تنها دفع آن‌ها کافی نیست، بلکه باید به ترویج نقاط مثبت نیز توجه شود. این امر از طریق آموزش و پرورش هنرهای اصیل و پویایی محقق می‌شود که افراد را به بام حقیقت رهنمون سازند.

در این راستا آموزش‌های فنی و حرفه‌ای مؤثرترین راه برای پرورش فنون و مهارت‌های عملی و هنری محسوب می‌شود. همه‌ساله با برگزاری جشنواره هنرهای تجسمی در این شاخه، نوجوانان و جوانان هنرمند، خلاق و نوآور در عرصه‌های هنری به چالش کشانده می‌شوند تا بهترین آثار خود را طی رقابت‌های سازنده معرفی کنند. بدین ترتیب زمینه حمایت و تکریم هنرمندان و مبتکران جوان فراهم می‌شود.

امسال برگزاری هفدهمین دوره جشنواره هنرهای تجسمی، همانند دوره‌های قبل، موجبات شناسایی، و ترغیب و تشویق هنرجویان و هنرآموزان برتر شاخه فنی و حرفه‌ای را فراهم می‌آورد تا بیش از گذشته در نیل به سایر اهداف جشنواره بکوشند؛ اهدافی مانند توسعه و تعالی رشته‌های هنری آموزش متوسطه فنی و حرفه‌ای، و آفرینش آثار هنری مطلوب در عرصه رقابت‌های هنری و عملی. ارزیابی کیفیت آموزش‌های هنری ارائه شده در رشته‌های هنری بر ایجاد فضای رقابت سازنده میان هنرآموزان و هنرجویان برای بروز خلاقیت و ایده‌های نو در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای یاری می‌رساند.

در این راستا همه ساله مسابقات و جشنواره‌های متعددی در سطح کشوری و منطقه‌ای برگزار می‌شوند که یکی از مهم‌ترین آن‌ها جشنواره کشوری هنرهای تجسمی در شاخه فنی و حرفه‌ای است. برگزاری هفدهمین دوره این جشنواره در سال جاری، علاوه بر آنکه زمینه‌ساز ترویج و توسعه هنر متعهد است، عرصه‌ای را برای هنرجویان و هنرآموزان مستعد و خلاق فراهم می‌آورد تا گشودن پنجره‌های تازه به دنیای هنر، در میدان رقابت‌های هنری قدم بگذارند.

آن‌ها در این عرصه، با ارائه آثار هنری خود، آن‌ها را در معرض ارزیابی و اعتبارسنجی هنری و مفهومی، از دریچه دید داورانی متخصص، با تجریبه و متعهد قرار می‌دهند. بی‌تر دید با ایجاد چنین زمینه‌های مساعدی، علاوه بر آنکه امکان شناسایی رویش‌ها و جوشش‌های تازه میسر می‌شود، هم‌چنین محکی برای سنجش اعتبار آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در حوزه هنرهای تجسمی به وجود خواهد آمد. چه بسیار هنرمندان بنامی که از رهگذر شرکت در چنین جشنواره‌هایی، قدر و شائشان در جامعه هنری شناخته شده است. امید است با برگزاری چنین جشنواره‌هایی شاهد رشد و شکوفایی بیش از پیش آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در کشور باشیم.

دکتر سیدمحمسن حسینی مقدم، مدیر کل دفتر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، درخصوص هفدهمین جشنواره هنرهای تجسمی گفت: «امروز بر همگان روشن است که رسالت هنر تبیین و ایجاد زمینه

محمد رضا خباز، استاندار سمنان

محمد رضا جهان، مدیر کل آموزش و پرورش سمنان

است، اما اگر از مقوله خرد دور بماند، هیچ است. ایران از دیرباز مهد فرهنگ، تمدن و هنر و خواستگاه هنرمندان بزرگ در عرصه‌های گوناگون هنری بوده است. به طوری که امروز هنر و هنرمندی در جای جای این کره خاکی و امداد ایرانیان است، بر ماست که این میراث گران‌سینگ نیاکانمان را پاس بداریم و آن را به آینده‌گان تحويل دهیم. امید است هنر ایرانی که الهام گرفته از تعالیم حیات‌بخش اسلام عزیز است، برای همیشه بر تارک جهان بدرخشد.

برگزاری این جشنواره را در استان هندودشت سمنان به فال نیک می‌گیریم و برای تک تک شما عزیزان شرکت کننده در این جشنواره، سلامتی و توفیق روزافزون از درگاه خداوند خالق هنر مسئلت می‌نمایم. بی‌شک تولید علم و دستمایه‌های تلاش‌گران جوان و سخت‌کوش این مرز و بوم، در تحقق منویات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) و سیاست‌های راهبردی دولت تدبیر و امید در عرصه اقتصاد مقاومتی راه‌گشای خواهد بود و سهم بهسازی در توسعه میهن اسلامی ایفا خواهد کرد.»

مدیر کل آموزش و پرورش استان سمنان، درخصوص چگونگی برگزاری جشنواره کشوری هنرهای تجسمی در این استان گفت: «اممال ۱۹۶ نفر هنرجو و ۱۳ هنرآموز از هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای سراسر کشور در روزهای ۲۸ تا ۳۰ تیرماه در جشنواره در سمنان شرکت کردند. این جشنواره در هفت رشته گرافیک، نقشه‌کشی، معماری، طراحی دوخت، صنایع دستی، نقاشی، پویانمایی (انیمیشن) و سرامیک، چهار زمینه و ۶۰ گرایش برگزار شد.» ایشان خاطرنشان

مهندس محمد‌مهدی کاظمی، معاون دفتر فنی و حرفه‌ای وزارت آموزش و پرورش، گفت: «با توجه به اهمیت تجهیز هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای کشور، امسال در بودجه آموزش و پرورش ۳۴۰ میلیارد ریال اعتیاب به تجهیز هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای اختصاص یافته است.»

مهندی کاظمی در حاشیه افتتاح نمایشگاه هنر جویان و هنرآموزان هفدهمین جشنواره هنرهای تجسمی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای کشور در «فرهنگ‌سرای کوش سمنان» اظهار داشت: «تعداد هنرستان‌های فعل در کشور حدود ۲۷۰۰ هنرستان فنی و حرفه‌ای است که در سال تحصیلی جاری که هنوز پایان نیافته است، ۳۰۰ هزار هنرجوی دانش‌آموز در این تعداد هنرستان مشغول تحصیل بوده‌اند.» مهندس کاظمی افزود: «سال تحصیلی آینده یک پایه تحصیلی به هنرستان‌های کشور اضافه می‌شود.»

محمد رضا خباز، استاندار محترم سمنان، به همراه مدیر کل آموزش و پرورش، محمد رضا جهان، و حسین فولادیان، معاون آموزش متوسطه استان بازدید از قسمت‌های گوناگون هفدهمین جشنواره هنرهای تجسمی بازدید کردند. آقای خباز در گفت‌وگو با هنر جویان اظهار داشت: «هنر معراجی است برای عبور از عالم ماده به عالم معنی و وسیله‌ای برای عروج از فرش به عرش. هنر عاطفه است، هنر زیبایی است، هنر عشق است، هنر خلاقیت است و هر چیز زیبای دیگری، هنر آمیزه‌ای از عاطفه و خرد

رشته‌های هنری شاخه فنی و حرفه‌ای:

- ایجاد فضای رقابت در میان هنرآموزان و هنرجویان برای بروز خلاقیت و ایده‌های نو در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای.

با چند تن از هنرجویان و هنرآموزان درخصوص کم و کیف برگزاری جشنواره هنرهای تجسمی به گفت و گو نشستیم که نظر آن‌ها در ادامه می‌خواهد: گلاره موادیان، هنرجوی استان فارس: پیشنهاد می‌کنم رشته‌های صنایع دستی بیشتر معرفی شوند. من در رشته سفالگری تحصیل می‌کنم و می‌بینم که رشته سفالگری و در مجموع رشته‌های صنایع دستی چندان شناخته شده نیستند. به نظر من این گونه جشنواره‌ها سبب افزایش مهارت هنرجویان می‌شوند.

پریسا عمادی، هنرجوی استان فارس: سطح جشنواره هدفهم بالا بود. آموزش هنرهای تجسمی در آموزشگاه‌های آزاد هرگز نمی‌تواند جای آموزش هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای را بگیرد. ما در هنرستان درس‌های تخصصی زیادی را فرا می‌گیریم که در موفقیت ما تأثیر مستقیم دارند.

زبیا کربیمی، هنرآموز شهرستان‌های تهران: تفاوتی بین استعدادهای هنری در تهران و شهرستان‌ها وجود ندارد. هنرآموزان ما گرچه سطح فرهنگی و طبقاتی پایین‌تری دارند، ولی دارای استعداد و نبوغی نیستند که حد آنان را در خلق آثار هنری به اندازه دانشجویان بالا برده است. من باور

کرد: «هدف از برگزاری جشنواره هنرهای تجسمی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای معرفی توانمندی‌های هنرجویان و هنرآموزان رشته‌های هنر به جامعه است. ایجاد فضای رقابتی سازنده در میان هنرجویان و هنرآموزان برای بروز خلاقیت و ایده‌های نو و دستیابی به شیوه‌های اجرایی مناسب در آموزش رشته‌های هنری هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای، از اهداف برگزاری این جشنواره بوده است.»

مدیر کل آموزش و پرورش سمنان تصریح کرد: «در مرحله هنرستانی و شهرستانی، از کل کشور ۸۳۵۴ اثر، در مرحله استانی، ۶۴۴۸ اثر، در مرحله اول کشوی ۱۰۳۳ اثر، و در مرحله نهایی کشوری ۲۰۲ اثر به جشنواره راه پیدا کردند. مرحله عملی این جشنواره در روز سه‌شنبه ۲۹ تیرماه ۱۳۹۵ در هنرستان‌های فامیلی، امیرکبیر و سعدالدین مهدی شهر انجام شد. اصفهان و تهران دارای بیشترین اثر شرکت کننده در این جشنواره بودند.»

دکتر حسینی مقدم، مدیر کل دفتر فنی و حرفه‌ای وزارت آموزش و پرورش، در جلسه اختتامیه اهداف برگزاری جشنواره هنرهای تجسمی را چنین بیان کرد:

- توسعه و تعالی رشته‌های شاخه فنی و حرفه‌ای؛
- زمینه‌سازی برای پرورش استعدادها و خلاقیت‌های هنرجویان و هنرآموزان؛
- افزایش آثار هنری مطلوب در عرصه رقابت‌های هنری و عملی توسط هنرجویان و هنرآموزان؛
- معرفی توانمندی‌های هنرآموزان و هنرجویان

شمره این گونه جشنواره‌ها است.

در هفدهمین جشنواره هنرهای تجسمی هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای کشور برای اولین بار رشته‌های سرامیک و «اسمپلائر حجم مقتولی» شرکت داشتند. در رشته اسمنپلائر، هنرجویان از در دور ریختنی‌ها، یک اثر مفهومی مثل یک رویات، یک گوزن یا یک پرنده می‌سازند. همان‌گونه که پیکاسو، هنرمند معروف، از یک دوچرخه شکسته یک بز درست کرد.

در طبقه دوم «فرهنگ‌سرای کوشش»، نمایشگاه عکسی با عکس‌هایی از سراسر کشور دایر بود. نمایشگاه ۸۰۰۰ عکس داشت که از بین آن‌ها ۱۹۱۶ اثر به مرحله انتخاب رسیدند و حدوداً ۱۵۰ اثر اول تا سوم شدند.

دارم که هر جا علاقه و پشتکار باشد، حتی در صورت نبود امکانات، هنرجویان می‌توانند استعدادهای خود را بروز دهند.

معین سیدی، هنرجوی استان کرمان:
امکانات رشته معماری در کرمان خوب است،اما این رشته به توجه بیشتری از سوی مسئولان نیاز دارد. در مجموع برگزاری چنین جشنواره‌هایی سبب تجربه‌افزایی هنرجویان می‌شود و این موضوع بزرگ‌ترین حسن آن است.

زهرا محسنی، هنرجوی استان کرمان:
متأسفانه تعداد دانشگاه‌های فنی و حرفه‌ای کم است. من در رشته نقگارگری تحصیل می‌کنم و برای شرکت در این جشنواره، برای تولید اثر خود سه ماه وقت گذاشتیم. این جشنواره سبب خلق آثار بیشتری می‌شود و هنرجویان در تعامل با یکدیگر قرار می‌گیرند. تبادل تجربه و دانش‌افزایی مهم‌ترین

پژوهش‌های اضطراب هنرجویان

بررسی علل و عوامل اضطراب
هنرجویان رشته‌های شاخه
فنی و حرفه‌ای

مقدمه

تا امروز بررسی‌های زیادی در مورد علل و عوامل افت تحصیلی و کند شدن حرکت هنرجویان در مسیر تحصیل توسط محققان صورت گرفته که غالباً حاکی از آن است که این عوامل هر سال خسارت‌هایی را مستقیم یا غیرمستقیم بر بخش‌های اقتصادی و اجتماعی جامعه، خانواده‌ها، معلمان و هنرآموزان و خود هنرجویان وارد می‌سازد و در مجموع کارایی درونی و نیرویی نظام آموزشی را با کاستی‌ها و صرف هزینه‌های گرافی رو به رو می‌کند. در همین راستا در این پژوهش کوشیده‌ایم که علل و عوامل اضطراب هنرجویان دوره متوسطه شاخه فنی و حرفه‌ای را بررسی کنیم و پیشنهادهایی را با توجه به تجربیات موجود در کلاس‌ها و کارگاه‌های آموزشی مطرح سازیم.

بیان مسئله

یکی از هدف‌های نظام آموزش متوسطه موفقیت در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای است. در گیر شدن دانش آموزان با دو مفهوم امتحان نظری و پژوهه‌های عملی از یک طرف، و بی‌تجربگی و ناتوانی دانش آموزان در اجرای پژوهه‌های عملی، حجم بالای کارها و زمان محدود تحويل پژوهه از طرف دیگر، بیشتر هنرآموزان را دچار تشویش و نگرانی بسیار می‌کند و در نهایت باعث کاستی‌هایی در اجرای

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی علل و عوامل اضطراب در یکی از هنرستان‌های دخترانه شهرستان گلپایگان بود و در آن عوامل ایجادکننده اضطراب در دانش آموزان هنگام امتحانات نظری و پژوهه‌های عملی بررسی شد. روش اجرای این پژوهش توصیفی - بی‌مایشی بود و جامعه آماری پژوهش را هنرآموزان دختر هنرستان‌های سطح شهرستان تشکیل می‌دادند که از بین آن‌ها تعدادی به شیوه طبقه‌ای تصادفی به عنوان نمونه انتخاب شدند.

برای گردآوری داده‌ها از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد و پرسشنامه‌ها در راستای سؤالات پژوهش، طبق «پرسشنامه اضطراب ساراسون» در اختیار گروههای رشته‌های متنوع در سطح هنرستان قرار داده شد. سپس از بین گروه‌ها، اعضایی که بیشتر دارای عدم کنترل هیجان، دلشوره، نگرانی و... بودند، انتخاب شدند. در مرحله دوم پرسشنامه استرس به صورت علائم و سطح بروز آن‌ها (ابد، خفیف، متوسط و شدید) در اختیار دانش آموزان گذاشته شد. برای تعیین روایی پرسشنامه از پزشک متخصص اعصاب و روان دعوت به همکاری شد. ضمن بررسی یافته‌های پژوهش دریافتیم که عوامل اضطراب در هنرآموزان این هنرستان عوامل آموزشی، اجتماعی، خانوادگی و فردی محسوب می‌شوند و نظرها و پیشنهادهایی در این راستا ارائه شد.

کلیدواژه‌ها:

آموزش فنی و حرفه‌ای،
اضطراب هنرجویان،
شهرستان گلپایگان،
عوامل اضطراب.

پروژه و ناکامی اشخاص در یادگیری‌های عمیق و اصولی می‌شود. لذا این پژوهش از یک طرف در صدد یافتن بهترین نوع عملکرد در اجرای کارهای عملی و یادگیری بهینه مدیریت زمان در هنرستان‌های دخترانه، و از طرف دیگر شناخت روش‌های برتر برای مهار کردن اضطراب است.

اهمیت و ضرورت تحقیق

امروزه بیشتر دانش‌آموزان تا پایان دوران دبیرستان با دنیای کار عملی غریب‌اند. در کلاس‌های هنرستان‌ها غالباً به این مشکل برمی‌خوردیم که به خاطر حجم بالای پروژه‌ها و امتحانات تئوری و استریس شدید در هنرجویان، تعداد زیادی از کارها ناتمام می‌مانند یا با شکل و هدف پر از کاستی و نقص اجرا می‌شوند. عدم مدیریت زمان، کاهش فرایند یادگیری و در نتیجه نداشتن عملکردی مناسب، عدمه مشکلات را تشکیل می‌دهد. مسئله حائز اهمیت این است که ریشه‌های اصلی مشکل مزبور را ببینیم و با روش‌های درمانی اصولی راه درست را به هنرجویان بنماییم.

سؤالات

۱. اضطراب چیست و چه علی در هنرجویان دارد؟
۲. عوامل آموزشی، خانوادگی و اجتماعی چه تأثیری در روند افزایش استریس در هنرجویان خواهد داشت؟
۳. چه راهکارهایی در کاهش میزان اضطراب در هنرجویان مؤثر بوده‌اند؟

تعریف اضطراب

اضطراب یک احساس منتشر ناخوشایند و مبهم یا هراس و دلواپسی با منشأهای متفاوت و پاسخ بدین به رویدادهای تهدیدکننده و یک بخش بهنجار در زندگی است. بسیاری از رویدادهایی که اطراف ما رخ می‌دهند، مانند رویدادهای محل کار و شرایط اجتماعی، و نیز مسائل مالی، می‌توانند موجب اضطراب شوند. البته برخی از اضطراب‌ها مفیدند و ما را هوشیار و برای جلوگیری از خطر آمده می‌کنند. اما زیاد آن‌ها خطرناک است و وقتی ادامه پیدا کنند و حل و فصل نشوند، به فشار روانی می‌انجامند. فشار روانی تعادل درونی بدین را مختل می‌کند و ناراحتی‌های جسمی مانند سردرد، ناراحتی معده، بالا رفتن فشار خون، درد قفسه سینه و مشکلات

خواب را در پی دارد. در نتیجه آن، مشکلات هیجانی (مانند افسردگی و دیگر اشکال اضطراب و نگرانی) نیز به وجود می‌آید.

تحقیقات نشان داده‌اند که اضطراب می‌تواند علائم بیماری رانیز تشدید کند. وقتی سطح استریس افزایش یابد، سیستم عصبی سمپاتیک تحریک می‌شود و هورمون‌های استریس آزاد می‌شوند. این هورمون‌ها انرژی مضاعفی به ما می‌دهند و باعث می‌شوند فرد عصبی‌تر، ضربان قلب او تندر و تنفسش مشکل‌تر شود. توانایی کنترل اضطراب رفتاری قابل یادگیری است و با تغییر رفتارهای ناسالم می‌توان به شوهای مؤثر مدیریت شود.

نقش عوامل آموزشی، خانوادگی و اجتماعی در روند افزایش اضطراب

افراد اضطراب را به شیوه‌های متفاوتی تجربه می‌کنند. عمومی ترین عوامل افزایش اضطراب متأثر از خود دانش‌آموز، مرتبط با خانواده، جامعه محلی و جامعه زیستمحیطی است و بقیه به مدرسه مربوط می‌شود؛ مانند بی‌توجهی به فرایند تدریس و یادگیری، ناکافی بودن منابع، و نبود جاذبیت کافی در برنامه درسی.

در بررسی مشاهده شد، بین دانش‌آموزان هنرستانی، میزان اضطراب با عوامل آموزشی در حد متوسط بالایی ارتباط دارد و عوامل خانوادگی و اجتماعی، نظیر شرایط امنیتی محیط خانواده، شرایط اجتماعی اقتصادی، تحصیلات و سطح فرهنگ خانواده‌ها، تعداد اعضای خانواده، استغال مادران، ارتباط بین اولیا و مربیان در حد کمتری در اضطراب دانش‌آموزان نقش دارند.

برای تشخیص منشأ اضطراب دانش‌آموزان و عوامل درون‌مدرسه‌ای پرسشنامه‌هایی در اختیار دانش‌آموزانی که داوطلب بودند قرار داده شد. اولین پرسشنامه، پرسشنامه اضطراب ساراسون بود که به شکل عبارت‌های صحیح و غلط در اختیار دانش‌آموزان قرار گرفت. این عبارات در مورد برخورد دانش‌آموز با امتحان و مشکلات جسمی و روحی حاصل از اضطراب بودند و با توجه به پاسخ دانش‌آموزان و همکاری پژوهش متخصص، افرادی که اضطراب‌شان در حد بالاتر از عادی بود، شناخته و به جلسات درمانی یا درمان دارویی هدایت شدند.

پرسشنامه دیگر، پرسشنامه استریس BAI بود که به طور تخصصی تر افراد مبتلا به اضطراب همیشگی

بین‌دانش‌آموزان هنرستانی، میزان اضطراب با عوامل آموزشی در حد متوسط بالایی ارتباط دارد و عوامل خانوادگی و اجتماعی در حد کمتری در اضطراب دانش‌آموزان نقش دارند

جدول ۱. تعیین شدت اضطراب در پرسشنامه BAI

شدت اضطراب	نمره کلی
حداقل	۷ - ۰
خفیف	۱۵ - ۸
متوسط	۲۵ - ۱۶
شدید	۳۶ - ۲۶

را با علائمی نظیر کرختی یا احساس مور مور شدن، احساس گرما، لرزش، ناآرامی، وحشت‌زدگی، خفگی، ترس از دست دادن کنترل، دشواری نفس کشیدن و... مورد ارزیابی قرار داد و هر یک از علائم را نمره‌گذاری کرد. شدت اضطراب نیز توسط پرشک پشتیبان مورد تحلیل و بررسی قرار گرفت.

به این طریق دانش‌آموزان به دو گروه تقسیم شدند: عده‌ای که با گرفتن راهکارهای صحیح بتوانند اضطراب خویش را مدیریت کنند و عده‌ای که با دارو درمانی عوامل وجود اضطراب را در خود به حداقل برسانند.

جدول ۲. پرسشنامه استرس BAI

پرسشنامه استرس BAI						نام و نام خانوادگی:
رشته تحصیلی:	پایه تحصیلی:	فاصله	علائم	ایجاد	خفیف	متداول
(در یکی از خانه‌های مقابل هر مورد را مشخص کنید که هر یک از این علائم در طول هفته گذشته تا به امروز تاچه اندازه شما را تراحت کرده‌اند.)			کرختی یا احساس مور مور			۱
			احساس گرما با داغ شدن			۲
			سست و لرزان بودن پاها			۳
			عدم توانایی در آرام بودن			۴
			ترس از اینکه بدترین چیزها اتفاق بیفتد			۵
			گیجی یا سرگیجه			۶
			تپش قلب یا اضطراب			۷
			متزلزل و لرزان بودن			۸
			وحشت‌زدگی			۹
			عصی بودن			۱۰
			احساس خفگی			۱۱
			لرزش دستها			۱۲
			لرزش			۱۳
			ترس از دست دادن کنترل			۱۴
			دشواری در نفس کشیدن			۱۵
			ترس از مردن			۱۶
			ترسیدگی			۱۷
			سوء‌هاضمه یا تراحتی گوارشی			۱۸
			غش کردن			۱۹
			سوختگی و برافروختگی چهره			۲۰
			عرق کردن که ناشی از گرما نباشد			۲۱

راهکارهای ارائه شده به دانشآموزان هنرستان برای بهبود معضل اضطراب

۱. منبع اضطراب را بشناسیید. بررسی کنید چه عاملی موجب اضطراب شده است. چه رویداد یا موقعیت‌هایی به وجود آورنده احساسات استرس‌زا هستند و به شما ارتباط دارند؟ (در این رابطه پرسش‌نامه ساراسون به افاده کمک کرد تا دلیل اضطراب خود را بدانند.)

۲. علت استرس را بشناسیید. در این مورد پرسش‌نامه BAI بسیار راهگشا بود. علت استرس عبارت بودند از: شکایات جسمانی شامل سردرد، حالت تهوع، درد قفسه سینه، درد معده، سوزش و لرزش دست و پاها، رفتار پرخاشگرانه بی ارتباط به موقعیت، تغییر در رفتار مثل گریه بی‌دلیل و عصبی شدن، بد عملکردی الگوهای خواب مثل کابوس‌های شبانه، خواب کم و حتی پرخوابی.

۳. راجع به اضطرابتان صحبت کنید. اگر سطح استرس شما بالاست، با یک دوست، یکی از اعضای خانواده، دیگر یا درمانگر صحبت کنید. در میان گذاشتمن احساسات با یک فرد بدون اینکه درباره آن‌ها قضاوت شود، مؤثر است.

۴. روزانه تمرين‌های ورزشی انجام دهید. ورزش و تمرين ترشح هورمون اندروفین را افزایش می‌دهد و ماده‌ای را در مغز تولید می‌کند که موجب احساس آرامش می‌شود و تنفس را از بین می‌برد.

۵. اهداف خود را بشناسید و برای رسیدن به آن‌ها برنامه‌ریزی کنید. هر کاری را در زمان خود انجام دهید. دانشآموزانی که در هنرستان تحصیل می‌کنند، با مقوله‌ای به نام تحويل پروژه در ارتباط‌اند که شاید با توجه به شرایط سنی و زمان محدود آن‌ها، مدیریت و زمان‌بندی انجام این پروژه‌ها کمی مشکل به نظر برسد. طبق بررسی‌هایی که انجام شد به این نکته پسی برداشتم که برنامه‌ریزی و زمان‌بندی هنرجویان برای تحويل پروژه اصولی و مطمئن نیست.

۶. عادت‌ها را تغییر دهید. شاید آرزو دارد تغییرات مهمی در زندگی‌تان به وجود آورید؛ مانند گذراندن زمان بیشتر با خانواده یا دوستان، همچنین

خلاصه تحقیق

جامعه‌آماری این پژوهش را هنرجویان «هنرستان فنی و حرفه‌ای بانو قائدی» شهرستان گلپایگان تشکیل دادند که تعدادشان بالغ بر ۱۶۰ نفر بود. چون مطالعه کل جامعه‌آماری از نظر زمان به وقت زیادی نیاز داشت و از نظر هزینه مقرنون به صرفه نبود، از بین اعضای این جامعه به روش علمی نمونه‌ای در نظر گرفته شد.

پیشنهادها

- استفاده از دیبران و هنرجویان تخصصی و حرفة‌ای و جذب و نگهداری آن‌ها؛
- توجه به شرایط زیست‌محیطی آموزش دانشآموزان و مجهز بودن به تجهیزات آموزشی؛
- استفاده از کارهای تیمی و گروهی با در نظر گرفتن استعدادهای هنرجویان؛
- توجه به جو دوستانه و پرآرامش در هر کلاس؛
- استفاده از قوانین انصباطی صحیح در هنرستان.

* منابع

۱. افروز، غلامعلی. روان‌شناسی تربیتی، چاپ سوم.
۲. شریعت‌مداری، علی. روان‌شناسی تربیتی. انتشارات امیرکبیر، تهران. چاپ چهارم.
۳. راهنمایی مبتلایان به اختلال اسکرنس - دکتر آشلی ب. هارت - نشر پارس.
۴. مدیریت فعالیت گروهی در کار و آموزش - فصل نامه مدیریت در آموزش و پژوهش دوره ۶ - تابستان ۵. مارنات، گری گرات (۹۹).
گری گرات. ترجمه دکتر حسن پاشا شریفی و محمدرضا نیکخوا
6. Kaplan & sadock's - SYNOPSIS OF PSYCHIATRY - Benjamin James Sadock, M.D, Virginia Alcott Sadock, M.D - Pedro Ruiz, M.D

سریه محمدنژاد

به دانش آموزان هنر تجارت و خرید و فروش بیاموزیم! گزارشی از دهمین دوره جشنواره مهارت‌های هنری در هنرستان‌های کارهای انسانی

اردبیل تشکر کرد. وی گفت: «در سال‌های اخیر، آموزش‌های فنی و مهارتی در هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش با توجه به انعطاف‌پذیری، پویایی و بهروز بودن و همچنین انتطاق با نیاز بازار کار و تقویت روحیه کارآفرینی و استقلال فکری و خودانکایی، دارای ارزش فوق‌العاده است.» ناصری افزود: «آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش، با تربیت نیروی انسانی ماهر و مورد نیاز بازار کار، نقش مهمی را در تأمین نیروی انسانی کشور برعهده دارد.» وی اظهار امیدواری کرد که این جشنواره‌ها در سال‌های آتی نیز در استان اردبیل برگزار شوند.

مراسم اختتامیه دهمین دوره جشنواره مهارت‌های هنری هنرستان‌های کاردانش سراسر کشور، با معرفی برگزیدگان و اهدای جوایز آن‌ها، در حضور جمعی از مسئولان کشوری و تعداد زیادی از هنرآموزان و هنرجویان، مردادماه امسال در «مجتمع فرهنگی فدک» شهر اردبیل برگزار شد.

به گزارش گزارشگر فصل نامه «رشد آموزش فنی و حرفه‌ای و کاردانش» در ابتدای این مراسم، ابتدا احمد ناصری، مدیر کل آموزش و پرورش استان اردبیل، ضمن عرض خیر مقدم به حاضرین در این نشست، از برگزاری این مراسم در استان

**دکتر خدابخش، استاندار اردبیل:
اگر ما می خواهیم اقتصاد مقاومتی را عملی کنیم، باید آموزش های فنی و حرفه ای و کار دانش را در کشور توسعه دهیم**

آذرکیش، مدیر کل دفتر آموزشی کاردانش وزارت آموزش و پرورش بود که گزارشی از روند برگزاری دهمین دوره جشنواره مهارت‌های هنری هنرستان‌های کاردانش کشور ارائه کرد و گفت: «تشویق و ترغیب هنرجویان به نشان دادن خلاقیت علمی، تقویت روحیه رقابت جویی و رقابت‌پذیری، آشنایی جامعه با توانمندی‌های هنرجویان کاردانش، اشاعه فرهنگ کار و مهارت‌آموزی، و بهبود کیفیت آموزش‌های مهارتی، مهم‌ترین اهداف برگزاری این جشنواره است.»

وی افزود: «یکی از برنامه‌های برگزاری این جشنواره، کیفیت‌بخشی مهارتی در دفتر کاردانش و در کنار آن بهبود و توسعه آموزشی همراه با تولید در هنرستان‌هاست.»

مهندس آذرکیش در ادامه گفت: «این جشنواره در سه مرحله منطقه‌ای، استانی و کشوری در ۱۱ گرایش: فلز، عکاسی، گرافیک، نقاشی، چوب، سفالگری، فرش، طراحی، طراحی نقوش و خطابی و اسلیمی، طراحی طلا و جواهرسازی و تراش سنگ‌های قیمتی برگزار شده است. در مرحله آثار منطقه‌ای، ۱۱ هزار و ۳۵۷ اثر بررسی شد که تعداد ۸ هزار و ۲۱۳ اثر به مرحله استانی راه پیدا کرد. در مرحله استانی نیز ۳۸۷ اثر به مرحله کشوری راه یافتند و در مرحله کشوری ۱۲۴ اثر پذیرفته شدند که ۱۱۴ اثر مربوط به دختران و ۷ اثر مربوط به پسران است.»

مهندیس آذرکیش در ادامه گفت: «بیشترین آثار مرحله کشوری مربوط به استان‌های تهران، خراسان رضوی، شهرستان‌های استان تهران، کهگیلویه و بویراحمد و اصفهان بوده است.» مدیر کل دفتر آموزش کاردانش در پایان این خبر را هم داد: «در سال تحصیلی جدید، ۱۵۰ رشته مهارتی در شاخه کاردانش در کشور تدارک دیده شده است.»

ما ذر که با DG کالا برای معرفی تولیدات هنرستان‌ها

مهندیس علی‌زرافشان، معاون آموزش متوسطه

استاندار اردبیل: هنرجویان را با بازار و فروش کالا آشنا کنید

دکتر خدابخش، استاندار استان اردبیل، سخنران بعدی این مراسم بود. وی گفت: «بسیار خوشحالم که امروز با توسعه رشته‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش در هنرستان‌های کشور، تا حدودی دانش‌آموزان از آموزش مطالب حفظی و محفوظات فاصله گرفته‌اند و در فکر کار و اشتغال هستند. بنابراین ما باید برای جوانانمان فرصت کار و اشتغال فراهم کنیم، نه اینکه آن‌ها را به سمتی ببریم که دکترا بگیرند و بعد دنبال کار بگردند. ما برای اشتغال جوانان به توسعه آموزش‌های حرفه‌ای و مهارتی نیاز داریم. در کشورهای بزرگ، بیش از ۵۰ درصد دانش‌آموزان در هنرستان‌ها مشغول تحصیل هستند.»

ایشان در ادامه خاطرنشان کرد: «اگر ما می خواهیم تولید را در کشور گسترش دهیم و اقتصاد مقاومتی را عملی کنیم، باید آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش را در کشور توسعه دهیم. خوشبختانه رشته‌های خوبی برای هنرستان‌ها انتخاب شده‌اند و مسئولان آموزش و پرورش در سال‌های اخیر، برای توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و مهارتی تلاش‌های زیادی انجام داده‌اند.»

دکتر خدابخش با بیان این مطلب که ضروری است

هنرجویان هنرستان‌ها را با بازار کار و تجارت هم آشنا کنیم، گفت: «الآن عده‌ای محصول تولید می‌کنند، ولی نمی‌دانند که چگونه آن‌ها را بفروشند. بنابراین لازم است که به دانش‌آموزان هنر فروش و تجارت را هم یاد بدیم. امروز می‌توان با استفاده از فضای مجازی برای فروش محصولات اقدامات خوبی کرد. از جمله، «DG کالا» ۲۰ میلیون مشتری دارد و از این طریق، نقش بزرگی در فروش تولیدات گوناگون ایفا می‌کند.»

وی در پایان بر ضرورت ادغام فکر، مهارت، هنر و تجارت تأکید کرد.

بهبود و توسعه آموزشی همراه با تولید در هنرستان‌ها

سخنران بعدی این مراسم، مهندس سید مصطفی

با بیان این مطلب که هنرجویان هنری از سواد بصری بیش از دیگران برخوردارند، گفت: «همه افراد یک پدیده یا اثر را می‌بینند، ولی همه آن‌ها به زیبایی‌های این پدیده یا اثر توجه ندارند. هنرجویان هنری نسبت به دیگران مزیت سواد بصری دارند. مزیت دیگر هنرجویان هنری آن است که دست به خلق و آفرینش هنری هم می‌زنند.

مزیت سوم هنرجویان هنری این است که نیازمند پیدا کردن کار نیستند، چون آن‌ها خود کارآفرین‌اند و دیگران را هم به کار مشغول می‌کنند.»

ایشان سپس به سخنان استاندار اردبیل درباره ضرورت پیوند آموزشی و بازار کار اشاره کرد و خاطرنشان ساخت: «آموزش و پرورش زمینه آشنا کردن هنرجویان را با بازار کار و فروش محصولات و تولیدات هنرستان‌ها فراهم کرده است. برای این کار دو بازار تعریف شده‌اند: یکی بازار سنتی و دیگری بازار دیجیتال و مجازی. در حال حاضر ما با DG کالا مذاکره کرده‌ایم تا تولیدات و محصولات هنرستان‌ها را روی سایت خود قرار دهند. اقدام دیگری که انجام شده، فروش تولیدات هنرستان‌ها در فروشگاه‌های تولیدات هنری است.»

وزارت آموزش و پرورش نیز در این مراسم با بیان این نکته که بدون حمایت تیم برگزارکننده استان اردبیل، این جشنواره به خوبی برگزار نمی‌شد، گفت: «جا دارد در اینجا از همه همکارانمان در اداره کل آموزش و پرورش استان اردبیل، به خاطر اجرای خوب این جشنواره تشکر کنم. همچنین تشکر کنم از استاندار محترم اردبیل به خاطر سخنان خوبی که در این مراسم بیان داشتند و چشم‌اندازی خوبی که برای هنرجویان ترسیم کردند.»

وی سپس سخنان خود را این‌گونه ادامه داد: «در هنرستان دو ساحت وجود دارد: یکی حرفه ای و دیگری هنری. ساحت هنری به دنبال آن است که ما را در شناخت زیبایی‌ها توأم‌نند کند و شناخت زیبایی‌ها نیاز به ابزاری دارد که خداوند در اختیار ما قرار داده و آن چشم، گوش و مانند آن است.»

مهندسان زرافشان افزود: «در سال‌های اخیر در آموزش و پرورش، در کنار تعریف قدیمی که از سواد وجود داشت، سوادهای گوناگونی تعریف شده‌اند که یکی از آن‌ها سواد بصری است تا چشم بتواند توأم‌نند شود و زیبایی‌ها را ببیند، بفهمد و تحلیل کند.»

معاون آموزشی متوسطه وزارت آموزش و پرورش،

سید مصطفی آذگیش، مدیرکل دفتر آموزش کار دانش: تشویق و ترغیب هنرجویان به نشان دادن خلاقیت علمی، آشنایی جامعه با توانمندی‌های هنرجویان و اشاعه فرهنگ کار و مهارت آموزی، از مهم‌ترین اهداف برگزاری جشنواره مهارت‌های هنری هنرستان‌های کار دانش است

مهندس زرافشان، معاون آموزشی متوسطه وزارت آموزش و پرورش: آموزش و پرورش زمینه آشنا کردن هنرجویان را بازار کار و فروش تولیدات هنرستان‌ها فراهم کرده است

خوش می‌خواند.» مجتبی مطهری در ادامه، با تأکید بر این نکته که هنر از فرهنگ، علم و حکمت جدا نیست، گفت: «هنر ماهیت جمال و زیبایی دارد، ولی از کمال هم جدا نیست. در غرب به زیبایی فقط از نظر حسی توجه شده، اما در فرهنگ ما، علاوه بر جنبه حسی، به مراتب بالای زیبایی، یعنی جمال و کمال هم توجه شده است. هنر واقعی آن است که همه مراتب زیبایی را نشان دهد. در فرهنگ اسلامی ما، روایات متعددی درباره زیبایی وجود دارد.» بر اساس همین گزارش، در پایان این مراسم، ضمن اعلام اسامی برگزیدگان این جشنواره، جوايز آن ها نيز اهدا شد. اسامی برگزیدگان دهمین جشنواره مهارت‌های هنری هنرجویان کاردانش کشور به شرح زیر است:

برگزیدگان دهمین دوره جشنواره مهارت‌های هنری هنرستان‌ها کاردانش کشور

هنر بهترین وسیله برای گسترش فرهنگ و تمدن اسلامی است

مجتبی مطهری، فرزند شهید مطهری، آخرین سخنران این مراسم بود که طی سخنرانی گفت: «هنر بهترین راه و وسیله برای گسترش فرهنگ و تمدن اسلامی است. هنر، عرفان و ادبیات، علوم ذوقی اند و بیشتر افرادی که به دنبال این‌ها می‌روند، روحی لطیف و اهل ذوق و زیبایی دارند.» وی افزود: «یکی از آثاری که در این جشنواره مورد توجه من قرار گرفت، اثری بود که به بعد هنری مرحوم پدرم (استاد شهید مطهری) توجه کرده بود. در آثار مرحوم پدرم که در زمینه‌های شعر، تمثیلات، عرفان، ادبیات، قصص و هنر است، ذوق هنری ایشان به خوبی دیده می‌شود. مرحوم پدرم، علاوه بر اینکه خط زیبایی داشت، ذوق شعر هم داشت. ایشان معمولاً بعد از نماز، شعر حافظ و مولانا را با صدای

اسامی رتبه‌های اول

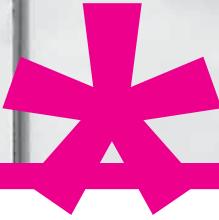
ردیف	سازمان ایلاتی	نام و نکاح	مکان
۱	زهرا آزادی	از استان آذربایجان غربی	در رشته بافت فرش
۲	فاطمه توانی‌نیا	از استان کرمانشاه	در رشته تذهیب و تشعیر
۳	فاطمه زارع	از استان هرمزگان	در رشته چهره‌سازی
۴	فاطمه بازیار	از استان فارس	در رشته خاتم‌کاری
۵	ريحانه قاسمی‌وچین	شهرستان‌های تهران	در رشته سفالگری
۶	زهرا سادات ارقند	شهرستان‌های تهران	در رشته سفالگری
۷	ريحانه مشایخی	از استان خراسان رضوی	در رشته صفحه‌آرایی
۸	آیدا رحمتی	از استان تهران	در رشته طراحی بسته‌بندی
۹	پریسا برات‌زاده	از استان خراسان شمالی	در رشته طراحی طلا و جواهر
۱۰	سمیرا جعفری کروکانی	از استان هرمزگان	در رشته طراحی عمومی
۱۱	محبوبه دورانی‌زاده	از استان کرمان	در رشته طراحی نقشۀ فرش
۱۲	مهندیه مهدی‌زاده	از استان خراسان رضوی	در رشته طلا و جواهرسازی
۱۳	سوزان رسولی	از استان تهران	در رشته عکاسی
۱۴	غزاله نجفی‌فرزانه	از استان قم	در رشته عکاسی
۱۵	اکرم خان چوبانی	از استان خراسان رضوی	در رشته قلمزنی
۱۶	زهرا بادنوروز	از استان هرمزگان	در رشته قلمزنی
۱۷	زهرا دارابی	از استان تهران	در رشته کاشی هفت‌رنگ
۱۸	زهره سالاری سالارزاده	از استان هرمزگان	در رشته گرافیک
۱۹	بهاره تقی‌زاده	از استان البرز	در رشته معرفت‌کاری
۲۰	زینب محمدی	از استان البرز	در رشته نگارگری

اسامی رتبه‌های دوم

در رشته بافت فرش	از استان تهران	سولماز عباسی	۱
در رشته تذهیب و تشعیر	از استان آذربایجان غربی	زهرا نوروزی‌فاقلو	۲
در رشته تذهیب و تشعیر	از استان گلستان	میینا نجفی	۳
در رشته چهره‌سازی	از استان تهران	مانده نورایی	۴
در رشته خاتم‌کاری	از استان فارس	فاطمه حیدری	۵
در رشته سفالگری	از استان تهران	الهه فرجی	۶
در رشته سفالگری	از استان تهران	فاطمه شهرابی‌فرهانی	۷
در رشته صفحه‌آرایی	از استان کهگیلویه و بویراحمد	فائزه خرام	۸
در رشته طراحی بسته‌بندی	از استان اصفهان	پروین کیماسی	۹
در رشته طراحی سنتی	از استان خراسان رضوی	رقیه حکیمی	۱۰
در رشته طراحی طلا و جواهر	از استان خراسان رضوی	عاطفه نوروزی	۱۱
در رشته طراحی عمومی	شهرستان‌های تهران	پریسا حق‌شنايس	۱۲
در رشته طراحی نقشه‌فرش	از استان خراسان رضوی	یاسمین ذاکری	۱۳
در رشته طراحی طلا و جواهر	از استان اصفهان	فاطمه قاسمی‌زاده	۱۴
در رشته عکاسی	از استان تهران	فائزه محمدی	۱۵
در رشته قلمزنی	از استان آذربایجان شرقی	مینا صدفی	۱۶
در رشته کالشی هفت‌رنگ	از استان تهران	سید‌کیمیا جزايری	۱۷
در رشته گرافیک	از استان آذربایجان شرقی	زینب نوظهور	۱۸
در رشته معرق‌کاری	از استان البرز	ماندان‌قباد	۱۹
در رشته نگارگری	شهرستان‌های تهران	مریم نیای‌محمدی	۲۰
در رشته نگارگری	از استان گلستان	محدثه کوهنک	۲۱

**مجتبی مطهری،
فرزند استاد شهید
مطهری: در غرب به
زیبایی فقط از نظر
حسی توجه شده،
اما در فرهنگ ما،
علاوه بر جنبه حسی،
به مراتب بالای
زیبایی، یعنی جمال
و کمال هم توجه
شده است**

اسامي رتبه‌های سووم

۱	فاطمه پاینده	از استان خراسان رضوی	در رشته بافت فرش
۲	مرضیه سلمانی پور	از استان اصفهان	در رشته تذهیب و تشعیر
۳	بهاره دوستی	از استان خراسان رضوی	در رشته تذهیب و تشعیر
۴	زهرا بیات	از استان فارس	در رشته چهره‌سازی
۵	شادی نوسلی	از استان اصفهان	در رشته صفحه‌آرایی
۶	ملیحه شهبازی	از استان البرز	در رشته طراحی سنتی
۷	زهرا رضایی عمله	از استان فارس	در رشته طراحی سنتی
۸	الهام موائس	از استان تهران	در رشته طراحی طلا و جواهر
۹	حدیث کریم سلمانی	از استان کرمان	در رشته طراحی طلا و جواهر
۱۰	مهندیه احمدی	از استان مرکزی	در رشته طراحی عمومی
۱۱	معصومه سلیمی	از استان تهران	در رشته طراحی نقشه‌فرش
۱۲	مهندی عسگری	از استان همدان	در رشته طلا و جواهرسازی
۱۳	زهرا خجسته‌مهر	شهرستان‌های تهران	در رشته قلمزنی
۱۴	یاسمین احمدیان	از استان کرمانشاه	در رشته گرافیک
۱۵	فاطمه اشکوردلیلی	از استان مازندران	در رشته گرافیک
۱۶	نسترن تقی‌زاده رازلیقی	از استان تهران	در رشته معرق‌کاری
۱۷	شقاقی معینی کریکنده	از استان اصفهان	در رشته نگارگری
۱۸	فاطمه پروین‌نژاد	از استان خراسان رضوی	در رشته نگارگری

این جشنواره در روزهای ۱۰ تا ۱۲ مردادماه ۱۳۹۵ برگزار شد و در حاشیه آن نیز، نمایشگاهی از آثار هنرجویان در شهر اردبیل برپا شد که مورد استقبال گرم مردم این شهر قرار گرفت.

طیب سنتی چشم کوکا

سازمان و تغذیه مادر و کودک در طیب سنتی

نهاده می شود.

بنابراین هر امتحانی که می خواهد جایگاه رفیعی داشته باشد، لازم است کودکان خود را صحیح و سالم بار آورد و آنان را از سنین پایین به طور شایسته بپوشش دهد تا در آینده زندگی مطلوبی داشته باشند و سعی کنند در چارچوبی از اخلاق کریمانه و ارزش های والا با پیشرفت تمدن همگام شوند. به همین منظور، این مقاله به سه گفتار و هر گفتار به چند بخش تقسیم شده است. در گفتار نخست تدبیر مادر باردار و جنین، در گفتار دوم تدبیر مولود بعد از ولادت و گفتار سوم تدبیر مادر بعد از زایمان مورد بررسی قرار گرفته است.

اشاره

دوران بارداری، تغذیه مادر، تولد کودک، غذای سالم، تدبیر ماه نهم و شیر مادر از موارد مهمی است که در این مقاله درباره آنها بحث و بررسی شده است.

مقمه

بررسی دوران کودکی و توجه به کودک از محدود موضوعاتی است که دانشمندان، پژوهشگران و رهبران با گرایش ها و فلسفه های گوناگونشان، چه در گذشته و چه در حال، بر آن اتفاق نظر داشته و دارند و به آن تأکید می کنند. زیرا کودکی ستون محکمی بوده و هست که آینده دور و نزدیک فرد بر روی آن بنا

کلیدواژه ها:
دوران بارداری، تغذیه مادر، ماه نهم، شیر مادر

۱. تدابیر مادر باردار و جنین

- روش کاهش فضولات بدن در دوره بارداری:

برای کاهش فضولاتی که به دلیل قطع عادت ماهانه در بارداری پیش می‌آید، زن باردار از غذای سهل الهضم، که محتوای مواد غذایی کثیر در حجم قلیل باشد، به مدت ۴۵ روز (به خصوص در ابتدای حمل) استفاده کند. همچنین برای ایجاد اسهال طبیعی در بدن با خوردن غذاهای معتمد (اگر قواهی زن ضعیف بود) روزانه از گوشت، تخم مرغ و گوشت‌های برشته بیشتر استفاده کند.

در زنان با قوت زیاد یا دارای وزن زیاد، غذاهای نباتی (حبوبات) و سبزیجات برای کاهش امتلا مناسب‌تر است. روزانه، حرکت و ورزش معتمد انجام شود. هر دو روز یک بار استحمام کنند. توصیه‌های دیگر عبارت‌اند از: کاهش مصرف غذا و نوشیدنی و دوری از پرخوری، لینت طبع با خوردن آلو، ترنجبین، آبمیوه‌های ملین و مصرف غذاهای ملینه، جرעה جرعه نوشیدن آب گرم گوارا و مصرف گوشت پرنده‌گان و گوشت جوجه، همراه آبغوره، آب سیب و آب انار.

تدابیر دوران بارداری

در چهل روز اول بارداری، مادر باید از کارهایی که در حفظ علوق (باردارشدن) ایجاد اختلال می‌نماید پرهیز کند، از جمله:

- در روزهای اول، مایعات و غذا کمتر مصرف کند.
- از ادویه‌های سیار تندد مانند فلفل و زنجبل و نیز از سرکه پرهیز شود.

- از چیزهایی که باعث مُدرات عادت ماهانه و بول می‌شود (مانند لوپیا، سداب، پونه و کرفس) پرهیز نماید.

- مدت زمان استحمام را کاهش دهد (در حد دوش گرفتن باشد).

- لهو، لعب، خواب و غذا را کاهش دهد.

- قسمت تحتانی بدن دچار ضربه نشود.

- اجسام سنگین بر ندارد.

- اسب‌سواری نکند.

- بدن را روغن مالی نکند.

- نشستن بر روی دو پا (چمپاتمه) ممنوع است و همچنین ایستادن به مدت طولانی مضر است.

- نگهداشتن بول و مدفعه ممنوع است.

- پس از علوق لباس فراخ پوشید.

قی و غشیان

در این بخش به عوارضی که ممکن است در یک بارداری پیش آید و به درمان‌های آن پرداخته می‌شود، از جمله:

تهوع، استفراغ، تنگی نفس، افزایش بزاق دهان، درد سردهل، تمایل به خوردن بعضی غذاها و آشامیدنی‌ها به دلیل کثرت فضول و انصباب (ریختن) مواد به معده این حالات در افراد با مزاج‌های متفاوت و به حسب جنسیت می‌تواند موجب اختلال در بارداری گردد، ولی در اغلب موارد ناچیز است و نیازی به درمان ندارد و خود به خود مرتفع می‌شود.

قی در لغت به معنای استفراغ کردن، بیرون ریختن محتویات معده از راه دهان است. قی محرک قوی جمیع بدن، به خصوص معده و قسمت‌های

ترمس

کبر

علاقة دارند. علت این امر فاسد شدن اخلاط بدنشان است که به معده‌شان سرازیر می‌شود و شدت فساد و بدی آن اخلاط بهویشه از ماه دوم و تا پایان ماه چهارم و پنجم است.

در پایان این دو ماه ویار برخی از زنان فرو می‌نشینند و در برخی دیگر کم می‌شود. علت این فروکش کردن این است که برخی از این کیموس‌ها و اخلاط بد که در معده‌شان محبوس شده، به وسیله قی خالی می‌شود و برخی در معده می‌ماند و در طول زمان قابل هضم می‌شود.

درمان ویار به این صورت است که باید به زنان باردار دستور دهدند که بدن خود را به آرامی ورزش دهند. به این صورت که رفت‌وآمد کنند و در حد اعتدال راه بروند. همچنین باید به آنان آب داغ حاوی شوید و عسل پخته بدهند. گاه به آنان سکنجی‌بین خالص به همراه آب داغ بنوشانند.

برخی اوقات مفید است پس از خوردن غذا اثار ترش و به بخورند. اگر میل آن‌ها به گل خوردن است نیکوتربین اشیا برای آنان نشاسته خشک است.

داروی دیگری که ویار گل خوردن را از بین می‌برد ریزه کرمانی و زنیان است که باید آن‌ها را به مقدار مساوی پودر کنند و ناشتا بجوند.

ماه نهم

بهتر است حامله در این ماه تدبیری را به کار بندد که موجب تسهیل امر زایمان شود. از شروع ماه نهم هر روز بر حسب تحمل مراج، نوشیدن شیر گاو موجب تسهیل ولادت می‌شود. هر روز صبح ناشتا یا پس از صبحانه ۱۵ گرم روغن بادام شیرین بخورد

پایین بدن است. می‌توان آن را زلزله بدن نامید و اگر شدت یابد، موجب افتتاح (بازشدن) رحم و تحریک و انولاک (چسبیدگی) علقه و جنین می‌گردد.

علاج، تقویت معده و هضم به گونه‌ای که کمترین فضول را دریافت نماید.

- استخراج فضول ردیثه (پست) از بدن با خوردن ادویه‌ای مانند جوشانده شوید به تنها یا همراه نیم گرم انگلیین مصفا و سپس تقویت معده از خارج با مالیدن ضماداتی از مصطلکی، گل‌سرخ و مالیدن روغن‌های مقوی روی معده مانند مورد و نارگیل.

- تقویت معده از داخل با خوردن غذاهای خوش‌طعم مقوی مانند مویز و دانه‌های انار. بعد از غذا گل قند با عود و مصطلکی، خوشبو کردن غذاها، ماساز دست و پاه، راه رفتن در مکان‌های خوش‌منظره همراه با استنشاق هوای تازه و نگهدارشتن برگ نعنای در دهان.

- پرهیز از مصرف غذاهایی که رطوبت زیاد دارند و می‌توانند باعث سستی و ضعف معده و اشتتها شوند. مثل: پرهیز از خوردن چیزهای بسیار شیرین و چرب و نوشیدن آب سرد و خیلی سرد.

ویار

اشتهای شدید زن باردار به غذاهای بد، عجیب و متفاوت «ویار» نام دارد. گاهی در بیشتر زنان حالتی عارض می‌شود که میل و اشتیاق‌شان به غذاهای بد و انواع متفاوتی از غذاها (غذاهای ترش و گس) افزایش می‌یابد.

گاه به غذاهای تند، تلخ و شور اشتیاق پیدا می‌کنند. گاه به خوردن گل، زغال، گچ و مانند آن‌ها

مطلب

مورد

بعد لازم است سه یا چهار ماه او را قنداق کنند و بعد از چهار ماه مختارند. فایده‌اش محافظت اشکال اعضاست تا در برداشتن و جنبانیدن آسیبی به او نرسد. همچنین باید سر طفل را پوشانید تا از سرماخوردگی و نزله مصون بماند و تا چهل روز، یک روز یا دو روز در میان او را غسل دهند. بعد از چهل روز هفت‌های یک بار کافی است. بهترین اوقات غسل بعد از خواب طویل و پس از کامل شدن هضم است.

بعد از غسل او را روغن مالی کنند. اگر پسر است تا چهار ماه و دختر را تا دو ماه روغن بمالند. پس از این مدت، یک هفته در میان کافی است. بهترین روغن‌ها برای پسر، روغن گاو و روغن دنبه و ییه تازه و برای دختر روغن بنفسه یا بادام است.

همچنین طفل را پس از سه روز از ولادتش در گهواره بگذارند و برایش با لحن خوش ترنم کنند. باید موقع خواب‌اندن طفل، او را طوری قرار دهند که سر او بلند باشد تا از ورود فضولات بدنی مصون بماند.

سازگارترین غذا برای کودک

بهترین غذا برای نوزادان، شیر مادرانشان است. حتی به تحریه رسیده است که اگر طفل سیسته مادر را، بی‌آنکه شیر داشته باشد، تنها بمکد اکثر اذیت از وی دفع می‌شود.

جنین تا زمانی که در رحم است از غذایی تغذیه می‌کند، که سازگارترین و نزدیک‌ترین غذا به آن چیزی است که وی به آن عادت کرده است و طبیعت در اینکه این غذا برای جنین آماده سازد، کوتاهی نکرده است.

و یا از لعب به دانه هماره با لعب بذر کتان بنوشد. در این ماه از ادویه و غذاهای قاچیض، ترش و غلیظ دوری کنند. هر روز حمام کنند. از غذاهای چرب با روغن بادام استفاده کنند. بدن را با روغن‌های خوشبو (مانند شوید، بابونه و کنجد) ماساژ دهد، خصوصاً افرادی که بدن خشک دارند.

۲. تدبیر مولود بعد از ولادت

از بدو ولادت تا برخاستن

هرگاه طفل متولد شود، باید تن او را از خشکی و هوا حفظ کنند. بعد از قطع بند ناف او بهتر است که بر تمام بدن طفل نمک سوده پاشند و لحظه‌ای او را پیچند و نگهدارند تا تن وی نمک خورده شود و عفونات را کمتر قبول کند.

بعد در ظرفی گشاده او را غسل دهند و وقت غسل احتیاط کنند که آب در گوش وی نرود. یا اول به آب نمک بشویند، بعد به آب شیرین نیم‌گرم. موقع شستن به آب نمک، احتیاط کنند که آب در دهان و بینی و چشم نیز نرسد.

- بعد از غسل با پارچه‌ای نرم او را خشک کنند. در چشم او روغن زیتون بریزند تا سبب پاکسازی چشم شود. ناخن او را کوتاه کنند تا صورت و بینی خود را نخراسد. بهتر است روزی دو یا سه بار، مثانه او را به نرمی فشار دهند تا بول او کاملاً خارج شود. فشار دادن برای آن است که قوه دافعه ای نیز کمی ضعیف است و مجاری در غایت نرمی است و بول طفل قلیل‌الحده است و احساس به آن نیز کمتر است. اگر او را به نرمی فشار ندهند ممکن است بول در مثانه بماند به او آزار رساند.

عود

زنیان

اندک بودن شیر و اصلاحات آن
هر گاه شیر مادر کم و اندک باشد توصیه می‌شود، حریره‌هایی بخورد که در آن‌ها آرد گندم و جو، نان خشک شده، ماست و شکر حاوی اندکی تخم رازیانه به کار رفته باشد.

غذای مهم زن شیرده نیز باید از ابتدای شیردهی نان تنوره‌ای باشد که خمیر آن خوب به عمل آمده باشد. در غذایی که برای مادر پخته می‌شود مقداری گردو به کار رود، زیرا گردو به پاکسازی کمک می‌کند.

اصلاح شیر در صورتی که غلیظ باشد
هر گاه شیر از حالت مطلوب غلیظتر گردد و با پنیری شکل شود، خوب است بدن را به سیله داروهای اسهال‌آور بلغم، تخلیه و بهویژه از راه قی پاکسازی کند، از جمله با سکنجینی یا آب گرم یا آبی که در آن شوید و عسل جوشانده باشند.

اصلاح شیر در صورتی که رقیق باشد
هر گاه شیر رقیق باشد، باید زرن از حرکت‌های خسته‌کننده و حمام کردن زیاد خودداری کند. باید پیوسته بشینید و بخوابد و از غذاهای غلیظ و چرب استفاده کند.

علائم شیر سالم
شیر سالم هفت نشانه دارد:
۱. معتمد القوام است. برای امتحان آن باید بر ناخن قطره‌ای بچکانند، اگر روان شد رقیق است و

در سازگاری شیر مادر با نوزاد فایده‌ای برای نوزاد فایده‌ای برای مادر وجود دارد و باعث حفظ تندرستی نوزاد و مادر می‌شود. زیرا کودک با تولدش از مادر جدا نمی‌شود و خروج شیر از راه شیردهی برای مادر مفید است و بدنش را سبک می‌کند.

در این خصوص حضرت علی(ع) می‌فرمایند: هیچ شیری با برکت‌تر و مناسب‌تر از شیر مادرش نیست. شیر خوارگی کامل دو سال است و می‌توان تا سه ماه آن را کاهش داد. باید شیر دادن از هر دو سینه باشد، که برای کودک یکی از آن‌ها حکم غذا و دیگری حکم آب را دارد.

شیر و شیرخوار و کیفیت شیردادن

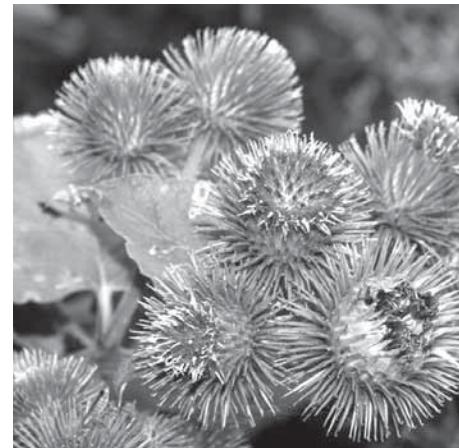
بهتر است که از وقت ولادت تا بیست و چهار ساعت، شیر به طفل داده نشود تا او به حرکت درآید و گریه کند. اگر تا این مدت ممکن نبود (به سبب گریه زیاد)، هر چند از وقت تولد برای شیر دادن بگذرد مناسب است.

قبل از شیر دادن به او نخست قدری عسل با انگشت سبابه بر کام طلف نیکو بمالند و آن گاه شیر دهنند تا سبب پاکسازی و جلای معده شود و برای هضم شیر مهیا گردد. باید ابتدای شیر را به کودک، اندک و به تدریج زیاد دهنند. وقت شیر دادن آن وقت است که طفل بگرید. چرا که گریه طفل قبل از شیر سودمند است. تا یک هفته لازم است که به کودک در تمام روز بیشتر از دو یا سه بار شیر ندهنند و معده او را پر نسازند. مادر، در وقت صبح برای شیردادن، باید اول دو یا سه بار شیر خود را بدوشد و بعد سینه را در دهان طفل قرار دهد.

شکر تیغال

بابا آدم

- آش برنج مصرف نماید.
- بادام، پسته، فندق، خرما، نارگیل، کشمش و مویز بخورد.

توصیه

سوزاوار است زن شیرده، از هر گونه بوی بد پرهیز کند. بدترین سبزیجات برای زن شیرده کرفس، خردل و سیر است، زیرا کرفس برای معده سنتگین است.

ماهی‌هایی که در دریاچه‌ها و مرداب‌ها و آبهای کثیف رشد کرده‌اند مناسب نیستند. بدترین گوشت‌ها، گوشت گاو، بز و قوچ است و از خوردن حبوباتی مانند باقلاء، عدس و لوبیا نیز خودداری شود.

نتیجه‌گیری

می‌توان ادعا کرد که بارداری از مهم‌ترین اتفاقات زندگی هر زنی است. عوارض بارداری، بایدها و نبایدها، تغذیه و ... از جمله مسائلی هستند که مورد سؤال و نیاز زنان در جامعه است. در تمام کتب طب سنتی تداویر و علاج‌هایی در این زمینه مشاهده می‌شود که می‌تواند بسیاری از عوارض دوران حاملگی را کاهش دهد. با به کار بستن این دستورات نسلی سالم‌تر و صالح‌تر به وجود می‌آید.

* منابع

۱. الموجز فی الطّب، تأليف ابن النفیس
۲. مفتاح القلوب، جلد ۳، تأليف حکیم محمد اکبرشاه ارزانی
۳. تدبیر دوران بارداری در طب سنتی، تأليف سودابه بیوس
۴. کتاب قانون، تأليف بوعلی سینا

اگر ثابت ماند غلیظ است. اگر مایل به روان شد و متوقف ماند معتدل است.

۲. معتدل المقدار است زیرا که افراط در قلت و افراط در کثرت دلیل بر خشکی مزاج و زیادی رطوبت است.

۳. سفید رنگ است. زیرا سفیدی آن دلیلی بر کمال حاله سینه است.

۴. خوشبوست.

۵. طعم آن شیرین است.

۶. متشابه الاجزاست.

۷. کف ندارد. زیرا کف نشانه زیادی نفخ است.

۳. تدبیر تغذیه مادر بعد از زایمان

الف. اگر زن قوی البنيه باشد؟

- بهتر است زن تا سه روز اول به او نشاسته و زنجیل بربان شده در روغن حیوانی و بانبات آمیخته بخورانند.

- آبگوشت‌هایی تهیه شده از گوشت‌های سبک پرندگان، همچنین شورباهای ساده میل کند.

- سبزیجات و کاهو بخورد.

- پسته و فندق و شیر بادام بخورد.

- تا هنگام بروز شیر، خوراکش منحصر به آبگوشت بی‌چربی و آش ساده و به جای آب، دم کرده گل زیرفون یا بابونه باشد.

ب. اگر زن ضعیف‌الجثه باشد؟

- از روز اول پس از زایمان آبگوشت مرغ یا کبوتر بخورد.

- روزی دو عدد زردۀ تخم مرغ عسلی با نان دو آتشه بخورد.

- کباب و گوجه‌فرنگی میل کند.

وزارت آموزش و پرورش
اداره کل آموزش و پرورش شهرستان رضوی
اداره آموزش و پرورش ناحیه ۶

هرستان کشاورزی شهید یوسفی ۲

آموزش همراه با تولید و فروش

گزارشی از افتتاح اولین مرکز رشد کارآفرینی ویژه هنرجویان
و فارغ التحصیلان فنی و حرفه‌ای و کارداشی

ساختمان اصلی این مرکز رشد کارآفرینی به زمین زده خواهد شد. بنابراین فعالیت این مرکز از امروز با مدیریت سرکار خانم شکیباییان آغاز می‌شود.»
وی افزود: «ساختمان اصلی مرکز رشد کارآفرینی هنرجویان توسط یکی از خیرین بزرگ مدرسه‌ساز استان خراسان رضوی، مهندس مستشاری ساخته خواهد شد. ایشان متعهد شده‌اند که این ساختمان را در زمینی که آموزش و پرورش در اختیارشان قرار می‌دهد، بسازند و ما امروز گلنگ این ساختمان را در هنرستان کشاورزی شهید یوسفی که دارای ۵۰ هکتار زمین است، به زمین خواهیم زد.»

مدیر کل آموزش و پرورش خراسان رضوی در ادامه گزارشی از وضعیت آموزش و پرورش این استان ارائه کرد و اظهار داشت: «استان خراسان رضوی ۸/۷ درصد کل دانش‌آموزان کشور و ۹ درصد دانش‌آموزان روسایی کشور را به خود اختصاص داده است. این در شرایطی است که دارای ۷/۶ درصد معلمان کشور و ۶/۵ درصد کادر اداری آموزش و پرورش

اشاره

اولین مرکز رشد کارآفرینی ویژه هنرجویان و فارغ التحصیلان فنی و حرفه‌ای و کارداشی با حضور مهندس علی زرافشان، معاون آموزشی متوسطه وزارت آموزش و پرورش، دکتر سید جواد حسینی، مدیر کل آموزش و پرورش خراسان رضوی، دکتر باستانی، سخنگوی کمیسیون صنایع مجلس شورای اسلامی، و تعدادی از کارآفرینان در تابستان امسال در هنرستان کشاورزی شهید یوسفی شهر مشهد مقدس افتتاح شد.

دکتر سید جواد حسینی در مراسم افتتاح این مرکز گفت: «اولین مرکز رشد کارآفرینی ویژه هنرجویان و فارغ التحصیلان فنی و حرفه‌ای و کارداشی، امروز در یکی از ساختمان‌های «هنرستان کشاورزی شهید یوسفی» به عنوان محل موقت افتتاح می‌شود و همزمان با افتتاح این مرکز، گلنگ

مدیر کل
آموزش و پرورش
خراسان رضوی: ۰۶
حال حاضر، ۱۴/۸
در صدد انش آموزان
دوره متوسطه استان
خراسان رضوی در
شاخص فنی و حرفه‌ای
و کارداش مشغول به
تحصیل هستند که
از میانگین کشوری
بیشتر است

راههای آشنایی و پاسخ‌گویی به نیازهای متنوع جامعه و بازار کار را فراگیرند و بتوانند برای خود و دیگران کار تولید کنند.»

خانم شکیبا بیان، مدیر اولین مرکز رشد کارآفرینی و بیرونی هنرجویان و فارغ‌التحصیلان فنی و حرفه‌ای و کارداش نیز در این مراسم ضمن معرفی خود گفت: «من از سال ۱۳۸۰ تدریس کارآفرینی را در آموزش و پرورش شروع کردام که همچنان ادامه دارد.»

وی افزود: «ما کارآفرینان زیادی در آموزش و پرورش داریم که امیدواریم شرایطی فراهم شود که طرح‌های آن‌ها اجرایی شوند.»

خانم شکیبا بیان در ادامه به معرفی مرکز رشد و تبیین اهداف، فعالیت‌ها و خدمات آن به شرح زیر پرداخت:

مرکز رشد

منظور از مرکز رشد در این طرح، مرکزی است مستقر در هنرستان (هنرستان‌های دارای شرایط مناسب) که به اجرایی شدن ایده‌های دانش‌آموزی و همچنین فارغ‌التحصیلان دیپلمه رشته‌های فنی و حرفه‌ای و کارداش کمک کند و از طریق جلب مشارکت‌های برون‌سازمانی و به کارگیری شیوه‌های عملی آموزش، مانند آموزش همراه با تولید و... حمایت‌های لازم را برای کسب تجربه و رشد کسب و کارهای آتلان به عمل آورد.

اهداف

- ◆ ایجاد زمینه توسعه کارآفرینی و حمایت از نوآوری و خلاقیت هنرجویان و فارغ‌التحصیلان؛
- ◆ بسترسازی به منظور ایجاد فرصت‌های شغلی مناسب برای هنرجویان و فارغ‌التحصیلان؛
- ◆ تشویق و ترغیب دانش‌آموزان به ادامه تحصیل در شاخه‌های فنی و حرفه‌ای و کارداش؛
- ◆ تشویق و ترغیب فارغ‌التحصیلان به رامانداری کسب و کارهای خلاق؛
- ◆ افزایش ریسک‌پذیری در هنرجویان و فارغ‌التحصیلان؛
- ◆ تعمیق آموزش‌های کارآفرینی از طریق به کارگیری روش «یادگیری با انجام» (Learning by doing)؛
- ◆ ایجاد فضای لازم برای گسترش و رشد واحدهای نوپا؛
- ◆ تولید محصولات قابل عرضه به بازار؛

کشور است. ما ۱۰۶ طرح نو در راستای تحقق سند تحول بنیادین آموزش و پرورش طراحی کرده و به اجرا گذاشته‌ایم و ۸۶ عنوان اول کشوری را در دولت تدبیر و امید داریم.»

دکتر حسینی خاطرنشان کرد: «در حال حاضر، ۱۴۸ درصد دانش‌آموزان دوره متوسطه استان خراسان رضوی در شاخص فنی و حرفه‌ای و کارداش مشغول به تحصیل هستند که این رقم از میانگین کشوری بیشتر است.

تدارک یک برنامه جامع برای کارآفرینی در آموزش و پرورش

مهندسان علی زرافشان، معاون آموزش متوسطه وزارت آموزش و پرورش، سخنران بعدی این مراسم بود که با اشاره به اهداف تعلیم و تربیت در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش اظهار داشت: «در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، هدف اساسی تعلیم و تربیت حیات طبیه یا خوب زیستن قلمداد شده و همه ساحت‌های شش گانه تعلیم و تربیت در خدمت انسان است.»

وی افزود: «یکی از این ساحت‌ها، ساحت اقتصادی و حرفه‌ای است که مستلزم کسب شایستگی‌های حرفه‌ای و شایستگی کارآفرینی است. به همین دلیل، در وزارت آموزش و پرورش برنامه جامعی را برای کارآفرینی تدارک دیده‌ایم و رامانداری و افتتاح مرکز رشد کارآفرینی هنرجویان و فارغ‌التحصیلان فنی و حرفه‌ای و کارداش در استان خراسان رضوی بخشی از این برنامه است.»

معاون آموزش متوسطه وزارت آموزش و پرورش در ادامه گفت: «جهت‌گیری ساحت تربیت اقتصادی و حرفه‌ای جهت‌گیری کل‌نگر و تلفیقی است و برخی از اصول آن عبارت‌اند از:

۱. توجه به کارآفرینی؛

۲. ایجاد فرصت‌های برابر تربیت رسمی و عمومی در ساحت تربیت اقتصادی و حرفه‌ای برای همه مترقبان؛

۳. کسب شایستگی‌های مناسب توسط مترقبان به منظور حل مسائل فردی و گروهی آن‌ها در ارتباط با خانواده، جامعه و محیط کار؛

۴. استفاده مطلوب از فناوری اطلاعات و ارتباطات در تربیت اقتصادی و حرفه‌ای.»

مهندسان زرافشان در پایان تأکید کرد: «برنامه‌های درسی باید تا حد امکان بتوانند مترقبان را کارآفرین و توانمند تربیت کنند. به نحوی که

**خانم شکیباییان،
مدیر اولین مرکز
رشد کارآفرینی
هنرجویان و
فارغ التحصیلان
فنی و حرفه‌ای
و کارهای
کارآفرینان زیادی
در آموزش و پرورش
هستند که
امیدواریم شرایطی
فراهم شود که
طرح‌های آن‌ها
اجرایی شود**

فعالیت‌ها و خدمات (الف) خدمات مشاوره

◆ مشاوره فنی و تخصصی در موضوع طرح ارائه شده (کشاورزی، صنعت، خدمات)؛
◆ مشاوره تخصصی در زمینه طرح کسب و کار نویسی (حقوقی، مالی، بازاریابی).

(ب) خدمات عمومی و دفتری

پذیرفته شدگان مستقر در مرکز رشد می‌توانند از فضای اداری مناسب، اتاق جلسات و خدماتی مانند رایانه، تلفن، اینترنت، فاکس، کپی و... به‌طور مشترک برخوردار شوند.

(ت) خدمات پشتیبانی

◆ استقرار در مرکز رشد: دانش‌آموزان و فارغ التحصیلان دارای ایده که پس از طی فرایند پذیرش (تأیید شورای تخصصی مرکز) در مرکز رشد

پذیرش شوند، متناسب با نوع کسب و کار خود از امکانات فیزیکی مرکز بهره‌مند خواهند شد.

◆ مالی: تلاش برای کمک به تأمین سرمایه (وام‌های کم‌بهره، جذب سرمایه‌گذار و...) کاهش هزینه‌ها (مالیات، اجاره‌بها و...).

◆ حقوقی: تسهیل امور ثبت شرکت، ثبت اختراع، اخذ مجوزهای لازم برای فعالیت.

◆ بازاریابی: ایجاد امکانات فروش محصولات از طریق عقد قراردادهای فروش، راهاندازی بازارچه‌های فروش، و برگزاری نمایشگاه‌های دائمی و مقطوعی.

◆ تجهیزاتی و فضای کار: ارائه فضای کار و خدمات و منابع آزمایشگاهی و کارگاهی در قالب قوانین و مقررات.

مهندس زرافشان معاون آموزش متوسطه وزارت آموزش و پرورش: در آموزش و پرورش بنامه جامعی برای کارآفرینی تدارک دیده ایم

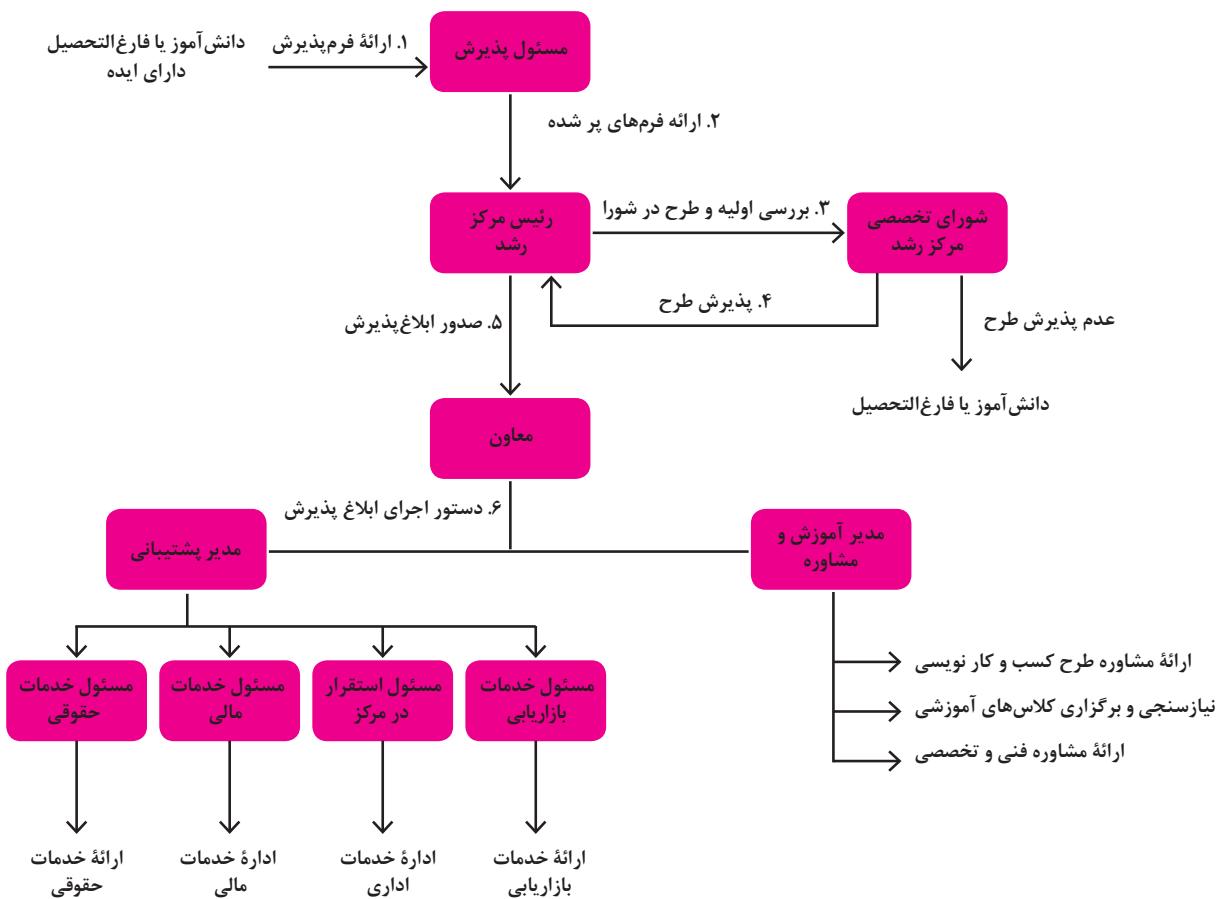
نمونه گردش کار در مرکز رشد کارآفرینی
 براساس همین گزارش، دکتر باستانی، نماینده مجلس شورای اسلامی و سخنگوی کمیسیون صنایع مجلس، طی سخنانی اظهار امیدواری کرد: «مجلس شورای اسلامی بتواند با تصویب طرح‌ها و لواح لازم از مراکز رشد کارآفرینی در آموزش و پرورش حمایت لازم را به عمل آورد.»
 شایان ذکر است در ادامه این مراسم، کلنگ احداث ساختمان دائمی اولین مرکز رشد کارآفرینی هنرجویان و فارغ‌التحصیلان فنی و حرفه‌ای و کارداش توسط معاون آموزش متوسطه وزارت آموزش و پرورش به زمین زده شد.

پ) خدمات آموزشی

نیازمنجی، برنامه‌ریزی اجرای دوره‌های آموزشی مورد نیاز صاحبان ایده، مانند مدیریت تولید، بازاریابی، فنون مذاکره، اصول برگزاری نمایشگاه، شیوه‌ها و فنون فروش و

ث) امور فرهنگی و روابط عمومی

ایجاد و بگاه به منظور اطلاع‌رسانی و ارتباط دو سویه با مراجعان، انجام فعالیت‌های متفاوت برای توسعه فرهنگ کارآفرینی، مانند برگزاری جشنواره‌ها به منظور شناسایی جوانان صاحب ایده و الگوسازی کارآفرینان جوان موفق و

حسین رادنیا
هنرآموز هنرستان پاکدشت

آکوپونیک (آب کشت)، از قلوبی در کاهش صرف آب و افزایش تولید

و تا ده برابر مقدار روش‌های همسایگان و کشاورزان عادی از واحد سطح محصول برداشت می‌کنند. یعنی اگر در مساحت ده متر مربع کاهو کاشته‌اید... با روش شما به اندازهٔ صد متر مربع کاهو برداشت می‌شود. شاید بگویید این یک رؤیاست، اما بدانید که هم‌اکنون این گونه مزارع و باغات در دنیا به صورت خانگی یا در سطح وسیع وجود دارند... و شما هم می‌توانید این کار را بکنید.

تصویرش را بکنید؛ اگر شما از راز روش جدیدی در پرورش توأم ماهی و گیاهان آگاه شوید که هم آسان‌تر، هم سالم‌تر و هم کم‌هزینه‌تر است و با این روش کشت ارگانیک دارای مخصوصاتی بدون مصرف سم و کود شیمیایی خواهد شد، شگفت‌انگیز نخواهد بود؟ با توجه به اینکه تقریباً هیچ کس شما را در حین کار در مزرعه یا حیاط پشت خانه‌تان نمی‌بیند. با چنین روشی رشد گیاهان شما دو برابر خواهد شد

اشاره

کلیدواژه‌ها:

آکوپونیک، پرورش ماهی،
پرورش گیاهان.

آکواپونیک چیست؟

آکواپونیک^۱ ترکیبی است از دو کلمه «آکواکالجر»^۲ (پرورش ماهی و سایر آبزیان) و «هیدروپونیک»^۳ (کشت گیاهان در آب). هر دوی این روش‌ها اشکالاتی دارند: هیدروپونیک برای تغذیه گیاهان به مواد غذایی نیاز دارد و نیز لازم است در فواصل زمانی معین، سیستم تخلیه و شسته شود، که در اثر این کار ضایعاتی تولید می‌گردد. در آکواکالجر نیز برقراری مجدد چرخه تولید به اتلاف مواد غذایی بیشتری می‌انجامد. طبیعتاً در این کار آب و انرژی جایگزین شود.

وقتی به ترکیب این دو سیستم نظر بیندازیم، ملاحظه می‌کنیم که نکات منفی برقراری مجدد چرخه تولید در سیستم‌های مذکور با ترکیب تولید ماهی و سبزی یا سایر گیاهان به نکات مثبت و به عملیات سیار اثربخش و کارآمد تبدیل می‌شود.

آکواپونیک می‌تواند به صورت یک سیستم ساده یا پیچیده ساخته شود. شکل ساده آن، که در تصویر هم مشاهده می‌کنید، از یک مخزن پرورش ماهی در پایین و یک بستر کشت بالاتر از سطح مخزن پرورش ماهی، که از سنگریزه یا از انواع دیگری از مواد بستر پر شده است، تشکیل می‌شود. آب توسط یک پمپ از مخزن پرورش ماهی به بستر کشت گیاهان انتقال می‌یابد. در بستر کشت، آب پس از عبور از میان ریشه گیاهان، دوباره به طرف مخزن پرورش ماهی ریخته می‌شود. گیاهان، آب و مواد غذایی مورد نیاز را برای رشد خود جذب و آب را جهت پرورش ماهی تصفیه می‌کنند.

فواید آکواپونیک

آکواپونیک ترکیبی است از دو کلمه «آکواکالجر» (پرورش ماهی و سایر آبزیان) و «هیدروپونیک» کشت گیاهان در آب)

در یک سیستم آکواپونیک بهره‌وری به طور باورنگردی زیاد است. در عرض شش ماه می‌توان در سطحی معادل یک پارکینگ اتومبیل؛ یعنی حدود ۸۴۵ متر، مقدار پنجاه کیلوگرم ماهی و صدھا کیلوگرم سبزی ارگانیک تولید نمود. در این روش به خم شدن کارگر برای کار کردن، وجین و کود دادن نیاز نیست و مصرف برق آن فقط به اندازه یک جفت لامپ روشنایی است.

این روش را می‌توان در سطح کم، حتی در حیاط خانه، ایجاد و به راحتی سبزی و ماهی تازه مورد نیاز خانواده را تولید نمود. ضمناً در صورت لزوم می‌توان آن را به صورت گسترشده و در سطح وسیع، به صورت کاملاً اقتصادی و تجاری اجرا کرد.

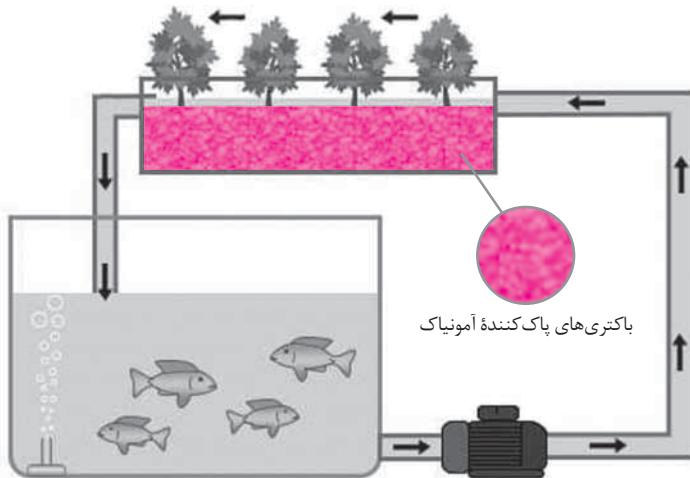
محاسن این روش در مقایسه با سایر روش‌های تولید عبارت است از:

- **۱) برابر شدن محصول:** با آکواپونیک، گیاهان نزدیک به هم در بالای یک سیستم شناور در آب کشت می‌شوند. بنابراین در یک فضای مساوی، محصول ۵۰ برابر بیشتر برداشت می‌شود. ریشه گیاهان همیشه در آب غنی از مواد غذایی قرار دارد و هیچ‌گونه انبوھی بیش از حد در کشت وجود نخواهد داشت.

- **۲) دو برابر شدن سرعت تولید:** به دلیل دسترسی دائمی گیاهان به مواد غذایی، آن‌ها هرگز گرسنه نمی‌مانند. باور نمی‌کنید که چگونه آن‌ها با سرعت رشد می‌کنند و محصول آن‌ها قدر خوشمزه می‌شود!

- **۳) تولید محصول ارگانیک:** محصول تولیدی در آکواپونیک، ارگانیک است؛ یعنی در آن از مواد مصنوعی شیمیایی، مانند سم و کود شیمیایی استفاده نمی‌شود و می‌توان برای آن‌ها گواهی ارگانیک اخذ نمود.

- **۴) مصرف آب بسیار کمتر:** آکواپونیک فقط به اندازه ۲ درصد مزارع معمولی آب مصرف می‌کند؛ زیرا آب مرتباً در چرخش است و دوباره بر می‌گردد و هیچ مقدار

دریک سیستم آکواپونیک بهره‌وری به طور باورنگردی زیاد است. در عرض شش ماه می‌توان در سطحی معادل یک پارکینگ اتومبیل؛ یعنی حدود ۸۴۵ متر، مقدار پنجاه کیلوگرم ماهی و صدھا کیلوگرم سبزی ارگانیک تولید نمود

آمونیاک (NH_3)
تولید می‌کنند، که
یک گاز بی‌رنگ با
بوی تند مخصوص
است. گاز آمونیاک
از هوا سبکتر است
و به سهولت به مایع
تبديل می‌شود.
آمونیاک در دریاچه
یا اقیانوس‌ها ماده
خوبی است، چون
حجم زیاد آب آن را
رقيق می‌سازد؛ اما
اگر ماهی در مخزنی
نگهداری می‌شود،
باید توجه داشت
که آمونیاک برای
ماهی ماده‌ای خیلی

سمی است و نیاز به مدیریت دارد. از تجزیه غذاها نیز
آمونیاک تولید می‌شود. برخی از آثار آمونیاک زیاد،
به شرح زیر است:
 • زیان فراوان به بافت‌ها؛ مخصوصاً به کلیه‌ها و
آبشش‌ها؛
 • کاهش رشد؛
 • کاهش مقاومت به بیماری‌ها؛
 • مرگ.

خوشبختانه در طبیعت باکتری‌های مفید «گونه نیتروزوموناس»^۰ از آمونیاک تغذیه و آن را به
نیتریت‌های مختلف تبدیل می‌کنند. نیتریت‌ها کمتر
از آمونیاک برای ماهی‌ها مضرنند؛ ولی به هیچ‌وجه
ماده خوبی نیستند. نیتریت‌ها مانع جذب اکسیژن
می‌شوند. آن‌ها نیز در طبیعت توسط باکتری‌های
دیگری به نام «گونه نیتروباکتر»^۱ کنترل می‌شوند.
این گونه باکتری‌های مفید، نیتریت‌ها را می‌خرند
و آن‌ها را به نیترات‌ها تبدیل می‌کنند. نیترات‌ها
مواد غذایی مناسبی برای گیاهان محسوب می‌شوند.
ضمناً ماهی‌ها این ماده را در مقایسه با آمونیاک و
نیتریت‌ها به میزان بیشتری تحمل می‌کنند.
در پایان باید اشاره کنیم که مواردی نظیر کیفیت
آب، نوع گیاهان و ماهی‌های پرورشی در میزان
موفقیت این کار تولیدی بسیار مؤثرند.

آبی جذب خاک
نمی‌شود، زیرا ریشه
گیاهان همواره در آب
غنى از مواد غذایی
فرو رفته است. پس
هرگز نگران آبیاری
گیاهان خود نخواهید
بود.

● **صرف ۶۰**
۷۰ درصد انرژی
 کمتر: تنها انرژی
لازم در این سیستم،
انرژی الکتریکی مورد
نیاز برای به جرخش
درآوردن آب است.
بنابراین هزینه تولید
به حداقل می‌رسد.

● نیاز نداشت

به وجین و خاک ورزی: در این سیستم به وجین،
عملیات خاکورزی و کود دادن هم نیازی نیست
و تمام کارهای سخت کنار گذاشته می‌شود و
همه‌چیز به طور خودکار انجام می‌پذیرد و دیگر از
کمردرد حاصل از کارهای سخت کشته و داشت در
آن خبری نیست.

● **کاهش ضایعات:** در سیستم آکواپونیک
ضایعات محصول بسیار ناچیز است و در نتیجه
آلودگی محیط زیست نیز بسیار اندک است.
● کاهش آفات و بیماری‌ها: مقدار آفات و

بیماری‌ها در این روش بسیار محدود است.

● **استفاده نکردن از خاک:** در این روش از
خاک استفاده نمی‌شود و به جای آن از مواد دیگری
مانند پرلیت یا شن و مثال آن‌ها بهمنظور بستر
کش استفاده می‌شود. بنابراین آلودگی محصول با
خاک نیز در این سیستم منتفی است.

مواردی نظیر
کیفیت آب، نوع
گیاهان و ماهی‌های
پرورشی در میزان
موفقیت این کار
تولیدی بسیار مؤثرند

*
بی‌نوشت‌ها

یکی از مهم‌ترین جنبه‌های مثبت آکواپونیک، که
ما به کار وظيفة آن‌ها متکی هستیم، باکتری‌های
خاص هوازی‌ست. در دیدگاه مردم عادی باکتری
موجود مضری است، اما در واقع این نوع باکتری‌ها
موجوداتی بسیار مفیدند و زندگی بدون وجود آن‌ها
امکان‌پذیر نیست.

ماهی‌هایی که در مخزن پرورش می‌یابند، ماده

1. Aquaponic
2. Aquaculture
3. Hydroponics
4. Nitrogen cycle
5. Nitrosomonas sp.
6. Nitrobacter sp.

*
منابع در دفتر مجله موجود
است.

الگوهای تدریس و یادگیری در آموزش فنی و حرفه‌ای

کلیدوازه‌ها:

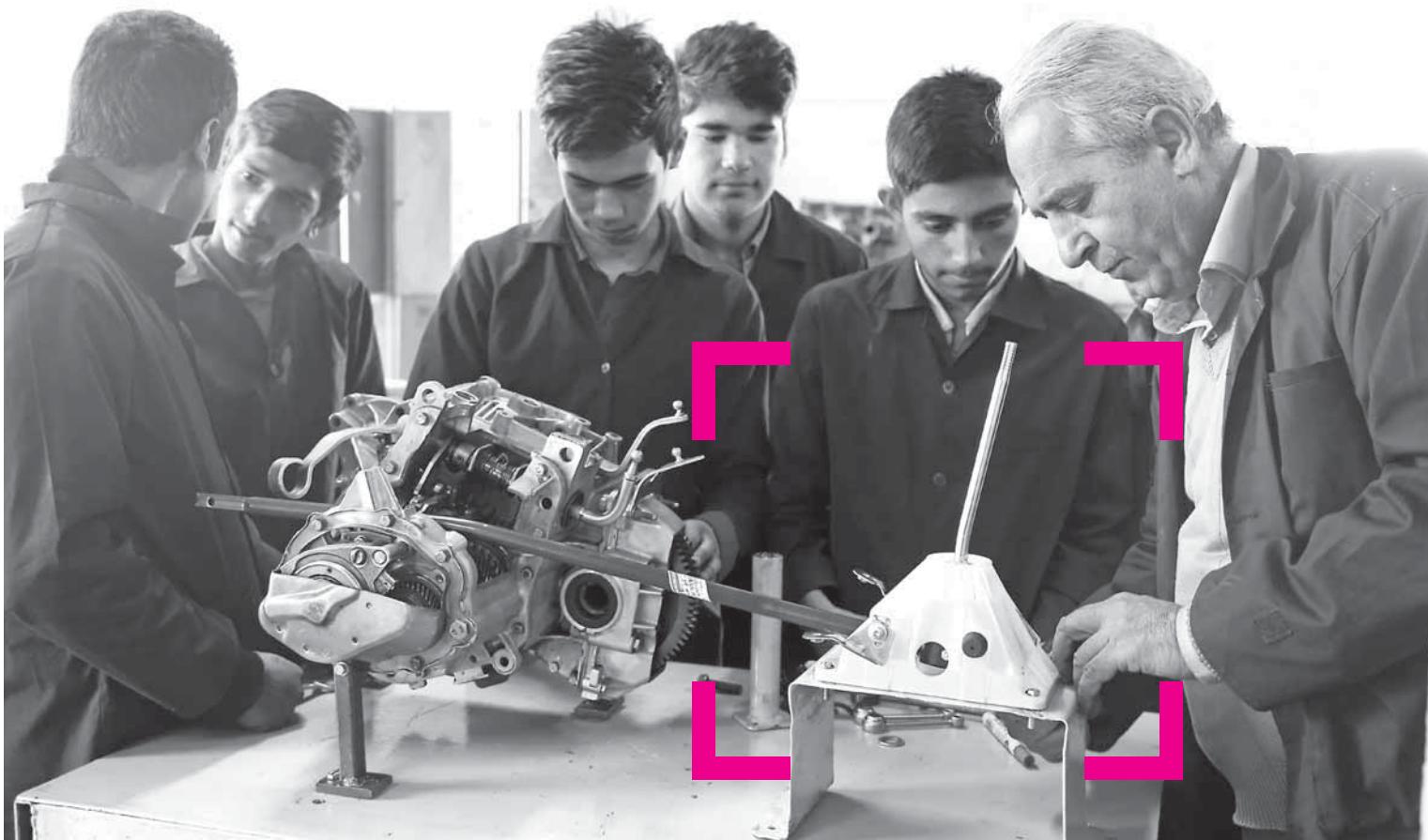
آموزش فنی و حرفه‌ای،
الگوهای تدریس،
یادگیری،
CBE

آموزش انفرادی

انفرادی کردن آموزش سال‌ها مورد توجه مریبان تعليم‌وتربیت بوده است. این رویکرد شاید با اندیشهٔ فلاسفهٔ اولیهٔ تعليم‌وتربیت، مانند افلاطون و ارسطو، آغاز شده است. این اندیشمندان و اندیشمندان دیگری مانند روسو، فروబل و دیگران در نوشته‌های خود، توجه به نیازهای فردی را به عنوان یک موضوع عمومی در فرایند آموزش گوشزد کرده‌اند. آموزش فنی و حرفه‌ای ماهیتاً بر یادگیری در متن واقعیت تأکید دارد، به نحوی که هر دانش‌آموز بتواند متناسب با سرعت یادگیری خودش کار کند و یاد بگیرد و به صورت فردی مورد توجه قرار گیرد. در آموزش‌های سنتی و نظام استاد - شاگردی نیز آموزش انفرادی از روش‌های معمول

مقدمه

الگوهای تدریس و یادگیری که در جریان آموزش، فعالیت‌های تدریس و یادگیری را شکل می‌دهند و نقش معلم و دانش‌آموز یا هنرجو را در جریان آموزش و یادگیری مشخص می‌کنند، از عناصر مهم برنامه‌ریزی برای رسیدن به اهداف برنامه محسوب می‌شوند. بنابراین وظیفهٔ برنامه‌ریزی بررسی و پیشنهاد الگوها و روش‌های تدریس و یادگیری مناسب برای اهداف معین است. این مقاله روش‌های کاربردی برای آموزش فنی و حرفه‌ای را معرفی می‌کند و بر این مهم تأکید دارد که همیشه بهترین و مناسب‌ترین روش‌ها و راهکارهای استاندار کاران آموزش و یادگیری، یعنی معلمان و مریبان، با تلاش و خلاقیت خود و ترکیب شیوه‌های گوناگون به وجود می‌آورند و به کار می‌گیرند.

امکان پذیر می شود» (تصویب نامه هیئت وزیران به شماره ۳/۱۳۳۷ ت/۵ ۲۲۵۱۱ و تاریخ ۱۹/۷/۱۳۷۹). اما مرز مشترک همه تعاریف این است که پودمان (مدول) واحدی مستقل و مجزاست. عملکرد این واحد در چارچوب خود، کامل و دارای شخصیت است و به عوامل و عناصر بیرون از خود نیاز ندارد. نظام یا سیستم پودمانی متشکل از واحدها و یا بعد از استانداردی است که قابلیت انعطاف و سازگاری داردند. در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای، پودمان عبارت است از مجموعه‌ای از معلومات و مهارت‌هایی که به مدد آن‌ها اجرای یک مرحله مفید از کار به طور مستقل ممکن شود.

از آنجا که داشتن شرایط ویژه برای انتخاب ورودی‌ها در شیوه پودمانی الزامی نیست و ورودی‌های با سطوح سواد متفاوت و سنین مختلف، پس از گذراندن یک دوره نسبتاً کوتاه‌مدت در یک یا چند مهارت مورد نیاز، از توانمندی لازم برخوردار می‌شوند، لذا آماده‌سازی نیروی انسانی از طریق شیوه پودمانی برای صاحبان صنایع از محدودیت کمتری برخوردار است و به عنوان یک مزیت تلقی می‌شود.

اصول و ویژگی‌های پودمان

برخلاف طراحی سنتی برنامه درسی، رویکرد پودمانی از پودمان به عنوان یک مجموعه اصلی ساختمان آموزشی به جای تنظیم محتوا براساس یک موضوع، واحد یا درس استفاده می‌کند. در واقع، پودمان آموزشی طراحی یک بسته آموزشی شامل مجموعه‌ای از تجارت یادگیری برنامه‌ریزی شده است که به فرآگیرندگان در تسلط بر هدف‌های یادگیری کمک می‌کند. از مهم‌ترین اصول آموزش پودمانی می‌توان این موارد را نام برد:

۱. استقلال: طبق این اصل، پودمان‌های آموزشی مربوط به یک شغل، هیچ‌گونه ارتباط تقدم و تأخیری با هم ندارند و آموزش‌هایی که در یک پودمان مطرح می‌شوند، هیچ پیوندی با دیگر آموزش‌ها ندارند. اصل استقلال باعث می‌شود که فرآگیرندگان بتوانند با توجه به نیازهای شغلی - آموزشی خود یک از پودمان‌های مورد نیاز را طی کنند.

۲. خودآموز بودن: پودمان‌ها بیشتر به صورت خودآموز طراحی و اجرا می‌شوند. یعنی محتوای

بوده است و هنوز هم در کارگاه‌های کوچک مورد استفاده قرار می‌گیرند. امروزه آموزش انفرادی، علاوه بر استناد-شاگردی، در شکل‌های متنوعی و به عنوان یک روش آموزشی مورد تأیید و کاربرد نظامهای آموزشی، به ویژه در آموزش فنی و حرفه‌ای و آموزش کودکان استثنایی است.

آموزش پودمانی (مدولار)

در سال‌های اخیر، در کنار توسعه روش‌های سنتی آموزشی در مراکز آموزشی و گسترش آموزش‌های از راه دور و خودآموز، آموزش‌های الکترونیکی، تعاملی و «بازخوردمحور»، با هدف فراهم کردن تسهیلات گرفته‌اند. از جمله شیوه‌های آموزشی که به دنبال تحقق چنین اهدافی است، آموزش پودمانی است که در علوم تربیتی پیمانه کردن، بخش کردن، واحد کردن یا آموزش گام به گام معنی می‌شود.

پس از جنگ جهانی دوم تقریباً بیش از نیمی از صنایع و کارخانجات اروپا از بین رفت و نیروهای انسانی کارآمد و آموزش‌دیده مناسبی نیز برای بازسازی و احیای آن‌ها وجود نداشت. چنین شرایطی مسئولان را بر آن داشت که با استفاده از یک رویکرد آموزش مناسب‌تر نیروهای انسانی زیادی را با وقت و هزینه پایین و کارآمدی بالا ترتیب کنند. به عبارت دیگر، تعدادی از مشاغل برای سرعت و شتاب بخشیدن به جریان تولید به حدایت دقیق کارکنان و ارائه دانش فنی و تخصصی نیاز داشتند. همه این عوامل باعث گسترش نظام پودمانی شد.

پایه و اساس رویکرد پودمانی «آموزش برنامه‌ای» بود که توسط اسکینر در دهه ۱۹۵۰ مطرح شد. در آموزش برنامه‌ای، مفاهیم آموزش به گام‌های کوچک تقسیم می‌شدند. با این کار فرآگیرندگان به صورت فعلانه در جریان یادگیری حضور می‌یافتدند و با دریافت بازخورد فوری، انگیزه پیشرفت در آن‌ها برای طی گام‌های بعدی تقویت می‌شود. با پیشرفت صنعت و فناوری از این موارد برای آموزش‌های مهارتی استفاده شد.

در آیین نامه اجرایی ماده ۱۵۰ قانون برنامه سوم توسعه مصوب هیئت وزیران، «پودمان آموزشی» چنین تعریف شده است:

مجموعه‌ای از دانش، معلومات و مهارت‌هایی است که با استفاده از آن‌ها اجرای یک مرحله مفید از کار یا انجام بخشی از وظایف شغل به طور مستقل

**معیار مربوط به
هر شایستگی باید
منعکس‌کننده‌دود
موضوع باشد: یکی
سطح قابل قبول
عملکرد و دیگری
شرایط مربوط به این
عملکرد**

از کارکنان آموزشی خواسته می شود که کار خود را بر از زیابی شایستگی در دنیا واقعی متمرکز سازند

آموزش مبتنی بر شایستگی با توجه به تفاوت های فردی، واحد پیشرفت افراد را برای کسب مقدار دانش و مهارت مورده نیاز به منظور انجام فعالیتی خاص تعریف می کند

در تدوین هر پودمان تمهیداتی باید انجام شوند که به نیازهای فردی فرآگیرندگان پاسخ داده شود. این تمهیدات به شرح زیرند:

- ◆ به هر فرآگیرنده فرصت داده می شود که از مجموع پودمان ها یا هر تجربه یادگیری دیگری که داشته است، آزمون دهد.
- ◆ فرآگیرنده از عملکرد خود در هر تجربه یادگیری و در پایان پودمان بازخورد دریافت می کند.
- ◆ برای تکمیل پودمان هیچ محدودیت زمانی خاصی به فرآگیرنده تحمیل نمی شود. آموزش «خدوصرعت» است (متناسب با سرعت یادگیری فرد است).
- ◆ درباره اینکه فرآگیرنده چه باید انجام دهد تا نشان دهد که به وضعیت تسلط در پودمان رسیده است، هیچ بروشی نمی شود.
- ◆ در بعضی موارد، قسمت معینی از پودمان شامل بخش مدرسان یا راهنمای می شود. اگر احساس شود که فرآگیرندگان نباید از کلیدهای ارزشیابی استفاده کنند، کلیدها ممکن است در بخش راهنمای مدرس گنجانده شوند. همچنین، اگر یک آزمون عملکرد به کار رود، جزئیات آن برای اداره مربوطه تهیه خواهد شد.
- ◆ به طور کلی تدوین یک پودمان آموزشی شامل مراحل زیر است:

مقدمه

در این بخش به فرآگیرنده گفته می شود که چگونه پودمان به عنوان یک ابزار توسعه مهارت ها، دانش و نگرش معینی عمل کند. پیش نیازهای مشخص (اگر وجود داشته باشد) تشریح می شوند و راهنمای حرکت به سوی پودمان تهیه می شود. همچنین صفحه روی جلد و فهرست مطالب هم ارائه می شود.

هدف ها

هدف های تدوین شده بیان ویژه ای از عملکردی است که فرآگیرنده باید بتواند در حین اجرای پودمان و هنگام تکمیل آن از خود نشان دهد. هدف های نهایی فعالیت هایی را که باید انجام شوند، شرایطی را که تحت آن ها فعالیت ها انجام می پذیرند و سطح قابل قبول عملکرد را تعیین می کنند.

پیش آزمون (ارزشیابی تشخیصی)

این قسمت برای تعیین عملکرد ورودی فرآگیرنده و تهیه ابزار آزمون خروجی پودمان مفید است، به

آموزشی طوری تنظیم می شود که فرآگیرنده بتواند بدون راهنمایی معلم و با تکیه بر فعالیت شخص خود مهارت مورد نیاز را فرآگیرد.

۳. ارتباط تنگاتنگ با نیازهای مهارتی شغل: در آموزش پودمانی، مشاغل تا سطح مهارت های مورد نیاز هر فعالیت در یک شغل ویژه، تجزیه و تحلیل می شوند و پودمان ها براساس مهارت های مورد نیاز هر فعالیت به صورت کاملاً مستقل و مرتبط تهیه و تدوین می شوند.

۴. توجه به تفاوت های فردی: منظور از تفاوت های فردی تفاوت های شخصیتی نیست، بلکه تفاوت های شغلی و مهارتی است که افراد شاغل ممکن است با هم داشته باشند. هر فرد شاغل با توجه به نیازهای مهارتی خود که براساس تکنیک های مختلف نیازمندی شناسایی شده اند، آموزش های مربوطه را می گذراند. در آموزش پودمانی، اساساً به تفاوت های فردی توجه کافی به عمل می آید. جریان آموزش از بازخوردی قوی برخوردار است و پاسخ های مثبت فرآگیرندگان به سرعت تقویت می شوند. به علاوه، فرآگیرندگان در جریان آموزش، مشارکت فعال دارند.

۵. خود ارزیابی: در هر پودمان سازوکاری برای ارزیابی طراحی شده است که تعیین می کند، فرآگیرنده تا چه اندازه به هدف های پودمان دست یافته است. این امر ارتباط بسیار نزدیکی با بازخورد و تسلط فرآگیرنده دارد.

ویژگی های اساسی آموزش پودمانی

- ◆ به حداقل رساندن زمان ارائه آموزش؛
- ◆ به حداقل رساندن هزینه های آموزش؛
- ◆ ایجاد سازوکار دقیق و واقعی در برآورد نیازهای آموزش کارکنان؛
- ◆ پرهیز از زیادآموزی یا کم آموزی؛
- ◆ افزایش انگیزش برای یادگیری در کارکنان؛
- ◆ افزایش کارایی و اثربخشی در عملکرد شغلی کارکنان.
- ◆ پودمان باید دارای راهنمای ساده و روشنی باشد که به فرآگیرنده بگوید چه کاری باید انجام دهد، چگونه حرکت کند و از چه منابع و موادی بهره بگیرد. منابع مواد آموزشی معمولاً در داخل پودمان تعییه شده اند یا به طور امنی در دسترس قرار می گیرند.

طراحی و تدوین پودمان های آموزشی

**آموزش مبتنی بر
شاپیستگی از نظر
اهداف تفاوتی با
سایر سبک‌های
آموزشی ندارد. بلکه
از نظر فرض‌ها و
رویکردهایی که آن
را از دیگر سبک‌ها
متمايز می‌کند،
یگانه است**

شرطی که فراغیرنده بتواند سلط خودش را نشان دهد. فرم ارزشیابی و آموزش با معیارهای روشن در اینجا قرار می‌گیرد تا اطمینان حاصل شود که هیچ سؤالی درباره شرایط سلط بر پومن وجود ندارد.

نادیده گرفته می‌شوند. این موضوع برای آموزش نظری ممکن است با شیوه‌های متفاوت قبل جبران باشد، اما در آموزش فنی و حرفه‌ای تفاوت‌های فردی باید در نظر گرفته شوند و آموزش منطبق با استعداد و توان تک‌تک افراد ارائه شود.

آموزش مبتنی بر شایستگی با توجه به تفاوت‌های فردی، واحد پیشرفت افراد را برای کسب مقدار دانش و مهارت مورد نیاز به منظور انجام فعالیتی خاص تعريف می‌کند. بدین معنی که مجوز فرد برای گذر از یک واحد آموزش به واحد دیگر مهارت و دانش مشخص شده در اهداف آموزشی است که او را برای انجام فعالیتی خاص آماده می‌کند، یا دانش و مهارت پیش‌نیاز برای کسب دانش و مهارت جدید است. آموزش مبتنی بر شایستگی از نظر اهداف تفاوتی با سایر سبک‌های آموزشی ندارد، بلکه از نظر فرض‌ها و رویکردهایی که آن را از دیگر سبک‌ها متمايز می‌کنند، یگانه است.

فرض‌های اساسی آموزش مبتنی بر شایستگی

در آموزش مبتنی بر شایستگی جنبه‌هایی وجود دارند که آن را از آموزش سنتی متمايز می‌سازند. با آنکه هر یک از این جنبه‌ها ممکن است به تنهاًی در بعضی از برنامه‌های درسی متداول یافت شوند، اما به کارگیری مجموعه آن‌ها، یک برنامه مبتنی بر شایستگی را به وجود می‌آورد. CBE با تمرکز بر چند حوزه کلیدی به شکل‌های متفاوتی تبیین شده است. این حوزه‌ها شامل ماهیت شایستگی، معیارهای مورد استفاده برای ارزیابی شایستگی، راه‌هایی که فراغیرنده‌گان شایسته ارزیابی می‌شوند، پیشرفت فراغیرنده در جریان برنامه و مقصد آموزشی برنامه است.

شاپیستگی: هسته اصلی CBE شایستگی است. شایستگی انکاوس‌دهنده توانایی برای انجام دادن کاری است، در برابر آنچه که در توانایی سنتی نشان دادن دانش است. بهویژه در آموزش فنی و حرفه‌ای، شایستگی شامل آن دسته از وظایف، مهارت‌ها، نگرش‌ها، ارزش‌ها و تقدیرهایی است که فرض می‌شود، برای موفقیت در زندگی و یا کسب درامد برای زندگی کردن مهم هستند.

معیار^۲: در ارزیابی شایستگی، مدرس باید

تجارب یادگیری

در این قسمت تجارب یادگیری و ارتباط آن‌ها با هر یک از هدف‌های تواناسازی به تفصیل شرح داده می‌شوند. این تجربیات به گونه‌ای طراحی می‌شوند که برای هر فراغیرنده بهترین ابزار سلط بر هدف‌های بودمان را فراهم کنند. هر تجربه یادگیری شامل یک فعالیت یا بیشتر است که با ارزشیابی و بازخورد به فراغیرنده همراه می‌شود. تجارب یادگیری ممکن است شامل منابع مواد آموزشی مانند رایانه، برگه‌های اطلاعاتی، مرجع‌ها، صفحه‌های ویدیو و از این قبیل باشند که به ارتقای فرایند یادگیری و آموزش فردی کمک می‌کنند.

منبع مواد آموزشی

این قسمت به عنوان مرجعی برای همه منابع مواد آموزشی مورد استفاده در تجارب آموزشی مختلف به کار می‌رود. بنابراین، هم مدرس و هم فراغیرنده می‌توانند به سرعت آن‌ها در جای خود قرار دهند. فهرست منبع مواد آموزشی به مدرس در واگذاری آن به فراغیرنده‌گان و اطمینان از اینکه همه مواد در موقع نیاز موجود هستند، کمک می‌کند.

پس‌آزمون (ارزشیابی پایانی)

این قسمت کاملاً شبیه پیش‌آزمون است و در اغلب موارد، ممکن است دقیقاً عین آن باشد. «پس‌آزمون» بر هدف‌های نهایی و فرم ارزشیابی تأکید دارد و برای تشخیص رسیدن یا نرسیدن به آن‌ها به کار می‌رود.

آموزش مبتنی بر شایستگی

یکی از رویکردهای مورد حمایت متخصصان تعلیم و تربیت، «آموزش مبتنی بر شایستگی»^۱ (CBE) است. همان‌طور که می‌دانید در آموزش سنتی، واحد گذر فرد از دوره تحصیلی زمان است. این امر با یافته‌های روان‌شناسی تربیتی و تفاوت‌های فردی سازگار نیست و مسائلی را به همراه دارد. زیرا همه افراد با سرعت یکسان یاد نمی‌گیرند و چون سطح متوسط جامعه برای برنامه‌ریزی در نظر گرفته می‌شود، گروه‌های بالا یا پایین حد متوسط تقریباً

**در ارزیابی
شاپیستگی، مدرس
باید معیارهای
ویژه‌ای در اختیار
داشته باشد که هر
یک از شایستگی‌های
تعریف کند**

تجارب آموزشی^۵: تجربه یادگیری در واقع فعالیت‌هایی است که یادگیرنده برای رسیدن به اهداف آموزشی انجام می‌دهد. روش آموزش مبتنی بر شایستگی دستیابی به شایستگی‌های مندرج در برنامه را آسان می‌کند. هر مدرس موظف است، تجرب یادگیری متنوعی را فراهم کند تا فرآگیرنده‌گان بتوانند در فرصت‌های ایجاد شده برای تسلط یافتن بر حداقل مجموعه شایستگی تلاش کنند و مدرس نیز نسبت به موفقیت فرآگیرنده متعهد می‌شود. اگر فرآگیرنده‌گان باید پیشینه‌ای را آماده سازند که از معیارهای خاص و معینی برخوردار باشد، مدرس نمی‌تواند فقط به تولید اطلاعات ساده‌ای در این حوزه پردازد و تصور کند که همه یادگیرنده‌گان قادرند وظایف معین شده را انجام دهند. مدرس موظف می‌شود که تجربی را برای فرآگیرنده فراهم کند که مهارت نوشتمن پیشینه را برای وی آسان سازد. تجرب یادگیری شامل بازی نقش و فعالیت‌های شبیه‌سازی و روش‌هایی است که به حفظ شایستگی فرآگیرنده و ارتقای آن کمک می‌کند.

معیارهای ویژه‌ای در اختیار داشته باشد که هر یک از شایستگی‌ها را تعریف کند. برای مثال، هر فرم درخواست را تکمیل کند. برای داوری دقیق در مورد شایستگی فرآگیرنده در این حوزه، مدرس باید بداند یک فرم تکمیل شده از چه استانداردی برخوردار است و در چارچوب آن چه شرایطی برای تکمیل کردن فرم وجود دارد. معیار مربوط به هر شایستگی باید منعکس کننده دو موضوع باشد: یکی سطح قابل قبول عملکرد و دیگری شرایط مربوط به این عملکرد. در ارتباط با شایستگی‌ها، معیارها در دسترس همه فرآگیرنده‌گان قرار می‌گیرند و بنابراین هیچ سؤالی باقی نمی‌ماند که چه چیزی مهارت کامل را تشکیل می‌دهد.

۳. ارزیابی فرد واجد شایستگی^۶: با وجود آنکه امکان ارزیابی عملکرد همه فرآگیرنده‌گان در محیط واقعی کار وجود ندارد، باید تا آنچه که ممکن است هر یک از فرآگیرنده‌گان به طور کاملاً عینی براساس واقعی ترین استانداردهای عملی موجود ارزیابی شوند. برخلاف برخی سبک‌های آموزشی سنتی، روش شایستگی فرآگیرنده بدون نمره دادن، مدارک اولیه موفقیت را فراهم می‌کند. در نتیجه، از کارکنان آموزشی خواسته می‌شود که از اندازه‌گیری‌های سنتی دانش، مانند آزمون‌های چندگزینه‌ای و کتبی دوری کنند و کار خود را بر ارزیابی شایستگی در دنیای واقعی متمرکز سازند.

پیشرفت فرآگیر^۷: واقعیت این است که همه فرآگیرنده‌گان همیشه در یک زمان مساوی به هدف‌های آموزشی دست پیدا نمی‌کنند. توانایی‌های فرآگیرنده‌گان در زمینه‌هایی مانند خواندن، ریاضیات و درک شفاهی متفاوت است و یک برنامه زمان محور نمی‌تواند این طیف وسیع را آن گونه که مطلوب مدرسان است، مورد توجه قرار دهد. برخلاف سبک زمان محور، آموزش مبتنی بر شایستگی، شایستگی‌های ثابت شده را به عنوان نشانه پیشرفت فرآگیرنده‌گان در تکمیل دوره مورد ملاحظه قرار می‌دهد. این شیوه فرآگیرنده‌گان را قادر می‌سازد، متناسب با توانایی‌های خاص خودشان در برنامه به پیش روند. انکا به توانایی‌های فردی فرآگیرنده‌گان موجب تسلط بر یک شایستگی خاص در یک دوره زمانی کوتاه‌تر یا طولانی‌تر می‌شود.

*پی‌نوشت‌ها

1. Competency Based Education
2. Criteria
3. Assessment of the Competence
4. Student Progress
5. Instructional Intent

* منابع

۱. ادبیان، محمد و آقازاده، محمدمحمدی، (۱۳۷۷). راهنمای برنامه‌ریزی درسی، نویردادان - پیوند، تهران.
۲. خلاقی، علی‌اصغر (۱۳۸۲). «بیوگرافی‌های نظام آموزش فنی و حرفه‌ای استرالیا، درس‌هایی برای اصلاح آموزش فنی و حرفه‌ای ایران». فصلنامه علمی - پژوهشی توانوایی‌های آموزشی سال دوم.
۳. خلاقی، علی‌اصغر (۱۳۸۱). «الگوهای ارتباط بین مراکز آموزشی و محیط کار». فصلنامه علمی - پژوهشی توانوایی‌های آموزشی سال دوم.
۴. خلاقی، علی‌اصغر (۱۳۶۹). بررسی میزان موفقیت تحصیلی دانش آموزان هنرستان‌های جواه کارخانه‌ای در مقایسه با دانش آموزان هنرستان‌های متuar در استان تهران. دانشکده علوم تربیتی دانشگاه تهران.
۵. رالف، و. تایبلر (۱۳۷۶). اصول اساسی برنامه‌ریزی درسی و آموزشی. ترجمه دکتر علی‌اصغر تقی پور ظهری، انتشارات آگاه، تهران.

نتیجه‌گیری

انتخاب روش براساس نوع یادگیری مخاطب صورت می‌گیرد. خودآموز بودن یا آموزش به صورت پویمانی می‌تواند در جهت رسیدن به اهدافی که شخص یادگیرنده برای آینده شغلی خود در نظر گرفته است، مؤثر باشد. در این راستا، شاخص‌های ارزشیابی صحیح برای آزمودن ویژگی‌های شخص یادگیرنده باید مورد توجه کارشناسان آموزش فنی و حرفه‌ای قرار گیرد. محتوای آموزشی خوب در کتاب برنامه‌ریزی منسجم به ایجاد الگویی خوب و قابل ارائه در محیط‌های آموزشی حوزه فنی و حرفه‌ای منجر می‌شود. آموزش با کمترین زمان یادگیری و با کمترین هزینه در جامعه امروز به عنوان یکی از روش‌های یادگیری در حوزه فنی و حرفه‌ای شناخته شده است. آموزشی که بتواند کار و کارآفرینی را به عنوان دانش مولده برای افراد جویای علم و دانش فراهم آورد، مطمئناً خواست همه علاقمندان، صاحب‌نظران و کارشناسان حوزه علم و فناوری نیز خواهد بود.

حبيب الله عمارلو
هنرآموز آموزش و پرورش ناحیه ۲ زنجان

چگونه‌ای توانیم کارگاه ایمنی داشته باشیم؟

مقدمه

مقاله حاضر نوشتۀ مختصّری به منظور آموزش ایمنی در کارگاه به مریبان محترم و دانشآموزان عزیز است که برای تألیف آن از تجارت پنج سال سرپرستی کارگاه، هفت سال مدیریت و معاونت، و تجربیات چندین ساله خود در زمینه آموزش امدادگری در مدارس و خارج از مدارس استفاده کرده‌ام. متأسفانه کارگاه‌های ما به علت غیر استاندارد بودن، برق‌گرفتگی ناشی از خرابی وسایل الکتریکی، آتش‌سوزی و ... در معرض حوادث

اشاره

این مقاله پژوهشی درباره حادثه، کارگاه و توصیه‌های ایمنی در کارگاه است که در آن ابتدا «کارگاه» و پس از آن «حادثه» را تعریف می‌کنیم و سپس به بیان توصیه‌ها و نکات ایمنی در کارگاه می‌پردازیم. هدف از تدوین مقاله حاضر آشنا ساختن دانشآموزان عزیز و همکاران محترم با حوادث، بیان اهمیت رعایت نکات ایمنی در کارگاه، ضرورت کاوش حوادث در محیط کارگاهی، بالا بردن فرهنگ حفاظت و بهداشت و ارتقای سطح ایمنی در کارگاه است.

کلیدواژه‌ها:

ایمنی کارگاه، خطرهای کار با وسایل و تجهیزات، حفظ سلامتی در محیط کارگاه، خطرهای مواد شیمیایی، حادثه، خطرهای وسایل برقی.

ناگوار قرار دارند که هر کدام خسارت‌های جانی و اقتصادی جبران ناپذیری به جامعه و آموزش و پرورش وارد می‌کند. امروزه آشنایی ساختن مردمی کارگاه و دانش آموزان با حوادث و راههای مقابله با آنها ضروری است.

در واقع آموزش و بالا بردن سطح آگاهی معلمان، مردمی کارگاه و دانش آموزان کارگاهی و ... می‌تواند در هنگام وقوع حوادث، جان بسیاری از مصدومان را از خطر مرگ نجات دهد.

هدف ما از بیان این نکات، بالا بردن سطح آگاهی دانش آموزان و یادآوری نکات ایمنی در کارگاه بوده است. به امید آنکه با پضاعت اندک خود کمکی به همکاران محترم و دانش آموزان عزیز کرده باشم.

تعريف کارگاه

کارگاه در لغت به معنی حایی است که در آن کار کنند و چیزها را در آن بسازند. کارگاه در اصطلاح معانی متعددی دارد که برای پرهیز از اطناب کلام به ذکر چند مورد بسنده می‌کنیم.

کارگاه محلی است که چند دانش آموز یا هنرجو برای آموزش و انجام کار ساعتها وقت خود را در آنجا می‌گذرانند تا تخصصهای لازم را در رشته انتخابی خود به دست آورند. ساختمان و مشخصات کارگاه باید طوری باشد که علاوه بر شرایط بهداشتی، در دانش آموزان میل و رغبت به یادگیری ایجاد کند و برای افرادی که در مجاورت کارگاه زندگی می‌کنند، مزاحمتی به وجود نیاورد (در این مقاله تعریف مورد نظر همین است).

حادثه چیست؟

حادثه در لغت یعنی آنچه نویدید باشد، و نیز واقعه و اتفاق است و جمع آن «حوادث» می‌شود. دو معنی به شرح زیر می‌توان برای حادثه بیان کرد:

(الف) اتفاق پیش‌بینی نشده‌ای که تحت تأثیر عامل یا عوامل خاصی بروز می‌کند و خسارات ناشی از آن به دو گروه تقسیم می‌شود:

گروه اول، خسارات مستقیم: به خساراتی اطلاق می‌شود که عوارض ناشی از آنها قابل لمساند و با ارزش مادی می‌توان آنها را سنجش و ارزیابی کرد؛ مانند قطع عضو، مرگ، هدر رفتن منابع مالی و ...

گروه دوم، خسارات غیرمستقیم: به خساراتی

گفته می‌شود که گرچه به راحتی نمی‌توان با ارزش‌های مادی آنها مشخص کرد، اما وجود دارند؛ مانند پریشانی، آزدگی خاطر و ... به خاطر حادثه.

ب) واقعه یا رویداد برنامه‌ریزی نشده‌ای که انجام و پیشرفت یا ادامه طبیعی یک فعالیت (یک کار) را مختل می‌سازد و همواره در اثر یک عمل یا اقدام غیر ایمن، با در اثر شرایط غیر ایمن، و یا در اثر ترکیبی از این دو به وقوع می‌پیوندد. حادثه ممکن است در اثر ناآشنایی یا ضعف در تشخیص یک خطر، یا در اثر بعضی نارسانی‌ها در سیستم کنترل خطر اتفاق بیفتد.

ایمن نبودن محیط کار و ابزار کار کارگاهی، رعایت نکردن دستور العمل‌های حفاظتی و بهداشتی از یک طرف، و بی‌احتیاطی و بی‌دقیقی بعضی از دانش آموزان از طرف دیگر باعث بروز حادث در کارگاهها می‌شود که همه ساله در سطوح مختلف کارگاهی شاهد آن هستیم.

بدیهی است حادثی را که در کارگاه‌ها رخ می‌دهند و به مرگ، قطع عضو و سایر خدمات جسمی و روحی به دانش آموزان می‌انجامند، می‌توان با این کردن ابزار کار، محیط کارگاه، نسب حفاظه‌های مناسب روی قسمت‌های خط‌رنگ دستگاه‌ها، رفع ناقصی سیستم برق، از بین بردن صدای ناهنجار، رفع مسمومیت‌ها و آموزش‌های لازم در زمینه مسائل حفاظتی و بهداشتی به دانش آموزان و مردمیان، به نحو مؤثری کاهش داد.

نخستین گام برای انجام موقفيت‌آمیز هر کاری، داشتن آگاهی و دیدی روشن نسبت به آن کار و موضوع است. ابتدا باید از هدف کارگاه اطلاع داشته باشید و دستور کار کارگاه را حتماً پیش از ورود به آن بخوانید و یاد بگیرید و از مرتبی، معلم، سرپرست و دوستان خود در مورد چگونگی کار و اهداف آن آگاهی و اطلاعات به دست آورید تا بر میزان یادگیری شما تأثیرگذار باشد.

رعایت این نکات بر حفظ سلامت افراد در کارگاه و به دست آوردن نتیجه مطلوب از کار تأثیر بسزایی دارد؛ رغبت و علاقه‌مندی به کار، توجه به هدف و نتیجه کار، رعایت نظم و انضباط، احسان مسئولیت در امانت‌داری، وقت‌شناختی و استفاده از زمان برای بادگیری، دقت در استفاده بهینه از وسایل کارگاه، تمرکز حواس در کارگاه و دقت در سوار کردن دستگاه‌ها و کار کردن با وسایل کارگاهی و برقی.

درواقع آموزش و بالابردن سطح آگاهی معلمان، مردمیان، سرپرستان، هنرجویان، هنرآموزان و دانش آموزان کارگاهی و... می‌تواند در هنگام وقوع حادث، جان بسیاری از مصدومان را از خطر مرگ نجات دهد

بتدین و ... مجهر سازید.

۷ رعایت کامل دستورالعمل‌های صادره از سوی ادارات آموزش و پرورش را سرلوجه کار خود قرار دهید.

۸ محل کار را جدی بگیرید و هنگام کار در کارگاه از شوخی کردن، پرسه زدن، بازی کردن، دعوا و ... پرهیزید.

۹ از محل کلید برق اصلی کارگاه و چگونگی خاموش کردن آن آگاهی داشته باشید.

۱۰ مراقب باشید، سیم ابزارهای کارگاهی مانند دریل، اره و ... سالم باشند و زدگی نداشته باشند. هرگز با دست مرتکب وسایلی را که با جریان ضعیف و قوی برق کار می‌کنند، لمس نکنید.

۱۱ هنگام کار با وسائل برقی باید زیر پا اشیای عایق، مانند: چهارپایه چوبی، فرش لاستیکی و ... قرار دهید.

۱۲ اشیای فلزی غیرضروری، مانند زنجیر، ساعت و ... را هنگام کار با تأسیسات برق دار به همراه نداشته باشید.

۱۳ از فیوزهای حساس در سیم کشی کارگاه استفاده کنید، تا در صورت بوجود آمدن ولتاژ قوی در آن، جریان برق قطع شود.

۱۴ به تابلوهای هشداردهنده و پوسترهای ایمنی نصب شده در کارگاه توجه کنید. در کارگاه از دستگاه‌های ایمنی ایترلاک و وسایلی که خطر را کاهش می‌دهند، استفاده کنید.

۱۵ در صورت برق گرفتنگی، جریان برق را از مصدوم جدا سازید؛ یعنی برق را از منبع قطع کنید.

۱۶ از باز کردن حفاظت‌های ثابت، تنظیم‌شونده و ایترلاک شده از روی محل‌های متحرک دستگاهها که باعث حادثه می‌شوند و دستگاه‌های برش، پرس و ... پرهیز کنید.

۱۷ برای باز و بسته کردن پیچ‌های آچارخور، از آچار مناسب استفاده کنید.

۱۸ از انتقال وسائل از انبار و از کنار میز معلم به میز خود، بدون اجازه مربی خودداری کنید.

۱۹ در طول کار حتماً اصول بهداشت فردی و عمومی را رعایت کنید و از وسائل حفاظت فردی، مانند لباس مخصوص کار، کفش، دستکش و در صورت لزوم از ماسک، عینک و ... استفاده کنید.

۲۰ از لباس کار جلویسته یا دکمه‌دار و آستین بلند استفاده کنید و هنگام کار در کارگاه از شال گردن استفاده نکنید.

نکات ایمنی و توصیه‌های کارگاهی

۱ کار خود را با یاد و نام خدا آغاز کنید و از او استتمداد بجویید. اعتماد به نفس داشته باشید.

۲ همیشه به یاد داشته باشید که کارگاه مکانی برای کارهای جدی و مسئولانه است و رعایت نظم هنگام کار، ایمنی شما را بالا خواهد برد. در صورت بروز هر حادثه یا اتفاق غیرعادی پیش آمده یا کوچک‌ترین آسیب رسیده، آن را فوراً به دبیر یا هنرآموز، سرپرستان و مسئولان کارگاه اطلاع دهید.

۳ قبل از ورود به کارگاه همواره خود را برای درس کارگاهی آماده کنید. بکوشید، شرح کار و دستورالعمل‌های آن را آگاهانه مدنظر داشته باشید و احتیاط لازم را به عمل آورید.

۴ قبل از ورود به کارگاه، باید از احتمال خطرهایی که در آن کارگاه وجود دارد، به طور کامل و روشن آگاه باشیم.

۵ در هر جلسه تنها فعالیتی را که در دستور کار آن جلسه آمده است، انجام دهید و از پرداختن به کارهای جلسات قبلی و ... بپرهیزید.

۶ قبل از انجام هر کار کارگاهی باید با نام، روش کار و ابزار مربوط به آن کار آشنایی داشت. انجام بعضی از کارها با دریافت وسایل از انبار و سوار کردن آن در کارگاه ممکن می‌شود.

۷ در انجام هر کاری تردید کنید، آن را با مری، معلم یا سرپرست خود در میان بگذارید و در انجام آن عجله ننمایید.

۸ در کارگاه عجله نکنید و بدون اجازه و اطلاع معلمان، هنرآموزان یا سرپرستان خود دستگاهی را روشن نکنید.

۹ قبل از کار با هر دستگاهی روش کار با آن را یاد بگیرید. به برچسب‌های روی دستگاه توجه کنید و از خطرهای احتمالی آن آگاه شوید.

۱۰ کارگاه را به جعبه کمک‌های اولیه با حداقل وسایل مورد نیاز، مانند چسب زخم، پنس، گاز استریل،

نهنگام دریافت وسایل از انبار از سلامتی آن‌ها مطمئن شوید. در صورتی که وسایل کارگاهی راهنمای روش استفاده داشته باشد، حتماً آن را مطالعه کنید.

۶) از تعمیر و دستکاری وسایل کارگاه بدون اطلاع مربی پر همیزید. در کارگاهها از دستگاه های مکانیکی و ابزارهای استاندارد استفاده کنید.

۶ از ارائه اموال تحويلی خود به دیگر دانش‌آموزان بدون اطلاع مربی خود بپرهیزید.

نه در صورت معیوب شدن وسایل دریافتی از انبار،
نواقص آن را به مرتبی و انباردار اطلاع دهید.

۶ هنگام کار با وسایل برقی از دست زدن یا گرفتن قسمت‌های سا، متحرک و تیز خودداری کنید.

در صورت وجود بخارات و گرد و غبار از تنفس آن خودداری کنید. برای کاهش تراکم بخارات سمی و جاهげایی هوا از سیستم تهویه مؤثر استفاده کنید.

۶ با استفاده از روش‌های جابه‌جایی، تعریق و میان بدن خود و محیط کار تبادل حرارتی به وجود آورید (تنظیم دمای محیط کار با توجه به دمای بدن

۷ در صورت پاشیده شدن مواد شیمیایی یا مواد خارجی بر چشم، سریعاً چشم را با آب فراوان و تمیز شست و شو دهید.

۷) زاویه دید اجسام در کارگاه را مناسب سازید،
نظافت چشم را رعایت کنید و از تماس دست‌های آلووده، گرد و غبار، بخارات و گازها با چشم جلوگیری کنید.

۶) از نگاه کردن ممتد به جوشکاری بپرهیزید و هنگام جوشکاری از عینک مخصوص استفاده کنید.
۷) از چشم‌ها در برابر تشبعشات مادون قرمز، ماورای

برای محل کار، نور و روش‌نایی کافی را از طریق نور طبیعی و مصنوعی فراهم سازید. نور ایجاد شده در محیط تابعه کار به همراه نور منزدیک باشد و در

در سویت اسماں پر روسیی رور بریٹ پسند و در
جهات متفاوت پخش شود و ایجاد سایه نکند. برای
سلامتی بینایی در کارگاه از روشنایی غیرمستقیم
استفاده کنید.

به محض بروز حادثه، و اشکال و اختلال در عمل اعضای بدن، مانند چشم، گوش و ... به پزشک مراجعه کنید.

۷- پهداشت محیط کار را رعایت کنید تا سلامتی شما به خطر نیفتد و عوامل ایجاد کننده انواع بیماری ها به وجود نیاید.

هدیشہ بے یاد داشتہ
باشید کہ گارگاہ
مکانی برای کارهای
جدی و مسئولانہ
است و رعایت نظم
هنگام کار، اینمی
شما را بالا خواهد برد

برنده دقت کنید.

هـ هنگام کار در کارگاه، پشت میز کار خود به شکل صحیح بنشینید و از حرکات غیرطبیعی خودداری کنید.

هـ ارتفاع میز کار باید متناسب با دید کافی و وضعیت طبیعی بدن با توجه به نوع کار ایستاده یا نشسته انتخاب شود.

هـ ارتفاع صندلی مورد استفاده در کارگاه باید قابل تنظیم باشد و این ارتفاع باید در حدود زانو باشد. سطح نشیمنگاه نباید از ۳۵ سانتی متر کمتر باشد.

هـ در حمل قطعات و ابزارهای سنگین از وسایل کار مانند چرخ، اربه و... استفاده کنید و از قرار دادن دست در زیر آن‌ها خودداری کنید.

هـ در جایه‌جایی و حمل اشیا در کارگاه، تا حد امکان ستون مهره‌ها را راست نگه دارید و هنگام بلند کردن اشیا با خم کردن زانوها از پاهای کمک بگیرید. در حمل اشیا تا حد امکان اشیا را به بدن نزدیک سازید.

هـ در کارگاه، هر چیز اضافی را که باعث سقوط افراد یا اشیا می‌شود، از سر راه بردارید.

هـ سطح کارگاه را عاری از مواد لغزنده، از قبیل روغن، گریس و... کنید تا موجب لیز خوردن وسایل و خودتان نشود.

هـ برای حفظ سلامتی خود، از نحوه قرار گرفتن در کنار میز کار و چگونگی کار با وسایل آگاهی داشته باشید و فاصله خود را با ابزار کار رعایت کنید.

هـ با توجه به نیاز به هوشیاری و دقت در کارهای کارگاهی، پیش از رفتن به کارگاه یا هنگام کار در آنجا از داروهای خوابآور استفاده نکنید و پیش از رفتن به کارگاه تعذیه مناسب و صحیح داشته باشید.

هـ هنگام کار در کارگاه آرامش داشته باشید و دچار

هـ در مورد آتش‌سوزی‌های ناشی از مواد آتشزا از قبیل نفت، بنزین و... نباید از آب استفاده کرد، بلکه از موادی مانند شن و ماسه یا «دی‌اکسید کربن (CO_2)» که مانع از رسیدن هوا می‌شود، استفاده کنید.

هـ چنانچه پوست شما در اثر سوتگی تاول زد و دچار سوتگی شدید، تاول‌ها را نترکانید و محل سوتگی را بگیرید. با سرم فیزیولوژی محل سوتگی را شستشو شو دهید و از پماد مخصوص استفاده کنید.

هـ روی محل سوتگی را با پارچه‌ای تمیز که پرز نمی‌دهد، یا با یک کیسهٔ پلاستیکی بپوشانید و لباس را از اطراف ناحیه سوتگه قیچی کنید.

هـ فرد دچار حادثه را فوراً به بیمارستان برسانید.

هـ نزدیک‌ترین مرکز درمانی به کارگاه را شناسایی کنید.

هـ شماره تلفن آتش‌نشانی، پلیس، اورژانس و نزدیک‌ترین مرکز درمانی را برای موقع ضروری در کارگاه نصب کنید.

هـ حداقل دو دستگاه کپسول آتش‌نشانی باید در کارگاه باشد که علاوه بر اطمینان از پر بودن آن‌ها، نحوه کار و استفاده از آن‌ها به شاغلان در کارگاه و دانش آموزان آموزش داده شود.

هـ قفسه‌های موجود در کارگاه را برای جلوگیری از سقوط هنگام وقوع زلزله، به دیوار محکم کنید. وسایل سنگین و مواد شیمیایی را هرگز در طبقات بالایی کمد و قفسه‌ها قرار ندهید.

هـ نقطه امن کارگاه و نقشه آن را برای استفاده مربیان و... در زمان زلزله یا هر حادثه دیگر تهیه کنید.

هـ همواره از محل اصلی کنتور و شیر اصلی گاز، کنتور برق و آب، و... آگاه باشیم.

هـ پس از بهره‌گیری از وسایل کارگاهی باید آن‌ها را به حالت اول برگردانید. بعد از پایان کار کارگاهی از خاموش بودن تمامی دستگاه‌ها اطمینان حاصل کنید.

هـ میز کار و ابزار کار خود را تمیز نگه دارید. توجه کنید، چیزی به اطراف نزیز و اگر ریخت فوراً آن را تمیز کنید.

هـ بعد از استفاده از لوازم و وسایل کارگاهی، در صورت نیاز به شستشو، آن‌ها را بشویید و در صورت نیاز به روغن کاری آن‌ها را روغن کاری کنید و در مکان مخصوص قرار دهید.

هـ نکات ایمنی بستن قطعه کار به گیره را رعایت کنید. در به کارگیری و حمل و نقل ابزارهای تیز و

منابع*

۱. آقامیری، سیدصادم و مسعود تقی‌نیا (۱۳۸۶). آموزش همگانی حوادث و راههای پیشگیری و مقابله با آن‌ها. آذخش، تهران. چاپ اول.
۲. توفیقی نمین، فرشید (۱۳۸۱). کمک‌های اولیه و امداد. جمیعت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران. تهران. چاپ سوم.
۳. درک، ابوالقاسم (۱۳۸۵). قانون کار، شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران (کد ۵۹۷/۴). تهران.
۴. رحیمی، البرایت (۱۳۸۷). کمک‌های اولیه افست. تهران.
۵. رفوف، کمال‌الدین (۱۳۷۲). اصول ایمنی در صنعت. استاد مشهد. چاپ دوم.
۶. رجبی، محمدابراهیم (۱۳۶۲). تأثیین روشنایی صحیح و بهداشت در صنایع. تهران.
۷. شاه‌اطاهری، سیدجمال الدین و همکاران (۱۳۸۱). بهداشت و ایمنی کار، شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران (کد ۵۹۸/۷). تهران.
۸. عرب، الهیار (۱۳۸۶). کلیات خدمات بهداشتی و ایمنی شغلی. گلستان. تهران. چاپ اول.
۹. معین، محمد (۱۳۷۱). فرهنگ فارسی (ج ۱)، سپهر. تهران. چاپ هشتم.
۱۰. مهاجرانی، نسرین (۱۳۸۳). کمک‌های اولیه برای کودک و نوجوان. بیدایش. تهران. چاپ پنجم.
۱۱. نشریات سازمان جوانان هلال احمر جمهوری اسلامی ایران.

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی

با مجله‌های رشد آشنا شوید

مجله‌های دانش آموزی

به صورت ماهنامه و نه شماره در هر سال تحصیلی منتشر می‌شود:

لشکر کودک

برای دانش آموزان پیش‌دبستانی و پایه‌های اول دوره آموزش ابتدایی

لشکر نوآموز

برای دانش آموزان پایه‌های دوم و سوم دوره آموزش ابتدایی

لشکر دانش آموز

برای دانش آموزان پایه‌های چهارم، پنجم و ششم دوره آموزش ابتدایی

مجله‌های دانش آموزی

به صورت ماهنامه و هشت شماره در هر سال تحصیلی منتشر می‌شود:

لشکر نوجوان

برای دانش آموزان دوره آموزش متوسطه اول

لشکر بهتران

برای دانش آموزان دوره آموزش متوسطه اول

لشکر عالی

برای دانش آموزان دوره آموزش متوسطه دوم

لشکر پیغمبر

برای دانش آموزان دوره آموزش متوسطه دوم

مجله‌های بزرگ سال عمومی

به صورت ماهنامه و هشت شماره در هر سال تحصیلی منتشر می‌شود:

▪ رشد آموزش ابتدایی ▪ رشد تکنولوژی آموزشی ▪ رشد مدرسه فردا ▪ رشد معلم

مجله‌های بزرگ‌سال و دانش آموزی تخصصی

به صورت فصل‌نامه و سه شماره در سال تحصیلی منتشر می‌شود:

- رشد آموزش قرآن و معارف اسلامی ▪ رشد آموزش زبان و ادب فارسی
- رشد آموزش هنر ▪ رشد آموزش مشاور مدرسه ▪ رشد آموزش تربیت بدنی
- رشد آموزش علوم اجتماعی ▪ رشد آموزش تاریخ ▪ رشد آموزش چگرافیا
- رشد آموزش زبان‌های خارجی ▪ رشد آموزش ریاضی ▪ رشد آموزش فیزیک
- رشد آموزش شیمی ▪ رشد آموزش زست شناسی ▪ رشد مدیریت مدرسه
- رشد آموزش فنی و حرفه‌ای و کار دانش ▪ رشد آموزش پیش‌دبستانی

مجله‌های رشد عمومی و تخصصی برای معلمان، مدیران، مربیان، مشاوران و کارکنان اجرایی مدارس، دانشجویان دانشگاه فرهنگیان و کارشناسان گروههای آموزشی و ...، تهیه و منتشر می‌شود.

▪ نشانی: تهران، خیابان ایرانشهر شمالی، ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش، پلاک ۲۶۶.

▪ تلفن و نامبر: ۰۲۱ - ۸۸۳۰ ۱۴۷۸

▪ وبگاه: www.roshdmag.ir

اضطراب و استرس نشوید. زیرا فشارهای عصبی روی قلب و عروق تأثیر مستقیم دارد و سلامت افراد را به خطر می‌اندازد.

▪ برچسب روی مواد شیمیایی موجود در کارگاه را به دقت مطالعه کنید و آن را در اختیار افراد غیر مسئول قرار ندهید.

▪ از مخلوط کردن مواد شیمیایی با دست بدون دستکش خودداری کنید، زیرا به اختلالات پوستی می‌انجامد.

▪ هنگام کار با مواد شیمیایی از ایجاد گردوغبار و خوردن و آشامیدن در محیط آلوده خودداری کنید.

▪ بعد از کار در کارگاه‌های آلوده حمام کنید و لباس‌های آلوده را عوض کنید.

▪ نسبت به میزان خطر ناشی از کار با مواد شیمیایی و ابزارهای موجود در کارگاه بینش و دانش کسب کنید.

▪ در انجام فعالیت‌های کارگاهی حد محاذ استفاده از مواد شیمیایی را با به کارگیری نکات ایمنی رعایت کنید.

▪ مواد شیمیایی و حللاهای خطرناک را در ظرف‌های بسیار محکم و درسته نگهداری کنید.

▪ از ایجاد خراش و اصطکاک روی پوست در کارگاه جلوگیری کنید.

▪ در صورت ایجاد زخم و خونریزی دانش آموزی در کارگاه، بلافضله با گاز یا پارچه تمیز یا دسته‌های

تمیز روی محل خونریزی به طور مستقیم فشار دهید

و روی زخم را محکم بندید.

▪ اعتقاد به سرنوشت و قسمت در بیشامدها یکی از علل عدم رعایت مقررات ایمنی و بهداشتی است. این فکر با مبانی هیچ‌یک از ادیان، مخصوصاً دین مبین اسلام، جور در نمی‌آید.

▪ برای کارگاه دفتر ثبت فعالیت تهیه کنید. بعد از کار، گزارش کار خود را در این دفتر بتونیسید و نتایج و مشاهدات خود را ثبت کنید.

نتیجه‌گیری

دانش آموزان، معلمان و مربیان کارگاهی باید با وظایف خود آشنا باشند و قبل از ورود به کارگاه، اهداف و برنامه آموزشی روزانه خود را مشخص سازند. پس از ورود به کارگاه نیز، آشنایی با دستگاه‌ها و ابزار کار و رعایت دقیق و نکات ایمنی برنامه آموزشی ضروری است تا حوادث ناگوار سلامتی جسمی و روحی آن‌ها را به مخاطره نیندازد.

سخنی با مخاطبان

رعایت اجزا و عناصر ساختاری مقالات علمی، حرفه‌ای و پژوهشی شرایطی دارد که یک پژوهشگر و نویسنده آگاه آن‌ها را به کار میند. به عبارت دیگر موقوفیت مؤلف در ارائه مقاله به بهره‌مندی او از این قواعد و تسلط بر مبنای نکارش و آگاهی از اصول مقاله‌نویسی و مهارت در امر نوشتن وابسته است.

مجله رشد آموزش فنی و حرفه‌ای و کارداش، نشریه‌ای آموزشی، تحلیلی و اطلاع‌رسانی در زمینه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای است که با توجه به اهداف آن، به صورت فصل‌نامه منتشر می‌شود. بر این اساس از پژوهشگران، متخصصان تعلیم و تربیت، به ویژه هنرآموزان، دبیران و مدرسان دعوت می‌شود تا با توجه به موارد ذیل:

۱. اصلت موضوع/۲. عنوان/۳. چکیده/۴. کلیدواژه/۵. مقدمه/۶. بیان مسئله/۷. تبیین هدف/۸. پرسش/۹. بیشنه پژوهش/۱۰. معرفی پروژه تحقیقاتی/۱۱. تشریح روش‌شناسی مورد استفاده و تبیین رویکرد مقاله/۱۲. ایزار گردآوری و تحلیل داده‌ها/۱۳. توصیف ویژگی‌های جامعه پژوهش/۱۴. تبیین محدوده و محدودیت‌های پژوهش/۱۵. ارائه یافته‌های توصیفی و تحلیلی/۱۶. بحث و نتیجه‌گیری/۱۷. پیشنهاد/۱۸. منابع مورد استفاده حاصل پژوهش‌ها و مطالعات خود را در زمینه‌های زیر، جهت درج در مجله ارسال فرمایند.

* مبانی نظری آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کارداش

* آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در سایر کشورها (تجارب)

* روش‌های آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کارداش

* کارآفرینی، خوداشتغالی، ارزش‌آفرینی (تجارب)

رویکردها و دیدگاهها در برنامه‌ریزی درسی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای * برنامه‌ریزی درسی منطقه‌ای * پژوهش‌محوری در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای * معرفی مؤسسات آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کارداش در ایران و سایر کشورها، معرفی پدیده‌های نو در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کارداش و معرفی کتاب‌ها و مجلات جدید در حوزه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای. * مقالات ارسالی مرتبط با موضوع مجله باش و تاکنون در مجلات دیگری درج نشده باشد. * مطالب باید تایپ شده باشد. * شکل قرار گرفتن جدول‌ها نمودارها و تصاویر باید در مقاله مشخص باشد. * نشر مقاله باید روان و از نظر دستور زبان فارسی درست باشد و در انتخاب واژه‌های علمی و فنی دقت لازم مبذول شود. * مقاله‌های ترجمه شده باید با متن اصلی هم خوانی داشته باشد و متن اصلی نیز ضمیمه مقاله ارسال شود. * در متن‌های ارسالی باید تا حد امکان از معادل‌های فارسی واژه‌ها و اصطلاحات استفاده شود. *

پی‌نوشت‌ها و منابع باید کامل و شامل نام نویسنده، سال انتشار، نام اثر، نام مترجم، محل نشر، ناشر و شماره صفحه مورد استفاده باشد. * مجله در رد، قبول، ویرایش و تلخیص مقالات رسیده مختار است. * آراء و نظرهای ارائه شده در مقالات، گزارش‌ها و مصاحبه‌ها لزوماً بیانگر دیدگاه‌های دفتر انتشارات کمک‌آموزشی نیست و مسئولیت پاسخ‌گویی به پرسش‌های خوانندگان با خود نویسنده یا مترجم است.

نشانی ارسال مقالات: تهران، صندوق پستی امور مشترکین: ۱۱۱۵۵/۴۹۷۹
تلفن بازه‌گانی: ۰۲۱-۸۸۸۶۷۳۰۸
پیام‌نگار: faniherfeievakarodanesh@roshdmag.ir

وزارت آموزش و پژوهش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی

اقتصاد مقاومتی؛ اقدام و عمل

رشد برای شد

نحوه اشتراک:

پس از واریز مبلغ اشتراک به شماره حساب ۳۹۶۶۰۰۰ بانک تجارت، شعبه سه‌راه آزمایش کد ۳۹۵ در وجه شرکت افست، به دو روش زیر،

مشترک مجله شوید:

۱. مراجعه به وبگاه مجلات رشد به نشان: www.roshdmag.ir و تکمیل برگه اشتراک به همراه ثبت مشخصات فیش واریزی؛
۲. ارسال اصل فیش بانکی به همراه برگ تکمیل شده اشتراک با پست سفارشی یا از طریق دورنگار به شماره ۰۲۳۳۶۴۹۰۸۸۴۶۹ فیش را نزد خود نگه داری.

عنوان مجلات در خواستی:

نام و نام خانوادگی:

تاریخ تولد:

میزان تحصیلات:

تلفن:

نشانی کامل پستی:

استان: شهرستان:

خیابان:

پلاک: شماره پستی:

شماره فیش بانکی:

مبلغ پرداختی:

اگر قبلاً مشترک مجله رشد بوده‌اید، شماره اشتراک خود را بنویسید:

امضا:

نیازی: تهران، صندوق پستی امور مشترکین: ۱۱۱۵۵/۴۹۷۹

تلفن بازه‌گانی: ۰۲۱-۸۸۸۶۷۳۰۸

Email: Eshterak@roshdmag.ir

هزینه اشتراک سالانه مجلات عمومی (هشت شماره): ۳۵۰/۰۰۰

هزینه اشتراک سالانه مجلات تخصصی (سه شماره): ۲۰۰/۰۰۰